

6. juni 2023 • Sagsident: 20/16256 og 21/6128 • Sagsbehandler: Cia Mattich

Revurdering af gældende miljøgodkendelser og godkendelse af ansøgte udvidelser og ændringer

Haderslev Kommune meddeler hermed revurdering af gældende miljøgodkendelser for Flyvestation Skrydstrup og godkendelse af ansøgte udvidelser og ændringer. Afgørelsen meddeles efter miljøbeskyttelseslovens¹ § 33 og 41, jf. § 41b.

¹ Bekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023 af lov om miljøbeskyttelse

Resumé

I perioden 2023-2027 modtager Danmark 27 nye F-35 kampfly (F-35A Lightning II), hvoraf hovedparten vil blive lokaliseret på Flyvestation Skrydstrup. I forlængelse heraf vil de nuværende F-16 kampfly skulle udfases.

I forbindelse med ankomsten af de nye kampfly, er der behov for at ændre flyvestationens faciliteter og opføre nye hangarbygninger m.m. Der vil derfor ske ændringer i flyvestationens indretning og drift, bestående i dels bygninger der nedrives for at gøre plads til et nyt F-35 Campus, dels aktiviteter som enten bliver nedroslet som følge af F-16 kampflyenes udfasning eller overført til det nye F-35 Campus.

Værkstedsaktiviteter i eksisterende bygninger og brug af F-16 flysimulator vil, i takt med etableringen og indfasningen af det nye F-35 Campus, blive gradvist udfaset. Det er endnu ikke afklaret i hvilket omfang og til hvilke formål de frigivne værkstedsbygninger vil skulle tages i anvendelse.

Der er i juni 2020 vedtaget en anlægslov for projektet. Som en del af grundlaget for anlægsloven er der udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, der omfatter projektets miljøpåvirkninger i både anlægs- og driftsfasen, og hvor de med projektet forbundne støjpåvirkninger af omgivelserne indgår som et centralt tema.

Alle forhold omkring flystøj og terminalstøj vil fremadrettet blive reguleret via anlægsloven med tilhørende støjbekendtgørelse, idet Miljøstyrelsen vil være tilsynsmyndighed i relation hertil.

Flyvestationen er omfattet af miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om godkendelsespligt. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har derfor indgivet ansøgning om godkendelse til drift af det nye F-35 Campus. Ansøgningen er vedlagt en miljøteknisk beskrivelse, som belyser de miljømæssige forhold for såvel de eksisterende anlæg frem til fuld implementering af F-35 Campuset som de nye anlæg i tilknytning til F-35 Campuset.

I 2023-2024 etableres der faciliteter til NATO AAR (Air to Air Refueling) tankfly på Flyvestation Skrydstrup, herunder lagertanke. Anlægget medfører, at flyvestationen får et samlet oplag af mineralolieprodukter, så oplaget bliver en godkendelsespligtig biaktivitet efter godkendelsesbekendtgørelsen².

Med nærværende afgørelse meddeles dels godkendelse af det ansøgte, dels revurdering af vilkår i tidligere meddelte afgørelser. Afgørelsen er baseret på de oplysninger om flyvestations indretning og drift, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, indsendt af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i juni 2022, herunder supplerende oplysninger modtaget i forbindelse med sagens behandling. I sammenhæng hermed bemærkes, at den miljøtekniske beskrivelse er ledsaget af en række bilag, der er klassificeret til tjenesteb brug og derfor ikke er offentlig tilgængelige.

Afgørelsen er opdelt i følgende delafsnit:

- DEL 1, som omfatter sagens lovgrundlag og baggrund,
- DEL 2, som omfatter selve afgørelsen med tilhørende vilkår,
- DEL 3, som omfatter afgørelsens forudsætninger,
- DEL 4, som omfatter offentliggørelse, klagevejledning og underretning, og
- DEL 5, som omfatter en bilagsfortegnelse

---

² Bekendtgørelse nr. 2080 af 15. november 2021 om godkendelse af listevirksomhed

Der er i afgørelsen anvendt populærbetegnelser for relevant lovgivning med referencer, i form af fodnoter, til de korrekte benævnelser og dateringer af lovgivningen, dog kun første gang en populærbetegnelse optræder i afgørelsen.

Indhold

Resumé	2
DEL 1	5
Sagens lovgrundlag og baggrund	5
Retsbeskyttelse og revurdering	5
DEL 2	6
Kommunens afgørelse	6
Vilkår for afgørelsen	6
Generelt	6
Indretning og drift	6
Luftforurening	8
Spildevand	11
Affald	12
Jord- og grundvandsforurening	12
Driftsforstyrrelser og uheld	13
Egenkontrol	13
Journalføring/Rapportering	15
Indsendelse af oplysninger om udført egenkontrol	17
Generelle oplysninger	17
DEL 3	18
Afgørelsens forudsætninger	18
Gældende afgørelser	18
Afgørelser og oplysninger vedrørende anden lovgivning	19
Miljøteknisk beskrivelse	22
Indhentede udtalelser	61
Kommunens vurdering og begrundelse	67
Aktoversigt	83
DEL 4	86
Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	86
Offentliggørelse	86
Klagevejledning	86
Opsættende virkning	87
Søgsmål	87
Underretning	87
DEL 5	88
Bilagsfortegnelse	88
Bilag	88

DEL 1

Sagens lovgrundlag og baggrund

Flyvestation Skrydstrup er omfattet af godkendelsesbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelsens bilag 2, pkt. H 202 - Lufthavne, flyvestationer og flyvepladser.

Der er en godkendelsespligtig biaktivitet omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, punkt C201 – Oplag af mineralolieprodukter på mere end 2.500 tons.

Kommunen er godkendelsesmyndighed ifølge godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 3.

Afgørelsen omfatter matr.nr. 8a, 414, 473, 543, 609, 1074, 1091, 1111 og 1113 Skrydstrup Ejerlav, Skrydstrup samt matr. 35 og 358 Over Jerstal, Vedsted, beliggende Lilholtvej 2, 6500 Vojens.

Baggrunden for denne afgørelse er:

- at flyvestationen har ansøgt om miljøgodkendelse til etablering og drift af faciliteter for F-35 kampfly samt ændringer i tilknytning til den bestående del af flyvestationen, og
- at flyvestationen har ansøgt om miljøgodkendelse til etablering og drift af brændstofanlæg og lagertanke til NATO AAR (Air to Air Refueling)
- at kommunen har vurderet, at vilkårene i den hidtil gældende miljøgodkendelse af 5. oktober 1999 med senere meddelte tillæg, hvis 8-årige retsbeskyttelsesperiode er udløbet, skal revurderes og godkendelserne sammenskrives.

I sammenhæng med ovennævnte bemærkes, at godkendelsen af 5. oktober 1999 også omfatter Vojens Lufthavn og en udendørs skydebane. Aktiviteter i tilknytning til såvel lufthavnen som skydebanen omfattes ikke af nærværende afgørelse og den miljømæssige regulering heraf vil indtil videre derfor fortsat være baseret på de relevante vilkår herom i godkendelsen af 5. oktober 1999.

Retsbeskyttelse og revurdering

Retsbeskyttelsesperioden for miljøgodkendelsen af ansøgte udvidelser og ændringer udløber 8 år efter meddelelse af afgørelsen, eller såfremt den påklages, 8 år fra meddelelsen af klagemyndighedens afgørelse. Tilsynsmyndigheden kan dog til enhver tid revidere vilkårene for en virksomheds godkendelse for at forbedre virksomhedens kontrol med egen forurening (egenkontrol) eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Vilkår, der er afledt af revurderingen, herunder standardvilkår for eksisterende aktiviteter, gives ingen retsbeskyttelse.

Efter meddelelsen af denne afgørelse vil vilkårene i de miljøgodkendelser, der i DEL 3 afsnit 1 er mærket R, ikke længere være aktuelle, jf. dog det ovenfor anførte om Vojens Lufthavn og flyvestationens skydebane.

Tidligere meddelte godkendelser, der ikke er 8 år gamle, se tabel i DEL 3, berøres ikke af denne revurdering.

DEL 2

Kommunens afgørelse

Haderslev Kommune meddeler:

- Miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, til etablering og drift af faciliteter for F-35 kampfly (i det efterfølgende benævnt F-35 Campus) på Flyvestation Skrydstrup samt ændringer i tilknytning til den bestående del af flyvestationen, herunder etablering af nye og større værksteds-faciliteter til erstatning for eksisterende værksteder.
- Miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, til etablering og drift af brændstofanlæg og lagertanke i forbindelse med NATO AAR på Flyvestation Skrydstrup.
- Revurdering af godkendelser, herunder tilladelser til særskilt udledning af overfladevand, efter miljøbeskyttelseslovens § 41, jf. § 41b, jf. de i DEL 3 afsnit 1 anførte afgørelser mærket R.

Afgørelsen, der er baseret på oplysningerne i den miljøtekniske beskrivelse i DEL 3 og som i øvrigt fremgår af sagens akter, meddeles på nedenstående vilkår.

Vilkår for afgørelsen

Generelt

1. Godkendelsen til at udføre planlagte ændringer af flyvestationen, der ikke er omfattet af lov om udbygning af Flyvestation Skrydstrup, bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år efter meddelelse af afgørelsen.
2. En kopi af denne afgørelse skal til enhver tid være tilgængelig for de personer, der har ansvaret for flyvestationens indretning og drift.
3. Ved hel eller delvis driftsophør skal flyvestationen forinden orientere tilsynsmyndigheden herom og træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at efterlade stedet i tilfredsstillende tilstand.
4. Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "befæstet areal" menes en fast belægning, der giver mulighed for opsamling af spild og kontrolleret afledning af nedbør. Hvor der i vilkårene anvendes betegnelsen "tæt belægning" menes en fast belægning, der i løbet af påvirkningstiden er uigennemtrængelig for de forurenende stoffer, der håndteres på arealet.
5. Såfremt overholdelse af vilkår fastsat i afgørelsen nødvendiggør ændringer af flyvestationens eksisterende indretning eller drift, skal disse ændringer være implementeret senest 1 år efter afgørelsens meddelelse medmindre andet er angivet i tilknytning til det enkelte vilkår.

Indretning og drift

6. Flyvestationen skal have nedskrevne driftsinstrukser og procedurer vedrørende:
  1. Opgørelse af affaldsproduktionen, fordelt på affaldsfraktioner

2. Opgørelse af forbruget af fly- og baneafisningsmidler
  3. Opgørelse over forbruget af overfladebehandlingsprodukter
  4. Opdateret fortegnelse over tankanlæg
  5. Kontrol af tætte belægnings
  6. Tømning af gruber og spildbakker
  7. Kontrol, vedligeholdelse og skift af filtre
  8. Benyttelse af brandøvelsespladsen
  9. Benyttelse af udendørs pladser til vask og afisning af fly, herunder betjening af spjæld/ventiler i tilknytning til pladsernes afløbssystemer samt rengøring af pladserne efter endt brug
  10. Benyttelse af brændstofanlæg og lagertanke, herunder inspektion og vedligehold af tankanlæg og rørføringer
  11. Registrering og håndtering af uheld
7. Instrukser og procedurer skal være tilgængelige for personalet.
8. Ved malingspåføring i kabiner/haller skal døre, porte og vinduer være lukkede.
- Døre, porte og vinduer skal være tætsluttende. Forholdet mellem udsuget luft og indblæst erstatningsluft skal tilpasses således, at der ved maling i kabiner/haller er undertryk under drift.
- Der skal være installeret overvågning af udsugningskapaciteten ved hjælp af udsugningsalarmer, der automatisk går i gang med et lys- eller lydsignal, når udsugningskapaciteten falder.
- Ved ventilationssvigt skal malingspåføring straks indstilles og må først genoptages, når ventilationsanlægget fungerer korrekt.
9. Overjordiske tanke med fyringsolie og motorbrændstof skal sikres mod påkørsel. Påfyldningsstudse og aftapningsanordninger for olieprodukter, herunder motorbrændstof, skal placeres inden for konturen af en tæt belægning med kontrolleret afledning af afløbsvandet. Alternativt skal eventuelt spild opsamles i en tæt spildbakke eller grube. Udendørs spildbakker eller gruber skal tømmes, således at regnvand i bunden maksimalt udgør 10 % af spildbakkens eller grubens volumen.
10. Øvelser i brandslukning må kun finde sted på den særligt indrettede plads herfor i tidsrummet kl. 08.00 – 18.00 på ugens hverdage.
- Der må i forbindelse med afholdelse af brandøvelserne ikke anvendes spildolie eller andre affaldsfraktioner.
11. Arealer med tæt belægning skal være i god vedligeholdelsesmæssig stand. Skader skal udbedres straks efter at de er konstateret.

12. Der skal inden udgangen af 2024 tilgå tilsynsmyndigheden en statusorientering om afvikling af oplaget af hydrazin, herunder oplysning om hvornår oplaget forventes endeligt afviklet.
13. Der skal senest 3 uger forud for afholdelse af Air Shows informeres herom ved annoncering i de lokale ugeaviser og på Forsvarsministeriets hjemmeside.

Luftforurening

14. Flyvestationens kedelanlæg med en nominal indfyret effekt ≥ 120 kW skal overholde de i tabellen nedenfor anførte emissionsgrænseværdier.

Brændsel	Emissionsgrænseværdi i mg/normal m ³ ved 10 % O ₂ tør røggas	
	CO	NO _x *
Naturgas	75	65
Gasolie	100	110

* NO_x regnet vægtemæssigt som NO₂

15. Afkast omfattet af vilkår 14 skal, medmindre andet accepteres af tilsynsmyndigheden, være forsynet med målesteder, der er indrettet og placeret som anført i MEL-22: Kvalitet i emissionsmålinger, jf. hjemmesiden for Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for måling af emissioner til luften (www.ref-lab.dk).

Målestederne skal være placeret, sådan at det sikres, at de fastsatte emissionsgrænseværdier kan dokumenteres overholdt, jf. vilkår 53 om egenkontrol.

16. Røggasser fra energianlæg skal emitteres via afkast, der overholder de i tabellen nedenfor anførte afksthøjder.

Energianlæg (ex. mobile nødgeneratorer)	Min. afksthøjde
Anlæg i tilknytning til Energicentralen	17 m over terræn
Øvrige anlæg med en nominal indfyret effekt ≥ 120 kW	2 m over tag
Anlæg med en nominal indfyret effekt < 120 kW	1 m over tag

* Tilsynsmyndigheden vil dog kunne acceptere, at de nuværende afksthøjder bibeholdes, hvis der foreligger konkrete planer om at nedlægge anlæggene inden 3 år efter meddelelse af afgørelsen. En nærmere orientering herom vil i givet fald skulle tilgå tilsynsmyndigheden inden udløbet af den i vilkår 5 anførte frist.

17. I afkast, hvor der udledes olietågeaerosoler fra brug af køle- og smøremidler ved drejning, boring, fræsning, høvling og slibning, skal følgende emissionsgrænseværdier overholdes:

- 5 mg/normal m³ for vegetabiliske olietågeaerosoler, målt som timemiddelværdi
- 1 mg/normal m³ for mineralske olietågeaerosoler, målt som timemiddelværdi

Emissionsgrænseværdierne for olietågeaerosoler anses for overholdt i afkast, hvor det sikres:

- at den udsugede luft renses med et afsluttende filter med mindst 99 % renseeffektivitet,
- at filtret er forsynet med en differenstrøkmåler, som løbende følger, hvornår filtret skal renses eller udskiftes,

- at det ved installation og skift af olietågefiltret kontrolleres, at filtret er ubeskadiget og monteret korrekt uden utætheder, og at differenstrykket ved normal drift ligger i det normale område for nyt filter, og
- at olietågefiltret vedligeholdes og serviceres efter leverandørens anvisninger.

Afkastene skal være ført min. én meter over tagryg på det tag, hvor afkastene er placeret. Alternativt kan afkastene, efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden, være udført på anden måde, der sikrer fri fortynding af den emitterede luft.

Målesteder skal, medmindre andet accepteres af tilsynsmyndigheden, indrettes og placeres som anført i Metodeblad MEL 22: Kvalitet i emissionsmålinger, jf. hjemmesiden for Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for måling af emissioner til luften.

18. I afkast fra slibeprocesser skal følgende emissionsgrænseværdi for totalstøv overholdes:

- 5 mg/normal m³, målt som timemiddelværdi.

Partikelfiltre skal drives, serviceres, vedligeholdes og udskiftes efter filterleverandørens anvisninger, så normal renseseffektivitet er opretholdt løbende. Filtrene skal kontrolleres mindst 1 gang om måneden for utætheder.

Afkastene skal være ført min. én meter over tagryg på det tag, hvor afkastene er placeret. Alternativt kan afkastene, efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden, være udført på anden måde, der sikrer fri fortynding af den emitterede luft.

Målesteder skal, medmindre andet accepteres af tilsynsmyndigheden, indrettes og placeres som anført i Metodeblad MEL 22: Kvalitet i emissionsmålinger, jf. hjemmesiden for Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for måling af emissioner til luften.

19. For ansøgte udvidelser og ændringer vil grænseværdierne, angivet i vilkår 17 og 18 skulle sikres overholdt ved idriftsættelse af nye udsugningsanlæg. For punktudsug i tilknytning til eksisterende værkstedsfaciliteter vil grænseværdierne skulle sikres overholdt senest 5 år efter afgørelsens meddelelse.

20. Nye afkast fra punktudsug i tilknytning til svejsesteder og udsug af udstødningsgasser fra kørende materiel skal være ført min. én meter over tagryg på det tag, hvor afkastene placeres.

Afkast fra eksisterende punktudsug i tilknytning til svejsesteder og udsug af udstødningsgasser fra kørende materiel skal senest 5 år efter meddelelse af afgørelsen være ført min. én meter over tagryg på det tag, hvor afkastene er placeret.

Alternativt kan afkastene, efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden, være udført på anden måde, der sikrer fri fortynding af den emitterede luft.

21. Der skal senest 5 år efter afgørelsens meddelelse indsendes en samlet fortegnelse over afkast omfattet af vilkår 17, 18 og 20, herunder oplysninger om udsugningsanlæggenes placering, afkastforhold, emitterede luftmængder og filtertype.

22. Maledokken og malekabinen i 500-komplekset skal være indrettet i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for afgørelsen, jf. det i tabel 4 i DEL 3 anførte om afkasthøjder og filtre.

Det samlede forbrug af overfladebehandlingsprodukter må ikke overstige 2 l/h.

23. Maledokken og malekabinen i F-35 Campuset skal være forsynet med filtre af klasse H13 efter DS/EN 1822.

Den udsugede luft fra anlæggene skal føres til det fri via afkast, der er indrettet i overensstemmelse med de i ansøgningen indeholdte oplysninger, jf. tabel 5 i DEL 3.

Det samlede forbrug af overfladebehandlingsprodukter må, med mindre andet accepteres af tilsynsmyndigheden, ikke overstige 40 kg/år.

Så snart der foreligger nærmere oplysninger om de produkter, der vil skulle tages i anvendelse, skal oplysningerne, i form af produktdatablade etc., gøres tilgængelige for tilsynsmyndigheden.

Tilsynsmyndigheden vil på grundlag af produktoplysningerne kunne forlange nærmere dokumentation for spredningen af relevante stoffer i omgivelserne (OML-beregninger), herunder til brug for evt. accept af, at forbruget af produkterne overstiger 40 kg/år.

24. Det samlede bidrag fra faste kilder til tilstedeværelsen af stoffer uden for flyvestationens område må ikke overstige følgende værdier:

- NO₂: 0,125 mg/m³
- CO: 1 mg/m³
- Støv (rustfrit stål): 0,001 mg/m³
- Støv (epoxy): 0,01 mg/m³
- Støv (i øvrigt): 0,08 mg/m³
- Mineralske olieaerosoler: 0,003 mg/m³
- Vegetabilske olieaerosoler: 0,01 mg/m³
- Hydrazin: 0,0002 mg/m³
- Blandingsfortynder: 0,15 mg/m³
- Strontiumchromat: 0,0001 mg/m³

25. Flyvestationens drift må ikke give anledning til lugt- og støvgener, der efter tilsynsmyndighedens vurdering kan betegnes som væsentlige udenfor virksomhedens område.

Der skal på tilsynsmyndighedens forlangende, dog højst én gang hvert 2. år, foretages undersøgelser af flyvestationens lugtbidrag i omgivelserne. Undersøgelsesernes omfang og tilrettelæggelse skal aftales med tilsynsmyndigheden.

Målinger som led i undersøgelserne skal udføres af et firma/laboratorium, der er akkrediteret hertil af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond eller tilsvarende akkrediteringsorgan, der er medunderskriver af EA's multilaterale aftale om gensidig anerkendelse.

Prøvetagning og analyse skal ske efter metodeblad nr. MEL-13 (Miljøstyrelsens anbefalede metode, der findes på hjemmesiden for Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for måling af emissioner til luften: www.ref-lab.dk) eller efter internationale standarder med mindst samme analysepræcision og usikkerhedsniveau).

Spildevand

26. Tag- og overfladevand fra opland 7 til Gabøl Bæk, Tilløb 6, skal afledes via et regnvandsbassin. Afløbet fra bassinet skal være forsynet med en vandbremse som sikrer, at det maksimalt afledte vandmængde fra bassinet ikke overstiger 5 l/s.
27. Tag- og overfladevand fra opland 10 til Gabøl Bæk, Tilløb 4.1, skal afledes via et regnvandsbassin. Afløbet fra bassinet skal være forsynet med en vandbremse som sikrer, at det maksimalt afledte vandmængde fra bassinet ikke overstiger 8 l/s.
28. Afløb fra bassiner i tilknytning til overfladevandssystemet skal være forsynet med afspærringsventiler, der gør det muligt at tilbageholde større spild i oplandene til bassinerne.
29. Flyvestationen skal senest 2 år efter meddelelse af afgørelsen indsende en teknisk og økonomisk redegørelse om mulighederne for at reducere de maksimalt udledte vandmængder, baseret på beregninger for en 5 års gentagelsesperiode, for dels oplande til Valsbæk, dels opland 8 og 9 til Gabøl Bæk, Tilløb 4.1. Redegørelsen skal ledsages af et forslag til handleplan for iværksættelse af konkrete foranstaltninger.
30. Udledning af tag- og overfladevand fra det nye F-35 Campus, via overløb fra regnvandsbassin, til Gabøl Bæk, Tilløb 4, skal finde sted under overholdelse af vilkår 23 – 31 i kommunens afgørelse af 29. maj 2020, jf. bilag 2.
31. Ledninger, brønde og installationer i tilknytning til overfladevandssystemet skal løbende tilses og vedligeholdes, således at de til ethvert tidspunkt er fuldt funktionsdygtige.

Sandfang og olieudskillere skal være dimensioneret for de aktuelle belastninger.

32. Olieudskillere i tilknytning til pladser for påfyldning af tankbiler med flybrændstof og tankning af fly skal være forsynet med automatisk flydelukke og anordninger, der udløser visuel eller akustisk alarm i tilfælde af overfyldning (mere end 70 % fyldning). Alarmernes funktionsdygtighed skal testes min. én gang årligt.

Tidspunkter for test af alarmer skal føres til journal, jf. vilkår 60.

33. Sandfang og olieudskillere i tilknytning til overfladevandssystemet skal være tilmeldt en ordning som sikrer, at de tømmes efter behov. Anlæggene skal mindst én gang årligt kontrolleres for behov for tømning. Efter tømning skal udskillere fyldes med vand.

Regnvandsbassiner skal mindst én gang årligt besigtiges for behov for oprensning.

Tidspunkter for tømning af sandfang og olieudskillere samt besigtigelse og oprensning af regnvandsbassiner skal føres til journal, jf. vilkår 60.

Affald

34. Flyvestationens centrale affaldsplads skal være indhegnet og forsynet med en ydre aflåselig port, der er låst uden for normal åbningstid. Når pladsen ikke er bemandet i åbningstiden, skal oplag af farligt affald på den nordlige del af pladsen være utilgængeligt ved aflåsning af en indre port.
35. Farligt affald skal opbevares i egnede, tætte og lukkede beholdere, der er mærket, så det tydeligt fremgår, hvad beholderen indeholder, jf. tillige vilkår 46 og 48.
36. Miljøcontaineren, opstillet på et areal med SF-sten på den sydlige del af den centrale affaldsplads, må alene anvendes til opbevaring af flydende farligt affald i mindre partier (partier á max. 2 l).
37. Opbevaring af farlige affaldsfraktioner, der ved sammenblanding kan medføre en fysisk/kemisk reaktion, som kan udgøre en miljø- eller sundhedsmæssig risiko, skal ske således, at sammenblanding ikke er mulig. Spild af stoffer, der kan reagere med andre, f.eks. oxiderende stoffer, skal opsamles i separat spildbakke/sump.
38. Emballeret farligt affald skal placeres, således at den enkelte emballage kan inspiceres, og således at der ikke er risiko for, at emballagen vælter. Ved stabling af emballager må der ikke være risiko for, at de nederste emballager lider overlast.
39. Giftigt og meget giftigt affald samt medicinrester skal opbevares forsvarligt i særskilt og aflåst skab eller rum forsynet med advarselsskilt.
40. Klinisk risikoaffald skal opbevares særskilt under lås. Vævsaffald, der ikke er konserveret, skal opbevares nedkølet.
41. Akkumulatorer og batterier skal opbevares i tætte syrefaste beholdere med overdækning eller undertag. Alternativt kan akkumulatorer og batterier opbevares i specialcontainere til farligt affald.
42. Containere for opbevaring af støvende og/eller lette materialer skal være overdækkede.
43. Ved udendørs opbevaring af fræsespåner, affald og fraklipning af plademateriale og andet metalaffald, der indeholder rustbeskyttende olie og/eller køle- og smøremidler, skal affaldet opbevares forsvarligt, således at afdryppet olie eller køle- og smøremiddel kan opsamles i egnet spildbakke eller lignende, jf. tillige vilkår 46 og 48.

Jord- og grundvandsforurening

44. Produktion/reparationsarbejder på maskiner, hvorfra der kan ske spild af køle- og smøremidler, skal foregå på en tæt belægning med mulighed for opsamling af spild.
45. Rensetromler skal placeres under tag på en tæt belægning og være forsynet med opsamlingsbakke til afrenset materiale.

46. Køle- og smøremiddel, maling, blandingsfortyndere og olieprodukter, såvel nyt som brugt, samt forurenede absorptionsmateriale, kasseret blæsemiddel, filterstøv, malingsstøv og andet farligt affald samt afpresset materiale og affald fra tromling skal opbevares i egnede lukkede beholdere, der er tætte og beskyttet mod vejrlig, jf. tillige vilkår 48.
47. Vilkår 46 gælder ikke for oplag af mineralolie i tanke allerede omfattet af bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines³.
48. Olie og kemikalier samt affaldsprodukter herfra, der kan medføre risiko for forurening af jord og grundvand, skal opbevares indendørs eller på en overdækket plads, uden afløb, og med en tæt belægning, der kan modstå de pågældende stoffer. Opbevaringspladsen skal sikres med opkant eller anden opsamlingsmulighed, der kan rumme indholdet af den største beholder med flydende indhold.
49. Spild af olie og kemikalier skal straks opsamles. Alt opsamlet spild, inkl. opsamlingsmaterialet, skal opbevares og bortskaffes som farligt affald. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale i tilknytning til lokaliteter, hvor der opbevares og håndteres olie og kemikalier, herunder farligt affald.
50. Påfyldning af tankbiler med brændstof samt vask af fly og kørende materiel skal ske på arealer med tæt belægning og kontrolleret afledning af spildevand via olieudskillere.
51. Afisning af F-16 kampfly og fremmede fly skal finde sted på pladsen for tankning og afisning af NATO-tankfly, så snart denne plads er taget i brug til afisning af fly. Alternativt vil afisningen kunne finde sted ved Hangar 3 eller på vaskepladsen i F-35 Campuset.

Driftsforstyrrelser og uheld

52. Ved driftsforstyrrelser og uheld, der medfører forøget emissioner eller lignende til omgivelserne, skal der straks gives meddelelse til tilsynsmyndigheden om uheldets art, konsekvenser og afhjælpningsforslag.

Ovenstående omfatter ikke uheld i form af mindre spild af brændstof og kemikalier på arealer med tæt belægning, hvor det har været muligt at tilbageholde og opsamle spildet. I disse tilfælde vil det være tilstrækkeligt, at uheldet føres til journal, jf. vilkår 60.

Egenkontrol

Luftforurening

53. For kedelanlæg ≥ 1 MW skal der én gang hvert 3. år (første gang inden udgangen af 2023) foretages præstationskontrol, i form af 2 enkeltmålinger à 45 min. varighed, til dokumentation for, at emissionsgrænseværdierne i vilkår 15 er overholdt.

Målingerne skal foretages under repræsentative driftsforhold (maksimal normaldrift) og skal ikke omfatte perioder med opstart og nedlukning.

Målingerne skal udføres af et firma/laboratorium, der er akkrediteret hertil af DANAK (Den Danske Akkrediteringsfond) eller af et tilsvarende akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af EA's multilaterale aftale om gensidig anerkendelse.

---

³Bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2019 om indretning og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines

Tidspunktet for udførelse af målingerne føres til journal, jf. vilkår 60, og en rapport over målingerne fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter målingernes udførelse. Resultaterne af de udførte målinger, ledsaget af flyvestationens vurdering heraf, medtages endvidere i en årsrapport, som fremsendes til tilsynsmyndigheden, jf. vilkår 61.

54. Hvis den samlede luftmængde, der udledes fra virksomheden fra drejning, boring, fræsning, høvling og slibning ved anvendelse af køle- og smøremidler, overstiger 10.000 normal m³/time, skal der senest 6 måneder efter indsendelse af oplysninger i henhold til vilkår 21, foretages præstationskontrol med henblik på at dokumentere, at de relevante emissionsgrænseværdier er overholdt.

Målinger, der foretages som led i præstationskontrollen, skal udføres som angivet i bilag 4 til maskinværkstedsbekendtgørelsen⁴. Rapport over præstationskontrollen skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 2 måneder efter, at kontrollen er udført.

55. Hvis den samlede luftmængde, der udledes fra virksomheden fra slibeprocesser uden anvendelse af køle- og smøremidler, overstiger 2.500 normal m³/time, skal der senest 6 måneder efter indsendelse af oplysninger i henhold til vilkår 21, foretages præstationskontrol med henblik på at dokumentere, at de relevante emissionsgrænseværdier er overholdt.

Målinger, der foretages som led i præstationskontrollen, skal udføres som angivet i bilag 4 til maskinværkstedsbekendtgørelsen. Rapport over præstationskontrollen skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 2 måneder efter, at kontrollen er udført.

Jord- og grundvandsforurening

56. Arealer med tæt belægning skal kontrolleres for beskadigelser/utætheder mindst 1 gang årligt.

Resultaterne af kontrollen skal føres til journal, jf. vilkår 60.

57. Udskillere i tilknytning til overfladevandssystemet skal i forbindelse med tømning, dog min. én gang hvert andet år, efterses for tegn på skader/utætheder. Eventuelle skader skal staks udbedres.

Resultaterne af eftersynet skal føres til journal, jf. vilkår 60.

58. Tanke til opbevaring af farligt affald, vand fra vask af fly og brandslukningsvand skal senest ét år efter afgørelsens meddelelse tæthedskontrolleres af et uvildigt, sagkyndigt firma. Foranstående omfatter ikke dobbeltvæggede tanke forsynet med lækagealarm og overjordiske enkeltvæggede tanke, der er opstillet i betongrube eller lignende.

Resultaterne af tæthedskontrollen, i form af en rapport fra det udførende firma, skal senest 3 måneder efter udførelsen indsendes til tilsynsmyndigheden og skal være ledsaget af en plan for udskiftning af tankene til enten dobbeltvæggede overjordiske tanke (alternativt enkeltvæggede tanke opstillet i betongrube eller lignende) eller dobbeltvæggede nedgravede tanke forsynet med lækagealarm.

Tæthedskontrollen af nedgravede enkeltvæggede tanke og enkeltvæggede overjordiske tanke, der ikke er opstillet i betongrube eller lignende, skal gentages min. én gang årligt.

---

⁴Bekendtgørelse nr. 1477 af 12. december 2017 om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål eller andre metaller

Spildevand

59. Flyvestationen skal i hver kontrolperiode (1. november – 1. april) lade udtage prøver af det afledte overfladevand i overensstemmelse med det i tabellen nedenfor anførte.

Parameter	Prøvetagningssted		
	Tilløb til Valsbæk ¹⁾	Tilløb 4.1 til Gabøl Bæk ²⁾	Tilløb 6 til Gabøl Bæk ³⁾
pH	4 prøver	4 prøver	4 prøver
Suspenderet stof	4 prøver	4 prøver	4 prøver
BI ₅	4 prøver	4 prøver	4 prøver
COD	4 prøver	4 prøver	4 prøver
Kalium	4 prøver	-	-
Natrium	4 prøver	-	-
Flygtige organiske syrer	4 prøver	-	-
Zink	2 prøver	2 prøver	2 prøver
Kobber	2 prøver	2 prøver	2 prøver
Bly	2 prøver	2 prøver	2 prøver
Benz(a)pyren	2 prøver	2 prøver	2 prøver
Mineralsk olie	2 prøver	2 prøver	2 prøver
PFAS ⁴⁾	2 prøver	2 prøver	2 prøver

1) I hver af eksisterende brønde eller ny samlebrønd umiddelbart inden udledning til vandløbet

2) I brønd inden tilledning til afløbsledning for rensat spildevand

3) I brønd umiddelbart inden udledning til vandløbet

4) PFBS, PFHxS, PFOS, PFOSA, 6:2 FTS, PFBA, PFPeA, PFHxA, PFHpA, PFOA, PFNA og PFDA

Med mindre andet accepteres af tilsynsmyndigheden, skal prøverne udtages jævnt fordelt over kontrolperioden som flowproportionale døgnprøver.

Prøverne skal udtages og analyseres af et akkrediteret firma i overensstemmelse med bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger⁵.

Alle udgifter i forbindelse med egenkontrollen afholdes af flyvestationen.

Egenkontrolprogrammet kan tages op til revision efter 3 kontrolperioder. Dog vil den del af programmet, der omhandler analyser for PFAS-forbindelser kunne tages op til revision efter første kontrolperiode.

Resultaterne af samtlige prøver i den forudgående kontrolperiode, ledsaget af flyvestations vurdering af de foreliggende resultater, medtages i en årsrapport, som fremsendes til tilsynsmyndigheden, jf. vilkår 61.

Journalføring/Rapportering

60. Flyvestationen skal føre driftsjournal med angivelse af:

- Affaldsproduktionen (opgjort pr. kalenderår og fordelt på affaldsfraktioner).

⁵ P.t. bekendtgørelse nr. 529 af 14. maj 2023 om kvalitetskrav til miljømålinger

2. Forbruget af flyafisningsmidler (opgjort pr. kalenderår og fordelt på henholdsvis de-icer og anti-icer).
3. Forbruget af baneafisningsmidler (opgjort pr. kalenderår og fordelt på henholdsvis Aviform-S og Aviform-L50).
4. Forbruget af overfladebehandlingsprodukter (opgjort pr. kalenderår og fordelt på malekabiner/-dokke).
5. Tidspunkter for kontrol af nedgravede tanke til opbevaring af flybrændstof (dato med angivelse af de kontrollerede tankes lokalisering samt oplysning om det udførende firma).
6. Tidspunkter for tømning af gruber og spildbakker (dato med angivelse af gruberne/spildbakkernes lokalisering).
7. Tidspunkter for kontrol/skift af filtre (dato med angivelse af filtertyper og deres lokalisering samt evt. bemærkninger).
8. Tidspunkter for præstationskontrol i tilknytning til luftafkast (dato med angivelse af de kontrollerede afkast og deres lokalisering samt oplysning om det udførende firma/laboratorium).
9. Tidspunkter for kontrol af tætte belægnings (dato med angivelse af belægnings-type og lokalisering samt evt. bemærkninger).
10. Tidspunkter for besigtigelse/oprensning af bassiner i tilknytning til overfladevandssystemet (dato med angivelse af bassinets lokalisering).
11. Tidspunkter for tømning og/eller eftersyn af udskillere, herunder test af alarmer for overfyldning (dato med angivelse af udskillertype og lokalisering samt evt. bemærkninger).
12. Tidspunkter for udtagning af prøver af overfladevand (dato med angivelse af prøvetagningssted samt oplysning om det udførende firma/laboratorium).
13. Tidspunkter for kontrol af nedgravede tanke til opbevaring af farligt affald (dato med angivelse af de kontrollerede tankes lokalisering samt oplysning om det udførende firma).
14. Tidspunkter for benyttelse af brandøvelsespladsen (dato med angivelse af øvelsernes varighed og forbrug af antændingsmidler).
15. Tidspunkter for uheld/spild, jf. vilkår 52 (dato med angivelse af uheldets karakter og omfang samt evt. iværksatte foranstaltninger). Oplysningerne medtages i en årsrapport, som fremsendes til tilsynsmyndigheden, jf. vilkår 61.

Driftsjournalen skal opbevares på flyvestationen i mindst 5 år og skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden.

Indsendelse af oplysninger om udført egenkontrol

61. Flyvestationen skal hvert år - inden den 1. juni - indsende en rapport til tilsynsmyndigheden indeholdende de i vilkår 53, 59 og 60 (pkt. 15) anførte oplysninger for det forudgående kalenderår.

Generelle oplysninger

Opmærksomheden henledes på:

- at afgørelse alene omfatter de miljømæssige forhold, som defineret i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 og i godkendelsesbekendtgørelsen,
- at flyvestationen ikke må ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt af kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 33,
- at det påhviler flyvestationen staks at underrette tilsynsmyndigheden, såfremt driftsforstyrrelser eller uheld medfører væsentlig forurening eller fare herfor, jf. miljøbeskyttelseslovens § 71,
- at affald skal håndteres og bortskaffes i henhold til Haderslev Kommunes regulativ for erhvervsaffald, idet bortskaffelse af affald, som ikke er beskrevet i regulativet, skal ske efter en konkret anvisning fra kommunen og
- at indretning, drift og vedligeholdelse af olietanke på flyvestationens område er omfattet af bestemmelserne i olietankbekendtgørelsen.

DEL 3

Afgørelsens forudsætninger

Gældende afgørelser

Den eksisterende indretning og drift af flyvestationen er baseret på følgende afgørelser i henhold til miljøbeskyttelseslovens kap. 5:

- Rammemiljøgodkendelse, meddelt af Sønderjyllands Amt den 5. oktober 1999, der ophæver vilkår i tidligere meddelte godkendelser (R),
- Afgørelse om, at etablering Forsvarets Depot og Distribution (Hoveddepotet) er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjyllands Amt den 29. november 1999 (R),
- Afgørelse om, at etablering af en permanent vagtbygning med hundehold er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjylland Amt den 11. marts 2002 (R),
- Afgørelse om, at etablering af 3 kolde lagerhaller og tilpasning af SAR-faciliteter er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjyllands Amt den 29. november 2004 (R),
- Afgørelse om, at etablering af et mobilt fotolaboratorium er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjyllands Amt den 23. marts 2006 (R),
- Afgørelse om, at udvidelse af Hoveddepotet er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjyllands Amt den 24. marts 2006 (R),
- Afgørelse om, at Danfly Aviations skoleflyvning er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Sønderjyllands Amt den 22. august 2006,
- Tilladelse til udledning af overfladevand fra eksisterende og nye befæstede arealer samt tilladelse til udledning af tagvand fra eksisterende og nye bygninger, meddelt af Sønderjyllands Amt den 5. december 2006 (R),
- Miljøgodkendelse til etablering af tankanlæg ved Vojens Lufthavn, meddelt af Haderslev Kommune den 12. juni 2008,
- Afgørelse om, at etablering af et øvelsesterræn er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 27. maj 2009 (R),
- Afgørelse om, at renovering og udvidelse af affaldspladsen er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 24. juni 2014 (R),
- Afgørelse om, at sprængninger på harmoniseringsbanen er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 23. juli 2015 (R),
- Afgørelse om, at renovering af brændstofdepoter er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 3. september 2015,
- Afgørelse om, at anvendelse af flymaledokken til maling af hærens køretøjer er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 11. november 2016,

- Miljøgodkendelse til etablering af voldanlæg ved anvendelse af ren jord og lettere forurenede jord, meddelt af Haderslev Kommune den 5. december 2019,
- Tilladelse til nedsivning af vand fra tagflader og befæstede arealer fra det nye F-35 Campus, herunder tilladelse til overløb fra regnvandsbassin med udledning af overfladevand til Gabøl Bæk, meddelt af Hader Kommune den 29. maj 2020,
- Afgørelse om, at anvendelse af pistol Sig Sauer på pistolbanen er omfattet af rammegodkendelsen, meddelt af Haderslev Kommune den 2. juli 2020,
- Tillæg til miljøgodkendelse af 5. december 2019 om etablering af voldanlæg ved anvendelse af ren jord og lettere forurenede jord, meddelt af Haderslev Kommune den 15. september 2020, og
- Afgørelse om ikke-godkendelsespligt for etablering af nye standpladser og udvidelse af eksisterende rullevej i forbindelse med NATO-tankfly-projekt, meddelt af Haderslev Kommune den 14. februar 2022.

Afgørelser og oplysninger vedrørende anden lovgivning

Vurdering af Virkninger på Miljøet (VVM)

Lufthavne og flyvestationer med en start- og landingsbane på mindst 2.100 meter (hvilket er gældende for Flyvestation Skrydstrup) er omfattet af bilag 1, pkt. 7a) i miljøvurderingsloven⁶. Ved nyanlæg og væsentlige ændringer af bestående anlæg, der kan sidestilles med nyanlæg, skal der i henhold til loven udarbejdes en nærmere vurdering af projektets indvirkning på miljøet.

Miljøvurderingslovens bilag 2, pkt. 13 a) omfatter ændringer eller udvidelser af anlæg i bilag 1 eller bilag 2, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet (ændringer eller udvidelser, som ikke er omfattet af bilag 1).

Det følger af miljøvurderingslovens § 4, stk. 1, at loven ikke finder anvendelse på projekter eller dele af projekter, der alene tjener et nationalt forsvarsformål, hvis forsvarsministeren vurderer, at dette vil skade disse formål.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har den 4. maj 2017 orienteret kommunen om, at ændringer og etablering af bygninger i relation til de nye F-35 kampfly tager sigte på det nationale forsvar, og at det vil kunne skade nationens sikkerhed at fremsende oplysninger til brug for sagens behandling i henhold til den dagældende VVM-bekendtgørelse (nu miljøvurderingsloven).

Projektet har med henvisning hertil været undtaget fra de formelle regler om udarbejdelse af en miljøvurdering, men Forsvarsministeriet har uafhængigt heraf valgt at udarbejde en miljøkonsekvensrapport, der følger miljøvurderingslovens principper for vurdering af konkrete projekter. Rapporten, der er udarbejdet af COWI i samarbejde med Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, er offentliggjort den 9. november 2019.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har den 26. marts 2021 fremsendt Forsvarsministeriets afgørelse om, at projektet om anlæg af en NATO-tankplads og flyvning med NATO-tankfly undtages fra at skulle udarbejde en VVM-redegørelse, jf. § 4 i bekendtgørelse om lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

---

⁶ Bekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Natura 2000-områder og bilag IV-arter

Nærmeste Natura 2000-områder er Natura 2000-område nr. N92 – Pamhule Skov og Stevning Dam og Natura 2000-område nr. N106 – Mandbjerg Skov.

Natura 2000-område N92 – Pamhule Skov og Stevning Dam, der er beliggende ca. 3 km øst for flyvestationen, består af habitatområde H81 og fuglebeskyttelsesområde F59. Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er de i tabel 1 anførte naturtyper og arter.

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område N92 – Pamhule Skov og Stevning Dam
Habitatområde H81
Naturtyper: Kransnålalge-sø (3140), Næringsrig sø (3150), Vandløb (3260), Surt overdrev (6230), Kildevæld (7220), Rigkær (7230), Bøg på mor (9110), Bøg på mor med kristtorn (9120), Bøg på muld (9130), Ege-blandskov (9160) og Elle- og askeskov (91E0).
Arter: Sumpvindelsnegl (1016) og Stor vandsalamander (1166).
Fuglebeskyttelsesområde F59
Fugle: Rød glente (ynglefugl), Hvepsevåge (ynglefugl), Klyde (ynglefugl), Fjordterne (ynglefugl), Isfugl (ynglefugl) og Sortspætte (ynglefugl).

Tabel 1 - Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N92.

Natura 2000-område N106 – Mandbjerg Skov, der er beliggende ca. 13 km sydvest for flyvestationen, består af habitatområde H201. Området har kun habitatnaturtyper og ingen arter på udpegningsgrundlaget, jf. tabel 2.

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område N106 – Mandbjerg Skov
Habitatområde H201
Naturtyper: Brunvandet sø (3160), Vandløb ¹⁾ (3260), Tidvis våd eng ¹⁾ (6410), Kildevæld (7220), Bøg på mor med kristtorn (9120), Bøg på muld (9130), Ege-blandskov (9160), Stilkege-krat (9190) og Elle og askeskov (91E0).

Tabel 2 - Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. N106.

¹⁾ Vandløb og Tidvis våd eng forventes udtaget af udpegningsgrundlaget, jf. Miljøstyrelsens notat: "Oversigt over Habitatområdernes udpegningsgrundlag februar 2022", <https://mst.dk/media/237678/upg-hab-feb-2022.pdf>

Natura 2000-områdernes beliggenhed i forhold til flyvestationen fremgår af figur 1.

Figur 1 – Natura 2000-områderne N106 - Mandbjerg Skov og N92 – Pamhule Skov og Stevning Dam

Der er i Naturbasen og Naturdata ikke registreret forekomster af bilag IV-arter inden for flyvestationens område. Af Drifts- og plejeplan for Flyvestation Skrydstrup fremgår imidlertid, at der lejlighedsvis ses flagermus på flyvestationens område.

I sammenhæng med den ovenfor anførte miljøkonsekvensvurdering er der foretaget væsentlighedsvurderinger af anlægsprojektet for F-35 kampflys påvirkninger af Natura 2000-områderne og bilag IV-arter. Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at projektet, i såvel anlægsfasen som driftsfasen, ikke vurderes at ville afstedkomme en væsentlig påvirkning af Natura områder eller bilag IV-arter, hvorfor der ikke er fundet grundlag for at gennemføre en nærmere konsekvensvurdering i henhold til habitatbekendtgørelsens⁷ § 6, stk. 2, eller foretage fravigelser i henhold til bekendtgørelsens § 11, jf. § 10.

I baggrundsnotatet for Forsvarsministeriets afgørelse om, at NATO-tankplads og flyvning med NATO-tankfly ikke er omfattet af reglerne om VVM-redegørelse, er det oplyst, at støjen fra flyvningen med NATO-tankfly indgår i den samlede støjberegning for Flyvestation Skrydstrup, som er udført i forbindelse med anlægsprojektet for F-35 kampfly. Flystøjen fra NATO-projektet indgår derfor i ovennævnte miljøkonsekvensvurdering. Det vurderes, at den øvrige del af NATO-projektet, som består af standpladser, brændstofanlæg og lager-tanke, ikke vil indebære en negativ påvirkning af Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.

Revurderingen af gældende miljøgodkendelse for den bestående indretning og drift af flyvestationen vil i sig selv ikke indebære en negativ påvirkning af Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.

⁷ Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Risikoaktivitet

Med det planlagte NATO AAR-projekt vil oplaget af olie på flyvestationen overskride tærskelmængden for kolonne 2 i bilaget til risikobekendtgørelsen⁸.

Flyvestationen er dog undtaget af bestemmelserne i risikobekendtgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse oplyser, at de nye brændstoftanke etableres som decentrale enheder med indbyrdes afstand og afstand til øvrige anlæg, så risiko for større uheld og dominoeffekter imødegås. Alle tanke og bygværker er endvidere jorddækkede, underjordiske og splinter protected, så risiko for beskadigelse, spild, brand m.v. grundet flyvende eller faldende genstande, påkørsel og lignende er minimeret.

Miljøteknisk beskrivelse

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt den 30. juni 2022. Der er efterfølgende modtaget supplerende oplysninger i sagen.

Ansøgningen er bilagt en miljøteknisk beskrivelse, der omfatter alle eksisterende forhold frem til og med implementering af F-35 kampflyprojektet. Den miljøtekniske beskrivelse udgør tillige grundlaget for revurdering af de hidtil gældende godkendelser.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring
Telefon: 72 81 30 00
E-mail: fes@mil.dk

Virksomhedens navn, adresse og CVR- og P-nummer

Flyvestation Skrydstrup (FSN SKP)
Lilholtvej 2
6500 Vojens
CVR-nr.: 16287180
P-nr.: 1015854215

Ejendommens ejer

Ejer er identisk med ansøger.

Kontaktperson

Dorte Handberg
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring
Telefon: 72 81 31 44
E-mail: fes-mil13@mil.dk

---

⁸ Bekendtgørelse nr. 372 af 25. april 2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer

Virksomhedens art

Flyvestation Skrydstrup er omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, listepunkt H202 – *Lufthavne, flyvestationer og flyvepladser.*

Der er en godkendelsespligtig biaktivitet omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, punkt C201 – *Oplag af mineralolieprodukter på mere end 2.500 tons.*

På flyvestationen findes en skydebane, der er omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, listepunkt J203 – *Udendørs skydebaner.* Skydebanen, der er godkendt i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33 den 5. oktober 1999, omfattes ikke af nærværende afgørelse, idet godkendelsen af skydebanen vil blive taget op til selvstændig revurdering.

Etablering

Flyvestation Skrydstrup blev indviet i 1953 på den tidligere Skrydstrup Flyveplads, der blev anlagt i 1943 under navnet Fliegerhorst Hadersleben. Flyvestationen har siden da undergået en række ud- og ombygninger.

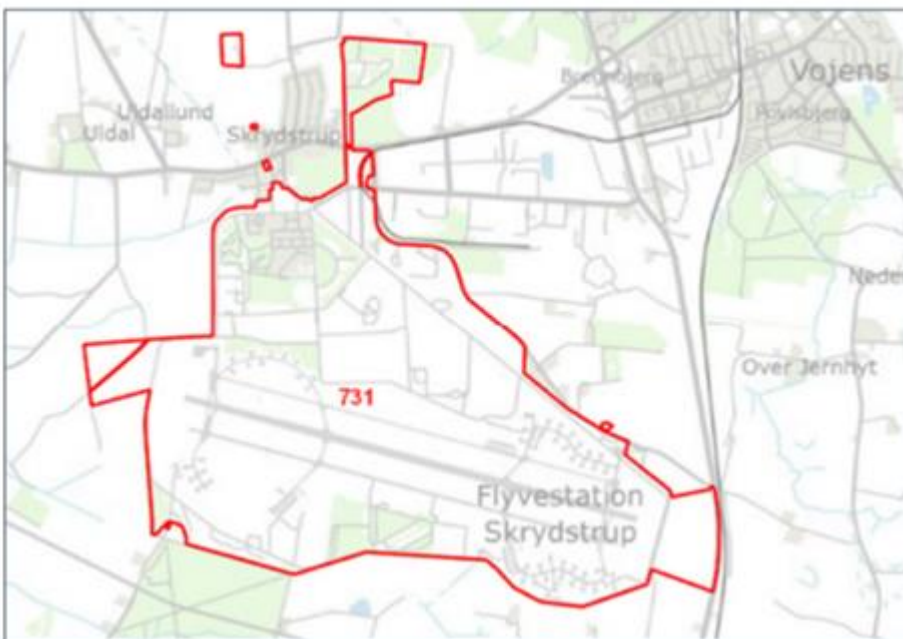
Der er i dag beskæftiget ca. 950 medarbejdere på flyvestationen, hvilket forventes at stige til ca. 1.100 efter indfasning af de nye F-35 kampfly.

Beliggenhed

Flyvestationen er beliggende umiddelbart syd for Skrydstrup på matr.nr. 8a, 414, 473, 543, 609, 1074, 1091, 1111 og 1113 Skrydstrup Ejerlav, Skrydstrup samt matr. 35 og 358 Over Jerstal, Vedsted.

Matr.nr. 543, 609 og 1113 Skrydstrup Ejerlav, Skrydstrup, der er beliggende uden for hegnet, anvendes alene til administrative formål.

Afgrænsningen af flyvestationens område fremgår af figur 2 nedenfor.

Figur 2 – Afgrænsning af flyvestationens område.

Terrænet ved flyvestationen falder i vestlig retning fra kote ca. 44 m DVR90 i øst til kote ca. 38 m DVR90 i vest.

Kommuneplan

Flyvestationen er i Kommuneplan 2021 – 2033 for Haderslev Kommune beliggende i rammeområde 11.40.LA.01. Områdets anvendelse er fastlagt til militære formål og formål, som har relation til områdets funktion som flyveplads.

Mod vest, syd og øst grænser flyvestationens område op til det åbne land og mod nord til områder, hvis anvendelse er fastlagt til henholdsvis boliger, blandet bolig og erhverv, offentlige formål samt erhverv.

Rammeområdernes afgrænsning fremgår af det som bilag 1 vedlagte kort.

Lokalplaner

Flyvestationens område, der har status som landzone, er ikke lokalplanlagt.

Spildevandsplan

Flyvestationen er i Spildevandsplan 2021 – 2024 for Haderslev Kommune beliggende i opland C02 og C99-9.

Opland C02, der udgør et sammenhængende areal på ca. 177 ha af den nordlige del af flyvestationen, er fælleskloakeret. Spildevand og regnvand fra oplandet ledes til Skrydstrup Renseanlæg.

Opland C99-9, der udgør den resterende del af flyvestationens område, herunder banesystemet med tilhørende eskadrille-områder, er planlagt separatkloakeret med afledning af spildevand til det offentlige spildevandssystem og nedsivning af regnvand.

Skrydstrup Renseanlæg, der er beliggende på flyvestationens område, drives af forsyningsselskabet Provas. Renseanlægget består af et mekanisk og biologisk trin med en kapacitet på 2.500 PE.

Til- og frakørsel

Adgangen til flyvestationen finder sted via Lilholtvej og Hovedvagten, dog har Forsvarets Forsyning, Depot og Distribution (tidligere benævnt FDD), nu SCD (Supply Chain Division), separat adgang via Lilholtvej.

Omfanget af til- og frakørsler på ugens hverdage udgør ca. 1.550 personbiler/varebiler og ca. 110 lastbiler/maskiner. Mere end 95 % af alle til- og frakørsler finder sted i tiden kl. 07.00-18.00. På lørdage og søn- og helligdage udgør antallet af til- og frakørsler ca. 100 køretøjer pr. dag.

Adgangen til F-35 Campuset, der placeres i den sydvestlige del af flyvestationen, vil finde sted via Sdr. Ringvej (intern kørevej).

Flyvestationen afholder lejlighedsvis Air Shows for offentligheden. Det senest afholdte show fandt sted i 2016 med deltagelse af ca. 150.000 tilskuere. Trafikken dirigeres til og fra flyvestationens område med bistand fra Hjemmeværnet, idet parkering finder sted på græsbeklædte arealer nord for start- og landingsbanen.

Afholdelse af Air Shows bekendtgøres for offentligheden i de lokale ugeaviser og på Forsvarsministeriets hjemmeside.

Indretning

Flyvestation Skrydstrups område udgør et ca. 830 ha indhegnet område, som rummer en lang række bygninger med værksteds- og administrationsfaciliteter m.m.

Flyvestationens banesystem består af en asfalteret hovedbane (Bane 28R-10L) og en sydlig asfalteret parallelbane (Bane 28L-10R). Bane 28R-10L er 3.006 m lang og 46 m bred, mens bane 28L-10R er 2.972 m lang og 24 m bred. Hovedbanen er den primære start- og landingsbane, og parallelbanen anvendes som udgangspunkt kun, hvis hovedbanen ikke er operativ, eller i nødstilfælde.

Nord for og parallelt med hovedbanen findes en asfalteret rullevej med tilhørende taxiveje til henholdsvis start- og landingsbanerne og områder med hangarer og shelters.

Det bebyggede areal inden for hegnet udgør ca. 15 ha, og det befæstede areal i form af start- og landingsbaner, rullevej og taxiveje m.m. udgør ca. 120 ha.

De ubebyggede og ubefæstede arealer består af græsarealer, hvoraf hovedparten indgår i landbrugsmæssig drift, samt arealer med skov, hede og overdrev m.m. For at begrænse risikoen for birdstrikes (kollision mellem fugle og fly) er arealerne i umiddelbar tilknytning til banesystemet tilsået med en græsart, der lever i symbiose med endofyit-svampe, og som beskytter græsset mod planteædere og dermed reducerer tilstedeværelsen af fugle.

Flyvestation Skrydstrup ejes af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. En mindre del af området udlejes til Vojens Lufthavn, ligesom Skrydstrup Renseanlæg, der ejes og drives af forsyningsselskabet Provas, er beliggende inden for flyvestationens område.

Operative funktioner

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt et klassificeret tegningsmateriale, der viser beliggenheden og indretningen af faciliteterne for de operative funktioner.

Nærmere om de med aktiviteterne forbundne miljøpåvirkninger følger af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

De operative funktioner omfatter:

F-35 kampfly

Etableringen af Campuset for de nye F-35 kampfly blev påbegyndt i 2020 og vil blive taget i brug til de første fly i 2023, jf. tabel 3.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Byggemodning								
	Anlægsarbejde i F-35 Campus							
				Indfasning af F-35				
				Begyndende udfasning af F-16				

Tabel 3 – Tidsplan for indfasning af F-35

Anlægsarbejdet vil bestå af en forberedende fase med anlæg af hovedforsyning og jordarbejder m.m. De afsluttende anlægsarbejder er planlagt gennemført primo 2023.

F-35 Campuset vil omfatte følgende bygninger og anlæg:

- Der etableres hangaretter med plads til de nye fly. Alle aktive hangaretter skal udover mandskabsfaciliteter anvendes til mindre reparations- og vedligeholdelsesopgaver.

- Mod syd opføres en hovedbygning med værksteder, reparationsdøkke, malekabiner og kontorer.
- Omkring hangareterne mod vest, nord og øst etableres støjfskærmning.
- Inden for støjvoldene etableres der befæstede arealer i form af taxiveje og forpladser. Endvidere vil der i ankomstområdet mellem hovedbygningen og Ringvejen blive etableret parkeringspladser.
- I området omkring hovedbygningen etableres der bebyggelse til olielagre, midlertidige affaldsoplag, skyllefaciliteter og inddampningsanlæg. Herudover udføres ombygninger af eksisterende værksteder og nogle bygninger tages ud af drift.
- Området vil blive forsynet med tre separate hovedsystemer for afledning af henholdsvis regnvand, sanitært spildevand og processpildevand. Generelt ledes regnvand fra bygninger og udendørs befæstede arealer til nedsivning. Sanitært spildevand ledes til forsyningsselskabets spildevandssystem og processpildevand fra vask m.m. behandles i et inddampningsanlæg.

F-16 kampfly

Frem til endelig udfasning af F-16 kampflyene vil de indgå i flyvestationens operative kapacitet. Efter påbegyndelsen af Campuset for de nye F-35 kampfly er F-16 kampflyene samlet i ét eskadrille-område med tilhørende shelters og hangarer m.m. Afvisningsberedskabet (AVB) vil dog være placeret i et særskilt afgrænset område.

Afvisningsberedskabet

Beredskabet til afvisning af fremmede fly kan gå på vingerne med kort varsel hele døgnet. Efter udfasning af F-16 kampflyene vil beredskabet blive varetaget af de nye F-35 kampfly.

SAR-helikopter

Redningshelikoptertjenesten (Search and Rescue) har til opgave at foretage eftersøgnings- og redningsopgaver i Syddanmark.

Fastvingede fly til trænings- og transportformål m.m.

Fly til trænings- og transportformål m.m. finder primært sted med mindre fly i dagtimerne.

NATO AAR

Der indrettes faciliteter til tankning af NATO AAR (Air to Air refueling) tankfly. Anlægget forventes at blive taget i brug i 2024.

Der etableres en ny plads på ca. 16.800 m² til tankning og klargøring af NATO-tankfly forud for deres operationelle opgaver. Etableringen af pladsen, der forventes afsluttet i 2023, indbefatter tre standpladser samt en udvidelse af eksisterende rullevej og taxivej på ca. 23.300 m².

I perioden 2023-2024 etableres der brændstofanlæg og lagertanke i tilknytning til projektet. Projektet indebærer følgende anlæg:

- 750 m³ brændstof lagertank med tilhørende filter/pumpebygværk samt additiveringsanlæg placeret ved SØ Depot
- 750 m³ brændstof lagertank med tilhørende filter/pumpebygværk placeret ved NØ Depot
- Hydrantfilterbygning placeret umiddelbart nord for ny NATO AAR tankplads
- 2 stk. 100 m³ defuelstanke placeret umiddelbart vest for hydrantfilterbygning
- I alt ca. 700 m nye 6" brændstofrør i jord
- Adgangsveje til/fra hydrantfilterbygning samt nye NATO AAR lagertanke

De to lagertanke placeres i tilknytning til den eksisterende brændstofledning og får direkte indpumpning fra NEPS-systemet (North European Pipeline System).

Foran hydrantfilterbygning og ved filter/pumpebygværker etableres der spildplader ved tilkoblingsmuligheder for tankbiler og slamsuger.

Der etableres desuden 3 nedgravede sloptanke, som vil skulle anvendes til opbevaring af vand/brændstof aftappet fra filter/vandudskillere, brændstofprøver udtaget for visuel kontrol (visjar) /prøvetagning og brændstof fra trykaflastning- og udluftningssystemer for rørarrangementer. Tankene vil være på maks. 5,9 m³.

Der etableres endvidere afvandingsystem, herunder opsamling af de-icervæske.

Kommunen har den 12. januar 2022 truffet afgørelse om, at etablering af tankpladsen og udvidelsen af eksisterende rullevej og taxivej ikke er godkendelsespligtig. Godkendelse af brændstofanlæg og lagertanke indgår i nærværende afgørelse.

Udenlandske fly

Øvelses- og træningsopgaver med deltagelse af udenlandske fly finder sted ved anvendelse af flyvestationens eksisterende faciliteter og støttefunktioner.

Støttefunktioner

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt dels et klassificeret tegningsmateriale, der viser beliggenheden af støttefunktionerne, dels en beskrivelse af aktiviteter, der er forbundet med miljøpåvirkninger, herunder aktiviteter i tilknytning til det nye Campus for F-35 kampfly.

Nærmere om de med aktiviteterne forbundne miljøpåvirkninger følger af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

De primære støttefunktioner omfatter:

Opbevaring og håndtering af flybrændstof

Flyvestationen forsynes med flybrændstof fra NEPS-systemet (North European Pipeline System).

Der findes i alt tre områder for opbevaring og håndtering af flybrændstof på flyvestationen. Et af tankområderne er tilsluttet NEPS-systemet, og fra dette område føres brændstoffet, efter tilsætning af additiver og rensning for partikler og vand, via en nedgravet trykledning til de to øvrige tankområder.

Indpumpningen fra NEPS finder kun sted under tilstedeværelse af personale og stopper automatisk, hvis pumpeydelsen stiger (tegn på lækage).

Tanksystemerne er forsynet med alarmer og overvåges hele døgnet.

Tankning fra brændstofftanke til tankbiler finder sted fra hvert af de 3 tankområder. Der er ligeledes mulighed for tømning af tankbiler til tanke. Tankning finder sted på befæstede arealer med kontrolleret afledning af overfladevand via olieudskillere.

Tankning af F-16 kampflyene, herunder udenlandske fly, finder sted på befæstede arealer ved shelters og hangarer med mulighed for opsamling af evt. spild.

Tankning af F-35 kampflyene vil ske i hangareterne, hvor evt. spild vil kunne inddæmme og håndteres.

Tankning af NATO AAR-fly vil ske via hydrantanlæg på NATO AAR tankplads, når tankplads, brændstofanlæg m.m. er færdigetablet i 2024, jf. beskrivelsen ovenfor om de operative funktioner.

Nærmere om tankområdernes indretning og drift, herunder diffuse emissioner af brændstof til luften samt kontrol og overvågning af tanke og ledningssystemer, fremgår af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Tankningsanlæg for kørende materiel

Tankning af flyvestationens kørende materiel finder sted fra et tankningsanlæg, der består af en dieselstan-der og en stander for tankning af Adblue med tilhørende tanke. Anlægget er renoveret i 2020.

I forbindelse med renoveringen blev der anlagt nye tanke og rørføringer. Endvidere blev de eksisterende be-lægninger renoveret og anlægget blev sikret mod påkørsel.

Afisning af baner og fly

Til afisning af banesystemet med tilhørende forpladser og standpladser anvendes henholdsvis Aviform-L, der er et kaliumformiatbaseret middel på væskeform, og Aviform-S, der er et natriumformiatbaseret middel på fast form.

Generelt søges forbruget af baneafisningsmidler begrænset mest muligt. For at overvåge behovet for afis-ning er hovedbanen således forsynet med et isvarslingssystem. Herved sikres det bl.a., at afisning kan foreta-ges på det mest optimale tidspunkt, hvilket dels reducerer doseringsbehovet, dels øger langtidsvirkningen af afisningsmidlet.

Historisk set har behovet for afisning i gennemsnit ligget på ca. 21 dage om året.

Til afisning af flyene anvendes de-icer (benyttes umiddelbart før afgang, hvis behovet måtte være til stede), som er et glycolbaseret middel. Da flyene fortrinsvis står parkeret i hangarer, når de ikke er operative, er for-bruget af flyafisningsmidler begrænset til få hundrede liter om året.

Afisning af F-16 kampflyene finder sted på befæstede arealer uden opsamling af overskydende væske. I for-bindelse med etableringen af NATO AAR-projektet vil der blive etableret en særlig indrettet de-icerplatform, der gør det muligt at opsamle overskydende væske.

Da F-35 kampflyene vil være parkeret i hangarettet, når de ikke er i brug, forventes det, at der i fremtiden alene være behov for forebyggelse mod tilisning af flyene (anti-icing) og forbruget hertil vil være begrænset.

Der er i afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger redegjort nærmere om flyvestationens anvendelse og opbevaring af afisningsmidler.

Opbevaring og håndtering af hydrazin

Hydrazin, der er et giftigt og kræftfremkaldende stof, anvendes som energikilde til nød anlæg i F-16 kampfly. Oplaget af hydrazin, der p.t. udgør ca. 900 liter, finder sted i en aflåst og indhegnet bygning, hvor kun særligt autoriseret og uddannet personale håndterer stoffet.

Der vil ikke skulle anvendes hydrazin som energikilde til nød anlæg i F-35 kampflyene. Oplaget af hydrazin vil derfor løbende blive reduceret i forbindelse med udfasningen af F-16 kampflyene og vil være helt fjernet, når flyene er endelig udfaset.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret procesbeskrivelse for opbevaring og håndtering af hydrazin.

Værksteder

På flyvestationen findes, ud over de værksteder der etableres i det nye F-35 Campus, en række værksteder, der fortsat vil være i drift efter etablering af F-35 Campuset, herunder:

- Flyværksteder med tilhørende male- og vaskefaciliteter
- Værksteder til reparation og vedligeholdelse af kørende materiel
- El-værksteder
- Maskinværksteder
- Andre værksteder med vedligeholdelsesfunktioner

Det samlede areal af værksteder, hvor der forarbejdes emner af jern, stål eller andre metaller, er opgjort til ca. 700 m². Flere af de eksisterende værksteder påtænkes i forbindelse med udfasningen af F-16 kampflyene nedlagt og erstattet af nye og større faciliteter.

Der vil i tilknytning til F-35 Campuset blive etableret tilsvarende værkstedsfaciliteter, herunder et nyt maler-værksted.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret fortegnelse over værkstedernes anvendelse og beliggenhed.

Nærmere om værkstedernes indretning fremgår af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Affaldsplads

På affaldspladsen modtages, sorteres og opbevares en række forskellige affaldsfraktioner, herunder farligt affald. Pladsen er indhegnet og forsynet med en aflåselig port.

Nærmere om affaldspladsens indretning og drift fremgår af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Varmecentral

Flyvestationens varmecentral (Energicentralen) er bestykket med en gasmotor på 1,1 MW til el-produktion og 3 kedler til varmeproduktion med en samlet nominel indfyret effekt på 4,8 MW. Såvel gasmotoren som kedlerne er naturgasfyrede.

Nærmere om varmecentralens indretning, herunder de med centralens drift forbundne emissioner, fremgår af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Decentrale varmforsyningsanlæg m.m.

Flyvestationen forsynes primært med varme fra Energicentralen, men herudover findes der en række mindre decentrale varmforsyningsanlæg. Disse anlæg har tidligere været drevet ved anvendelse af dieselolie, men er efterhånden konverteret til naturgasfyrede anlæg og varmepumper.

Endvidere findes der et mindre solcelleanlæg, som leverer strøm til forsvarrets eget højspændingsnet.

Den miljøtekniske beskrivelse indeholder en samlet fortegnelse over de decentrale varmforsyningsanlæg og det fremgår heraf, at ingen af de naturgasfyrede anlæg har en effekt, der overstiger 100 kW.

Nødgeneratorer

Flyvestationen er i dag bestykket med flere diesellojedrevne nødgeneratorer, herunder anlæg til opretholdelse af banebelysningen.

Der vil i tilknytning til F-35 Campuset blive etableret såvel stationære som mobile nødgeneratorer.

Alle nødgeneratorer testes én gang ugentligt. Herudover vil driftstiden erfaringsmæssigt være begrænset til 1-2 dage om året.

Grundvandskøling

Haderslev Kommune har i 2009 meddelt tilladelse til etablering af et anlæg til grundvandskøling på flyvestationens område. Tilladelsen omfatter indvinding af grundvand og reinjicering af samme efter en temperaturstigning på ca. 3 °C.

Der vil i forbindelse med etableringen af F-35 Campuset skulle etableres et nyt lignende grundvandskøleanlæg. Den endelige placering af anlægget er endnu ikke fastlagt.

Tilladelse til etablering af det nye grundvandskøleanlæg vil skulle meddeles efter anden lovgivning og omfattes derfor ikke af nærværende afgørelse.

Brandstation

Flyvestationens brandstation omfatter garage til brandbiler, lagerhal med skumvæske, afisningsmidler og absorptionsmateriale til opsugning af olie og lignende samt diverse kemikalier. Stationen rummer endvidere kontor- og kantinefaciliteter for Brand og Redning (BOR) samt en plads til vask af brandbilerne.

Ud over brandslukning omfatter brandstationens opgaver førstehjælp, afisning af banesystemet og regulering af fugle ved start- og landingsbanen. Som led i sidstnævnte foretages der lejlighedsvis øvelser i flugtskydning.

Brandøvelsesplads

Brandøvelsespladsen anvendes primært til øvelser for flyvestationens personale, men benyttes også af Politiet og Beredskabsstyrelsen. Pladsen består af et ca. 1.600 m² stort areal belagt med tæt belægning.

Der afholdes ca. 25 øvelser på pladsen om året.

Nærmere om pladsens indretning og drift fremgår af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Øvelsesplads for Brand og Redning

Personalet, der betjener flyvestationens brandslukningskøretøjer, skal årligt gennemføre et kursus i terrænkørsel. Øvelserne finder sted på et kuperet græsbelagt areal, der er beliggende nord for start- og landingsbanerne.

Ved øvelser i brug af brandbilernes skumkanoner på pladsen anvendes der kun rent vand. Pladsen benyttes ca. 200 timer om året.

Vaskepladser

Flyvestationen råder over flere pladser til vask af såvel kørende materiel som F-16 kampfly, og der vil i tilknytning til F-35 Campuset blive etableret nye faciliteter til afskylning og vask af F-35 kampflyene.

Der er i afsnittet nedenfor om jord og grundvand redegjort nærmere for vaskepladsernes indretning og drift.

Sprængninger på Harmoniseringsbanen

Der er i overensstemmelse med en af kommunen meddelt afgørelse af 22. juli 2015 tidligere foretaget mindre sprængninger af forældet/defekt ammunition m.m. på et nærmere afgrænset areal, benævnt Harmoniseringsbanen, i den sydvestlige del af flyvestationen.

Det foreligger oplyst, at aktiviteten er bragt til ophør.

Hoveddepot

SCD (Supply Chain Division) er centrallager for hele Forsvaret.

Depotet er beliggende inden for et særskilt indhegnet område med selvstændig vejadgang og står således ikke i direkte forbindelse til flyvestationens område.

Der håndteres alle former for materialer i depotet, herunder reservedele og kemikalier. Sidstnævnte opbevares og håndteres i bygninger, der er forsynet med tæt gulvbelægning og mulighed for opsamling af eventuelle spild.

Giftige stoffer opbevares i et aflåst rum, der er forsynet med ventilation. Trykflasker opbevares udendørs i trådbure.

Affald fra depotet sorteres i en række forskellige fraktioner, som bortskaffes via flyvestationens affaldsplads.

Infirmeri

Flyvestationen er ikke længere hjemsted for værnepligtige, hvorfor infirmeriets opgaver primært omfatter undersøgelser og sundhedstjek.

Hundegård

Som led i flyvestationens bevogtning anvendes der hunde. Da flyvestationen ikke længere er hjemsted for værnepligtige, er hundene alene tilknyttet stampersonel og fungerer efter arbejdstids ophør som familiehunde. Hundegården omfatter derfor kun indendørs faciliteter til kortvarige ophold af få hunde.

Drift

Flyvestationens primære opgaver består i varetagelse af afvisningsberedskabet, eftersøgnings- og redningsopgaver, transport- og støttefunktioner samt vedligeholdelse af piloternes uddannelse. I sammenhæng hermed udøves en række praktiske og administrative funktioner.

Den største del af flyvetiden medgår til træning og til at overvåge dansk og tilstødende luftrum. Det samlede antal flyvetimer med F-16 udgjorde i 2020 ca. 6.250 timer. Det forventes, at antallet af flytimer med F-35, efter udfasning af F-16, vil udgøre ca. 4.750 timer. Omfanget af øvrige flyoperationer, herunder eftersøgnings- og redningsopgaver med helikopter, forventes i det væsentligste at modsvare det nuværende omfang.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret oversigt over flyvestationens forbrug af råvarer og hjælpestoffer, herunder forbruget af:

- El, varme og vand
- Flybrændstof
- Diesel til det kørende materiel
- Afisningsmidler
- Skumvæske
- Hjælpestoffer og kemikalier

Hjælpestoffer og kemikalier omfatter bl.a. forskellige typer af olier, herunder motorolie, gearolie, transmissionsolie og smørelie. Herudover anvendes bl.a. rensesæbe, sprinklervæske, additiver, svejsegas og sæber samt midler til korrosionsbeskyttelse og ukrudtsbekæmpelse m.m. i begrænsede mængder.

Forbruget af råvarer og hjælpestoffer forventes ikke at ændre sig væsentligt efter indfasning af F-35 kampflyene.

Nærmere om de med forbruget af råvarer og hjælpestoffer forbundne miljøpåvirkninger følger af afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Flyvestationen er i drift alle årets dage, og der vil kunne udføres flyvninger hele døgnet.

De enkelte støttefunktioner har som udgangspunkt driftstider indenfor almindelig arbejdstid på ugens hverdage. Herudover vil der under normale forhold være weekenddrift én weekend pr. måned, og i særlige tilfælde kan der være fuld drift hele døgnet alle ugens dage.

Der er i afsnittet nedenfor om forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger redegjort nærmere om de med flyvestationens drift forbundne miljøpåvirkninger, herunder iværksatte foranstaltninger til begrænsning af påvirkningerne.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Flyvestationens indsats for valg af bedste tilgængelige teknologi finder sted på grundlag af *Forsvarsministeriets grønne handleplan 2021 - 2025*. Handleplanen er grundlaget for en prioritering, så indsatsen lægges hvor det er mest relevant ud fra en afvejning af økonomisk og miljømæssig bæredygtighed og effekten på de opgaver, der skal løses.

Om handleplanens generelle BAT-tiltag i relation til flyvestationens drift kan nævnes:

- Målsætninger om dels en reduktion af affaldsproduktionen, dels en øget genanvendelse af affald, som løbende udmøntes i konkrete måltal.
- Substitution af miljø- og klimabelastende stoffer til mindre skadelige stoffer, hvilket bl.a. søges opnået ved krav til leverandører i udbudskontrakter.
- Identificering af forureningskilder, der vurderes at have væsentlig betydning for drikkevandsressourcer og overfladevand.
- Begrænsning af forbruget af hjælpestoffer, herunder brændstof og afisningsmidler, under hensyntagen til såvel de operationelle behov som de sikkerhedsmæssige forhold.
- Begrænsning af energiforbruget i den opvarmede bygningsmasse, ved udmøntning af konkrete måltal.

Bilag 6 i godkendelsesbekendtgørelsen fastlægger de kriterier, der skal indgå ved fastlæggelse af BAT for bilag 2-virksomheder. Disse er oplyst i pkt. 1-7 nedenfor med angivelse af de væsentligste punkter i Forsvarsministeriets grønne handleplan i relation til Flyvestation Skrydstrup.

1. Anvendelse af teknologi, der resulterer i mindst muligt affald.

Som anført ovenfor har Forsvarsministeriet en generel målsætning om at minimere sin affaldsproduktion og øge andelen til genbrug og genanvendelse.

Affaldsfrembringelsen på Flyvestation Skrydstrup vil bl.a. blive mindsket ved at emballage til hjælpestoffer og maling m.m. fra vedligeholdelsesarbejder vil blive returneret og indgå i eget kredsløb.

2. Anvendelse af mindre farlige stoffer.

Under hensyn til operationelle behov arbejdes der løbende med muligheder for substitution af sundheds- og miljøskadelige stoffer til mindre skadelige stoffer.

Substitution af miljø- og klimabelastende stoffer er en del af indkøbsproceduren, idet Forsvarsministeriet følger regeringens grønne indkøbspolitik.

3. Fremme af teknikker til nyttiggørelse og genanvendelse af stoffer, der produceres og forbruges i processen, og i relevant omfang affald.

Ved valg af teknologier inddrages miljømæssig bæredygtighed under hensyn til sikkerheds- og arbejdsmiljømæssige aspekter ved de opgaver, der skal løses.

Etablering af et inddampningsanlæg i tilknytning til F-35 Campuset, jf. pkt. 1, vil således sikre genanvendelse af vand til vask m.m. og vil samtidig reducere belastningen af spildevandssystemet.

4. De pågældende emissioners art, virkning og omfang.

Forbruget af brændstof og energiforbruget i bygninger og anlæg udgør de største kilder til luftforurenende stoffer og drivhusgasser, hvorfor fokus særligt er rettet på omlægning til vedvarende energi og implementering af energivenlige teknologier.

5. Forbruget og arten af råstoffer, herunder vand, der forbruges i processen, og energieffektiviteten.

Ifølge Forsvarsministeriets grønne handleplan skal energiforbruget reduceres, hvor det er muligt.

Væsentlige operative aktiviteter kan ikke stoppes, men specielt på bygningsområdet kan der bidrages til, at energiforbruget nedbringes ved energioptimering, nybygning og omlægning af energiforsyningen til vedvarende energikilder.

En ny og mere langsigtet investeringsstrategi for energioptimering skal sikre, at det fællesstatslige mål om energibesparelser på minimum 10 procent nås frem mod 2030.

Forsvarsministeriet ønsker, at mindst 5 procent af den konventionelle diesel erstattes med diesel fra bæredygtige kilder med et lavt CO₂-aftryk.

Bygningsklasse (BK) anvendes ved nybyggeri, hvor det er relevant og bygningsrenoveringer/-ombygninger udføres med BK 2020 bygningskomponenter, hvor det er relevant og muligt.

Hvor det er rentabelt, skal der ske en løbende udskiftning og opdatering af CTS (Central Tilstandskontrol og Styring), så der etableres bygningsautomatik i forhold til varme- og elforbrug på flyvestationen.

Der er udarbejdet en bæredygtighedsmanual for byggeri inden for Forsvarsministeriets myndighedsområde. Manualen, der er under implementering, vil omfatte Flyvestation Skrydstrup.

6. Behovet for at forhindre eller begrænse emissionernes samlede risiko for påvirkning af miljøet til et minimum.

Forsvarsministeriet har, jf. pkt. 5, en målsætning om begrænsning af luftemission ved at reducere forbruget af brændstof, el og varme.

I forhold til emissioner fra oplag af brændstof er flyvestationens anvendelse af BAT vurderet ved gennemgang af den af Miljøstyrelsen udarbejdede BAT-tjekliste for EU-kommissionens BREF-dokument *Emissioner fra oplag, juli 2006*. De i BREF-dokument indeholdte BAT-definitioner og

anbefalinger henvender sig primært til virksomheder og anlæg optaget på godkendelsesbekendtgørelsens bilag 1. Flyvestationen har, som bilag 2-virksomhed, derfor alene benyttet materialet vejledende.

I forbindelse med gennemgangen er det bl.a. noteret, at der ved anskaffelse af nye tankbiler vil være fokus på mulighederne for reduktion af emissioner til luften og at renovering/udskiftning af tanke vil finde sted ved at tage de i BREF-dokumentet indeholdte anbefalinger om etablering af lækagedetektion m.m. i betragtning.

I sammenhæng med ovennævnte bemærkes, at tanke i tilknytning til NATO AAR-projektet vil blive etableret som dobbeltvæggede tanke med lækagedetektion.

7. Behovet for at forhindre uheld og begrænse følgerne heraf for miljøet.

Der er implementeret miljø- og energiledelse i Forsvarsministeriets myndighedsområde i 2017-2020. Heri indgår instruktioner og retningslinjer, der sigter mod at forebygge uheld, herunder afvigelsesbehandling for at forhindre, at uheld gentages.

Endvidere følger det af den grønne handleplan, at der vil være fokus på vurdering af risici, der kan danne baggrund for udførelse af eventuelle afværgetiltag eller monitoring over for de forureninger, som kan udgøre en væsentlig trussel mod drikkevandsressourcen eller miljøtilstanden i overfladevand.

I forbindelse med planlægningen og projekteringen af F-35 Campuset er der indarbejdet en række BAT-tiltag, herunder:

- Flyvning med F-35 kampflyene vil ske miljøtilpasset, det vil sige, at der er gennemført beregninger af mange forskellige scenarier med fokus på begrænsning af støjbelastningen af omgivelserne, jf. de i miljøkonsekvensrapporten indeholdte redegørelser herom.
- I projekteringen af regnvandssystemet indgår LAR (lokal afledning af regnvand) i videst muligt omfang ved etablering af græsbeklædte klimaveje, regnvandsbassiner/nedsivningsområder og snedepoter.
- Der etableres et inddampningsanlæg til behandling af spildevand fra vask af fly m.m. I anlægget fordampes spildevandet, hvorefter dampen kondenseres. Herved opnås rensset spildevand, der genanvendes på flyvestationen og et restprodukt, der bortskaffes som farligt affald.

Om de konkrete BAT-tiltag i relation til F-35 kampflyprojektet henvises til redegørelserne nedenfor om forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Forurening og forureningsbegrænsende foranstaltninger

Støj

Flyvestationens støjbidrag i omgivelserne er beskrevet og vurderet i den miljøkonsekvensrapport, der lå til grund for vedtagelsen af lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup. Af rapporten fremgår bl.a.:

Der er indarbejdet en række afværgeforanstaltninger i projektet, der skal reducere generne fra både flystøj og terminalstøj:

- *Der flyves med et miljøtilpasset flyvemønster. Det vil sige, at man, for hver type flyvning, har gennemført beregninger af mange forskellige scenarier, og derved er kommet frem til de flyvemønstre, der giver den mindste støjbelastning.*
- *I planlægningen af flyvninger er det tilstræbt, at mest mulig natflyvning gennemføres i aftenperioden, dvs. før kl. 22, således at generne omkring flyvestationen i natperioden søges minimeret.*
- *De tre mest støjbelastede måneder er marts, april og november, som ligger udenfor sommerperioden hvor befolkningen opholder sig mest udendørs og sover med åbne vinduer.*
- *Placeringen af det nye anlæg i den sydvestlige del af flyvestationen er valgt ud fra indledende støjberegninger, der viser, at det er det optimale område i forhold til at reducere støjgener.*
- *Hangareterne omkranses mod vest, nord og øst af etablerede støjafskærmninger. Afskærmningerne består af 7 m høje jordvolde med 6 m høje støjskærme ovenpå. Imellem hangareterne etableres en vold på 4 m med en støjskærm på 7 m. Mod syd fungerer hovedbygningen som støjvold.*
- *Der etableres støjafskærmning, som udhæng ud over åbningen på hangareterne.*
- *Terminalstøjregningerne har vist, at damprensning af køretøjer udgør en væsentlig kilde til støj. For at begrænse genepåvirkning fra denne støjkilde, har Flyvestation Skrydstrup mulighed for at tilpasse driftstiden for damprenseanlægget.*
- *På trods af de afværgeforanstaltninger, der er indarbejdet i projektet omkring flystøj, er der overskridelser af grænseværdierne. Der vil derfor være en kompensationsordning for de mest støjudsatte naboer. Udgangspunktet for en kompensationsordning er støjsikring af boliger eller tilbud om frivilligt opkøb afhængigt af omfanget af støjbelastningen.*

Forsvarsministeriet har i medfør af Lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup udstedt bekendtgørelse om støj fra Flyvestation Skrydstrup⁹. Bekendtgørelsen fastlægger rammer for flyvestationens støjbidrag i omgivelserne, herunder grænseværdier for såvel flystøj som terminalstøj (ex. støj fra skydebane, støj fra brandøvelser og støj fra sprængninger på harmoniseringsbane). Tilsynet med overholdelse af de i bekendtgørelsen fastlagte bestemmelser varetages af Miljøstyrelsen.

Der er med baggrund i ovennævnte ikke redegjort nærmere om støj fra flyvestationen i den miljøtekniske beskrivelse, der danner grundlag for nærværende afgørelse.

Luftforurening

Flyvestationens emissioner af forurenende stoffer til luften kommer fra såvel faste som diffuse kilder. Der er nedenfor redegjort nærmere for de enkelte kilder.

Energianlæg

Flyvestationen forsynes primært med varme fra egen energicentral.

Energicentralen, der er naturgasfyret, er bestykket med 2 gaskedler, der hver har en effekt på 2,3 MW. Forbrændingsgasserne føres til det fri via skorstene på hver 17 meter over terræn.

---

⁹ Bekendtgørelse nr. 940 af 22. juni 2020 om støj fra Flyvestation Skrydstrup med senere tillæg

I tilknytning til Energicentralen findes der et naturgasfyret kraftvarmeværk, der er bestykket med en gasmotor på 1,1 MW til el-produktion og en 1,6 MW udstødningskedel, der kan producere varme. Forbrændingsgasserne fra værket føres til det fri via en skorsten på 17 meter over terræn. Kraftvarmeværket er p.t. ikke i drift.

Den eksisterende varmforsyning på flyvestationen kan ved igen at sætte kraftvarmeværket i drift dække varmebehovet for det nye F-35 Campus.

Ud over de ovenfor anførte anlæg findes der en række mindre decentrale energianlæg. Disse anlæg har for en stor dels vedkommende bestået af oliefyre, men er efterhånden konverteret til naturgasfyre og varmepumper.

De væsentligste emissioner fra energianlæggene består af NO_x, CO₂ og CO.

Endvidere findes der et solcelleanlæg med en effekt på 400 kWp, som består af 6.500 m² solcellepaneler på terræn, opdelt på 32 kredse/invertere. Anlægget leverer strøm til forsvarrets eget højspændingsnet via en transformator.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt klassificerede oplysninger om energianlæggenes placering m.m., herunder oplysninger om det samlede forbrug af naturgas i 2021.

Nødgeneratorer

For at afbøde effekten af større strømsvigt er der placeret nødgeneratorer i tilknytning til flere bygninger og anlæg på flyvestationen.

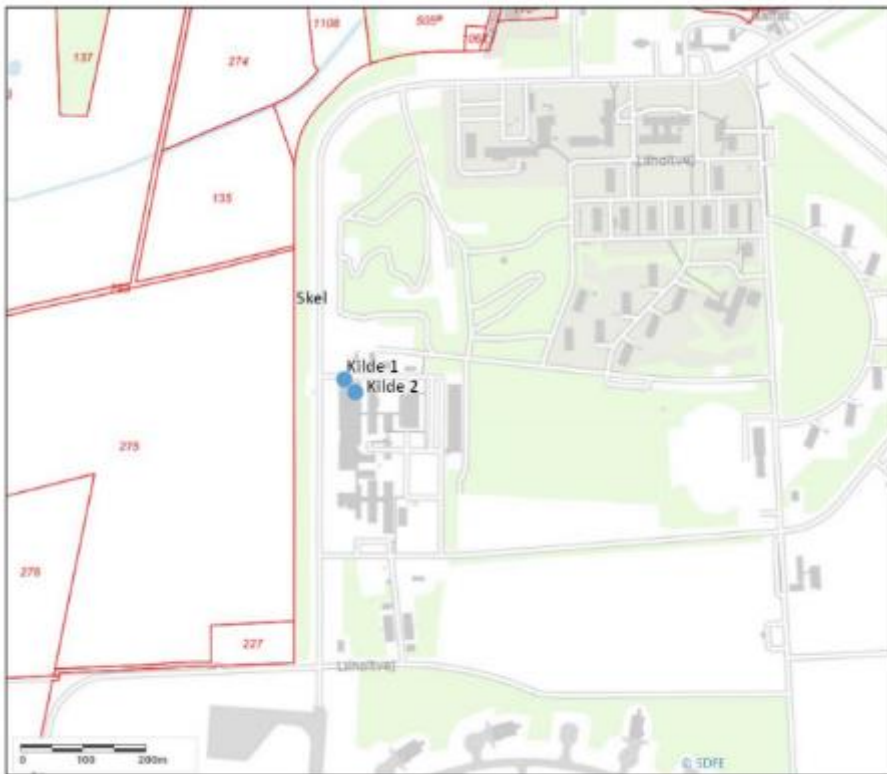
Nødgeneratorerne, der drives af dieselmotorer, har en meget begrænset driftstid. Forbrændingsgasser fra anlæggene føres til det fri via afkast med en højde på 2,0 - 5,5 meter over terræn.

Der vil i tilknytning til det nye F-35 Campus blive etableret såvel stationære som mobile nødgeneratorer.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt klassificerede oplysninger om anlæggenes effekt og placering.

Malekabiner

Flyvestationens malefaciliteter består i dag af en maledok og en malekabine, der er placeret i bygninger til service, vedligeholdelse og reparation af F-16 kampflyene. Afkastenes placering i forhold til skel fremgår af figur 3.

Figur 3 – Placering af afkast fra eksisterende maledok og malekabine i forhold til skel

Den miljøtekniske beskrivelse er suppleret med et af Rambøll udarbejdet notat af 13. januar 2023. Af notatet fremgår bl.a. de i tabel 4 anførte oplysninger om maledokken og malekabinen.

Parameter	Maledok	Malekabine
Højde af afkast over terræn (m)	15	15
Indre diameter af afkast (m)	1,5	1,5
Emitteret luftmængde (m ³ (n,f)/h)	55.000	25.000
Filter (udskilningsgrad i %)	> 95	> 95
Forbrug af maling (L/h)	0,5	1,5

Tabel 4 – Oplysninger om afkastforhold m.m. for eksisterende maledok og malekabine

Af Rambølls notat fremgår endvidere, at drift af maledokken og malekabinen finder sted ved anvendelse af i alt 10 forskellige overfladebehandlingsprodukter. Tre af produkterne er fugemasse (sealing compound) med et begrænset indhold af opløsningsmidler, som ikke påføres med sprøjtepistol, og derfor ikke vurderes at være dimensionerende for afkastforholdene.

For de syv overfladebehandlingsprodukter, som anvendes ved brug af sprøjtepistol, er indholdsstofferne klassificeret i hovedgruppe og klasse i henhold til Luftvejledningen¹⁰, og det er med baggrund heri vurderet, at et af produkterne ikke kan klassificeres som blandingsfortynder, idet produktet indeholder et hovedgruppe 2, klasse 1-stof, jf. afsnit 3.2.5.5.1 i Luftvejledningen.

Opløsningsmiddelindholdet i hvert af de syv produkter er beregnet ved konservativt at benytte det maksimale indhold af stoffet angivet i databladet for det enkelte produkt. Spredningsfaktoren (S) er herefter

¹⁰ Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 2, 2001 - Luftvejledningen

beregnet for hvert af stofferne og stoffet med den højeste S-værdi, som er fundet at kunne klassificeres som værende blandingsfortynder, er benyttet i de efterfølgende spredningsberegninger.

Tilsvarende er emissionen af støv og andre stoffer, der ikke kan klassificeres som opløsningsmidler, klassificeret i hovedgruppe og klasse i henhold til Luftvejledningen, og emissionen i afkastene er beregnet konservativt for hvert af produkterne ved at benytte det maksimale indhold af stoffet angivet i databladet for produktet. Det er her fundet, at strontiumchromat, som findes i to af de anvendte produkter, udløser den højeste S-værdi.

Med baggrund i ovenstående er der foretaget spredningsberegninger for henholdsvis blandingsfortynder og strontiumchromat ved anvendelse af OML Multi, version 7.00. Ved beregningerne er maledokken og malekabinen konservativt forudsat at være i drift samtidig, hvilket ikke vil være tilfældet under normale driftsforhold.

Det fremgår af beregningerne, som er baseret på konservative forudsætninger, at B-værdien for blandingsfortynder på 0,15 mg/m³ er overholdt med god margen, og at B-værdien for strontiumchromat på 0.0001 mg/m³ ligeledes er overholdt.

Det er endnu uvist om, og i givet fald i hvilket omfang og til hvilke formål, maledokken og malekabinen vil skulle anvendes efter udfasningen af F-16 kampflyene. Hvis faciliteterne vil skulle anvendes til andre formål, vil der blive indsendt særskilt ansøgning herom.

Ud over de ovenfor anførte malefaciliteter findes der en malekabine, der primært har været anvendt til reparation af overflader på kørende materiel m.m. Anvendelsen af denne malekabine har de seneste år været meget begrænset, og det forventes, at kabinen vil blive nedlagt.

I det nye F-35 Campus vil der blive etableret malefaciliteter i form af en maledok og en malekabine. Såvel maledokken som malekabinen vil blive forsynet med absolutfiltre (udskilningsgrad > 99,95 %) og afkastene vil blive etableret i overensstemmelse med det i tabel 5 anførte.

Anlæg	Højde over tag (med jethætte)	Højde over terræn
Maledok	1,5 m	17 m
Malekabine	1,5 m	16 m

Tabel 5 – Afkasthøjder på maledok og malekabiner i F-35 Campuset

Datablade for de produkter der vil skulle tages i anvendelse, er endnu ikke gjort tilgængelige for Forsvarsministeriet, men vil blive søgt tilvejebragt så hurtigt som muligt. Faciliteterne i såvel dokken som kabinen vil imidlertid kun skulle anvendes til mindre reparationsopgaver (reparation af overflader på max. 10 x 10 cm og typisk 1 x 1 cm), idet større reparationer vil blive foretaget i udlandet. Indtil videre forventes det samlede forbrug af overfladebehandlingsprodukter ikke at overstige 40 kg om året.

Rum- og punktudsug

Som anført i afsnittet ovenfor om indretning råder flyvestationen over en række værksteder, der fortsat vil være i drift efter etablering af det nye F-35 Campus.

Aktiviteterne i værkstederne omfatter bl.a.:

- Bore-, skære- og slibearbejder i emner af metal, epoxy, komposit og kulfiber.
- Rensning af større og mindre maskindele.
- Svejsning (MIG/MAC/TIC) i aluminium, ulegeret stål og rustfrit stål.
- Opbevaring af kemikalier i kemi- og stinkske

Værkstedsaktiviteterne, herunder svejsning, har alle karakter af reparations- og vedligeholdelsesarbejder.

Emissionerne fra værkstederne udgøres hovedsageligt af udstødningssgasser, svejserøg, partikler og olietågeaerosoler.

Alle værksteder er i relevant omfang forsynet med rum- og/eller punktudsug, der typisk er ført min. 1 meter over tag. Hvor der foretages slibning og andre støvende aktiviteter er punktudsugene forsynet med et partikelfilter. Med baggrund heri og i betragtning af, at værkstederne generelt er beliggende i stor afstand til skel, vurderes det, at gældende B-værdier er overholdt.

Hydrazinbygningen er forsynet med rumudsugning. I bygningen, som kun særligt autoriseret personale har adgang til, foretages der kontinuerlig overvågning af hydrazindampe. Ved detektering af hydrazindampe udløses en akustisk alarm.

Ud over værkstederne og bygningen til opbevaring og håndtering af hydrazin er der endvidere etableret rum- og punktudsug i tilknytning til infirmeriet og kantinens køkken.

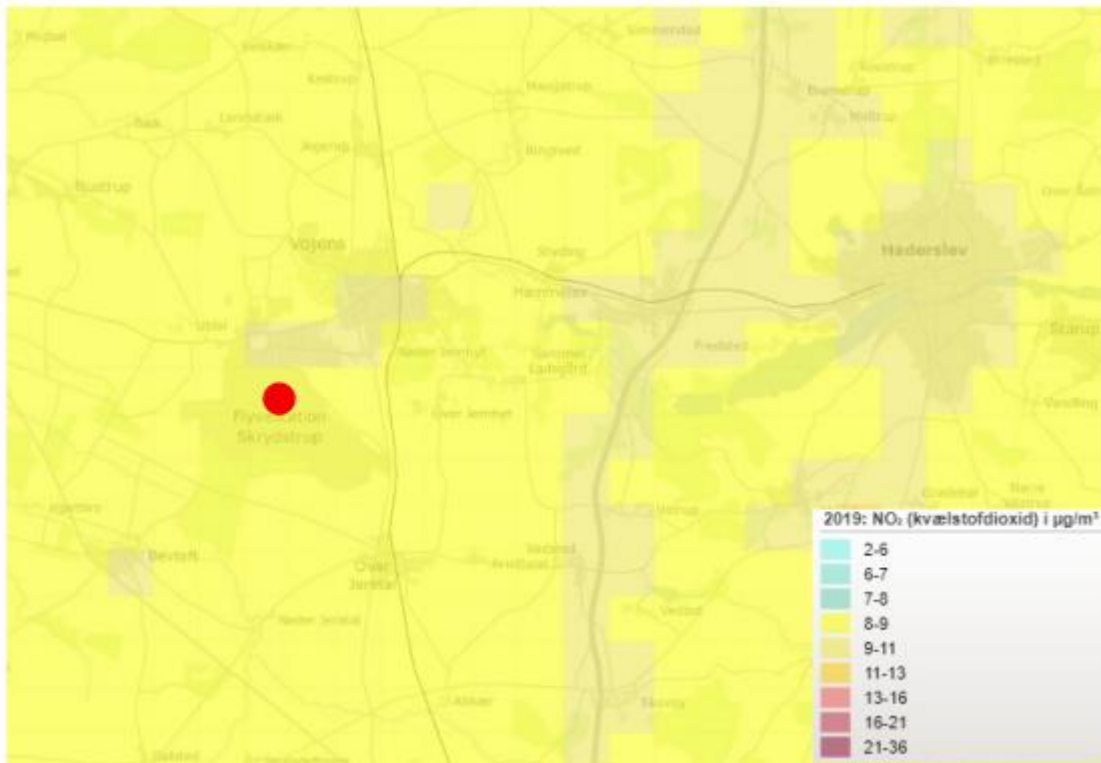
I tilknytning til det nye F-35 Campus vil der i hangarretterne ske bearbejdning i form af slibning, mens der i hovedbygningen og værkstederne vil kunne ske både svejsning og slibning. Aktiviteterne vil have karakter af reparations- og vedligeholdelsesopgaver på samme vis, som beskrevet ovenfor om de eksisterende værksteder.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret fortegnelse over værksteder, hvor der findes rum- og eller punktudsug, herunder oplysninger om, hvilke aktiviteter i tilknytning til eksisterende værksteder, der enten flyttes til F-35 Campuset eller helt ophører.

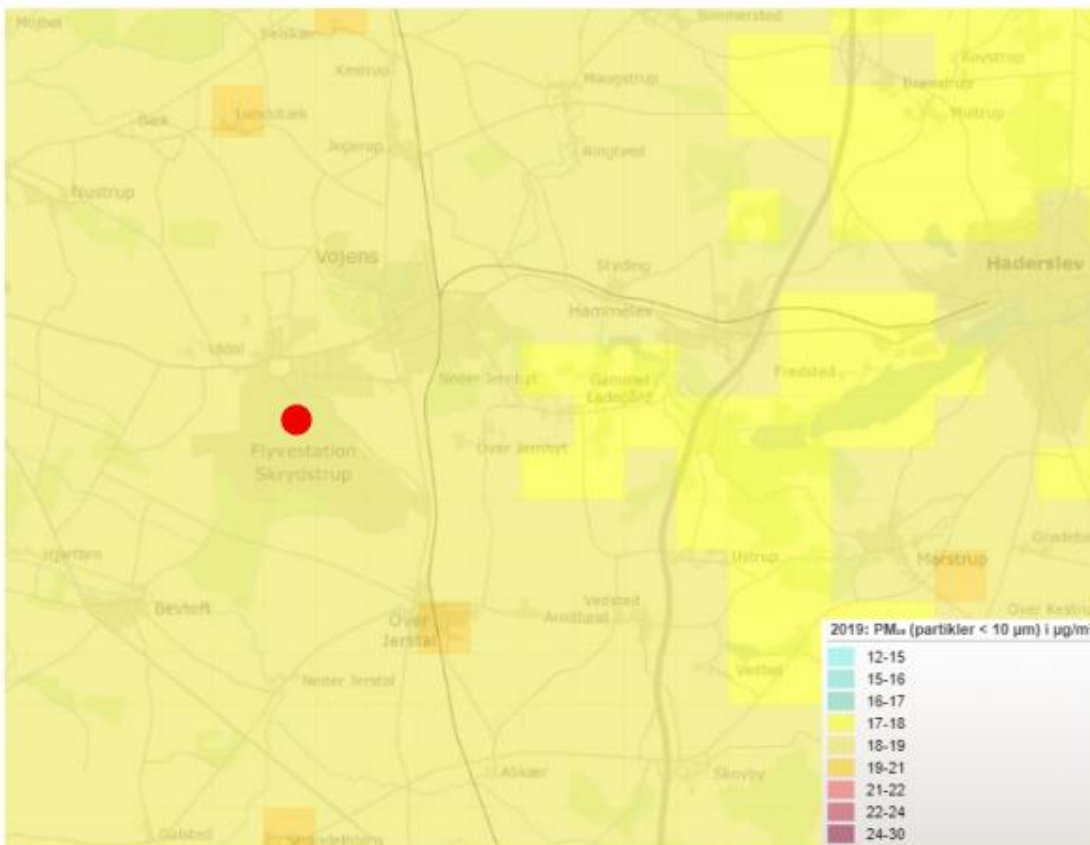
Diffuse kilder

Der er i miljøkonsekvensrapporten for ændring af flyvestationen foretaget vurderinger af emissionerne af NO₂ og partikler (PM₁₀) fra fly. Det er i den forbindelse vurderet, at den lokale belastning fra flytrafikken primært vil være forbundet med flyenes opstart.

Baggrundskoncentrationerne af NO₂ og partikler er beskrevet på baggrund af vejledende oversigter over luftkvalitet i Danmark, udarbejdes af DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi ved Aarhus Universitet. Da miljøkonsekvensrapporten blev udarbejdet, var de seneste opgørelser fra 2012. Der er efterfølgende lavet nye opgørelser baseret på data fra 2019, jf. figur 4 og figur 5.

Figur 4 – NO₂ koncentrationen i 2019

Figur 5 – PM₁₀ koncentrationen i 2019

Af figur 3 og figur 4 fremgår, at koncentrationen af stofferne, opgjort som gennemsnit over et kalenderår, er bestemt til ca. 10 µg NO₂/m³ og ca. 20 µg partikler/m³, hvilket er væsentligt lavere end de af EU fastsatte luftkvalitetskriterier, jf. tabel 6.

Stof	EU's luftkvalitetskriterier ¹¹	
Nitrogendioxid, NO ₂	Timeværdi på 200 µg/m ³ som ikke må overskrides mere end 18 gange pr. kalenderår.	40 µg/m ³ som gennemsnit over et kalenderår.
Partikler, PM ₁₀	Døgnværdi	40 µg/m ³ som gennemsnit over et kalenderår.

Tabel 6 – EU's luftkvalitetskriterier for NO₂ og partikler

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der i fremtiden vil være færre fly, men at tidsrummet fra opstart til take-off, der er den periode, der har størst betydning for den lokale luftkvalitet, stiger fra 21 min. til 28 min. for hvert fly. Samlet set forventes en mindre stigning i det daglige tidsrum, hvor den lokale luftkvalitet påvirkes af flyenes opstart og take-off. Det vurderes dog, at der ikke vil være en væsentlig ændring i muligheden for overholdelse af luftkvalitetskriterierne omkring flyvestationen som følge af de nye F-35 kampfly.

Til nærmere belysning af ovennævnte har Rambøll gennemført en overslagsmæssig spredningsberegning ved anvendelse af OML Multi, version 7.00. Beregningen for NO₂ er gennemført med baggrund i de oplysninger, som ligger til grund for kvælstofdepositionsberegningerne i miljøkonsekvensrapporten.

Det fremgår, at brændstofforbruget for opstartsfasen til take-off antages at være 624 liter pr. fly, og at opstart tager ca. 28 minutter. Der er regnet med en NO_x-emission på 13,25 g NO_x/kg brændstof. På baggrund heraf beregner Rambøll en NO_x-emission på 7.441 g NO_x pr. fly fra opstartsfasen. Det svarer til en gennemsnitlig kildestyrke på 2,1 g NO_x/s pr. fly, når der midles over en time. Ved beregningen antages konservativt, at al NO_x er oxideret til NO₂ i receptorpunkterne.

Med denne kildestyrke beregnes NO_x-bidraget fra opstartsfasen for 10 fly, som angivet i tabel 7.

Stof	Max. årsmiddel uden for flyvestationens område µg/m ³
NO ₂ - beregnet	7
NO ₂ – EU's luftkvalitetskriterie	40

Tabel 7 – NO_x-bidraget fra opstart af 10 fly

Af tabel 7 fremgår, at luftkvalitetskriteriet ifølge beregningen er overholdt med stor margen, hvilket understøtter vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har fået stillet data om emissioner fra F-35 kampflyene til rådighed af det norske forsvar. Disse data viser, at emissionen af partikler (PM₁₀) er væsentlig lavere end emissionen af NO₂, hvorfor bidraget med partikler også vil være tilsvarende lavere. Data fra det Europæiske Miljøagentur (EEA, European Environment Agency) viser da også, at emissionen af partikler fra fly er væsentligt lavere end emissionen af NO₂. Da luftkvalitetskriteriet for NO₂, jf. de af DCE foretagne opgørelser, er fundet overholdt med god margen, er der med baggrund i foranstående ikke fundet grundlag for at foretaget beregninger af bidraget med partikler uden for flyvestationens område.

Afdampning af brændstof sker ved påfyldning af tanke og tankbiler og ved tankning af fly. Der er derfor en direkte sammenhæng mellem brændstofforbruget og den diffuse emission. Der er ikke iværksat

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2008/50/EF af 21. maj 2008 om luftkvaliteten og renere luft i Europa

foranstaltninger for tilbageholdelse af brændstofdampe på anlæggene. Ved mættede forhold kan mængden af emitterede dampe estimeres til ca. 0,025 kg/m³ pumpet brændstof.

Ved påfyldning af tanke trykudlignes der gennem en ventil, hvorved den luft, der har ligget over brændstoffet i tanken, frigives. Ligeledes kan der ved tankning af køretøjer enten blive suget luft med ud eller der kan forekomme afdampning fra brændstoffet, hvis slanger og pakninger ikke slutter tæt. Dette er dog en væsentlig mindre kilde til diffus emission end for tankning af fly.

Spredningen af de afdampede stoffer og den resulterende koncentration af stofferne i omgivelserne afhænger af koncentrationen af stofferne i den diffuse emission, luftmængden og afstanden til receptoren.

Rambøll har gennemført OML-spredningsberegninger for diffuse emissioner fra tankanlæg, tankbiler og tankning af fly. Forudsætningerne for beregningerne fremgår af et klassificeret notat af 8. april 2022 – *Vurdering af diffuse emissioner fra fly og påfyldning af tanke*.

Resultaterne af beregningerne viser, at grænseværdierne (B-værdier) for relevante forurenende stoffer overholdes uden for flyvestationens område.

NATO AAR-projektets brændstofanlæg og lagertanke indgår ikke fuldt ud i OML-spredningsberegningerne. Der kan komme emissioner fra:

- indpumpning til NATO AAR lagertanke
- tankning af NATO AAR tankfly fra nye lagertanke
- defueling af NATO AAR tankfly til nye defueltanke

Niras har lavet følgende vurdering af de supplerende emissioner:

- Indpumpning til NATO AAR lagertanke foregår fra NEPS og kan ikke foregå samtidig med anden indpumpning herfra. Pumpningen giver dermed ikke anledning til ekstra bidrag i forhold til Rambølls beregninger.
- Tankning af NATO AAR tankfly er indeholdt i beregningerne.
- Defueling (tømning) af NATO AAR tankfly til nye defueltanke er derimod ikke indeholdt i beregningerne. Defueling kan dog foregå samtidig med tankning af andet NATO AAR tankfly og vil dermed kunne bidrage med en ekstra fortrængningsluftmængde af størrelsesordenen 40-60 m³/h.
- Rambølls notat behandler scenarier med samtidig fortrængning af luftmængder op til 360 m³/h (inkl. tankning af NATO AAR tankfly) og viser her, at B-værdier er overholdt med stor margin ved naboer. Det ekstra fortrængningsbidrag for en samtidig defueling vurderes ikke at kunne ændre væsentlig på dette resultat, hvorfor B-værdier også i dette scenarie vurderes at være overholdt med god margin.

I forbindelse med afholdelse af brandøvelser afbrændes der større eller mindre mængde brændstoffer. Der afholdes 20-25 øvelser om året af varierende omfang med et samlet forbrug af brændstof på 6.000-8.000 l. Under øvelserne vil der være en kortvarig udvikling af røggas. Afstanden fra brandøvelsespladsen til nærmeste skel er ca. 470 meter, og aktiviteten vurderes derfor at være uden væsentlig betydning i flyvestationens omgivelser.

Der er ikke aktiviteter i forbindelse med opbevaring og håndtering af affald, der under normal drift indebærer væsentlige diffuse emissioner eller materialeflugt. Der foregår således ikke neddeling af affald eller håndtering af meget støvende affaldsfraktioner.

Lugt

Emission af oliedampe via fortrængningsluft fra tankanlæg, tankbiler og brændstoftanke på fly m.m. medfører emission af lugtstoffer.

For nogle af de stoffer, der udledes via fortrængningsluft fra tankanlæg m.m., er grænseværdierne for stoffernes koncentration i omgivelserne (B-værdier) fastsat på baggrund af stoffernes lugttærskel. De gennemførte spredningsberegninger for diffuse emissioner fra tankanlæg, tankbiler og tankning af fly viser som anført ovenfor, at B-værdierne overholdes uden for flyvestationens område. På baggrund heraf vurderes det, at diffuse emissioner fra tankanlæg m.m. ikke vil være forbundet med uacceptable lugtpåvirkninger uden for flyvestationens område.

Som anført i afsnittet ovenfor om punktkilder er der også foretaget spredningsberegninger på emissioner fra flyvestationens maleanlæg, der viser, at B-værdien for blandingsfortyndere vil være overholdt uden for flyvestations område. Da B-værdien for blandingsfortyndere er baseret på lugtgrænsen, vurderes det tilsvarende, at drift af maleanlæggene ikke vil være forbundet med uacceptable lugtpåvirkninger i omgivelserne.

I miljøkonsekvensrapporten er det med reference til udførte undersøgelser af lugtemissionen fra flytrafikken i Københavns Lufthavn anført, at det ikke kan udelukkes, at der specielt i forbindelse med take-off af to daglige flypas med 10 fly kan forekomme lugtgener ved de nærmeste boliger i flyvestationens omgivelser.

Hyppigheden af eventuelle lugtgener afhænger ud over flyvestationens aktiviteter også af de lokale vindforhold.

Ifølge oplysninger fra DMI er de fremherskende vindretninger i området ved flyvestationen vestlige. Det vil derfor oftest være i områderne øst for flyvestationen, at der vil kunne konstateres lugtgener. Sammenlignet med undersøgelserne fra Københavns Lufthavn er afstanden fra Flyvestation Skrydstrup til de nærmeste boligområder større end tilfældet er ved Københavns Lufthavn, hvilket - alt andet lige - vil medvirke til begrænsning af lugtgenerne her i forhold til det, der fremgår af undersøgelserne fra København.

Herudover består området ved Flyvestation Skrydstrup af et åbent og fladt landskab, hvor luftbårne stoffer kan spredes frit uden at blive opkoncentreret.

Med baggrund i ovenstående og med henvisning til miljøkonsekvensrapporten vurderes det sammenfattende, at F-35 kampflyprojektet og NATO AAR-projektet ikke vil resultere i et øget lugtbidrag i omgivelserne.

Affald

Flyvestationens oplag af affald sker dels decentralt i tilknytning til de enkelte værksteder og lignende, dels på en fælles affaldsplads, der er indrettet til indsamling og opbevaring af affald fra hele flyvestationen.

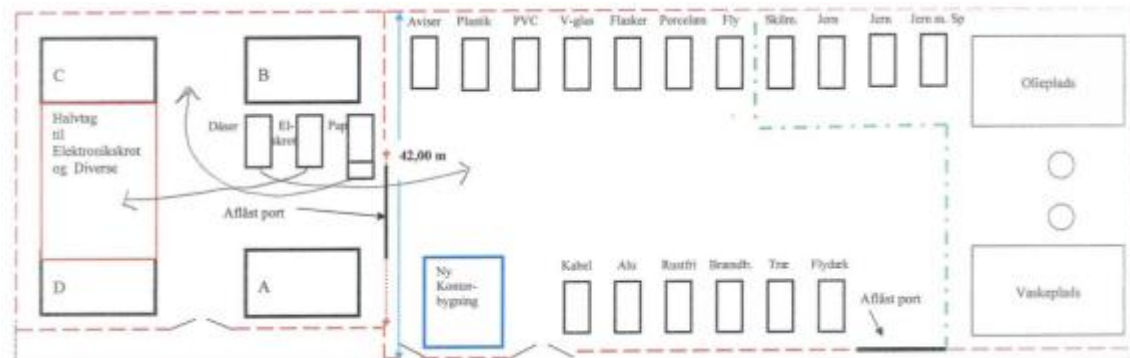
På den fælles affaldsplads modtages, sorteres og opbevares en række forskellige affaldsfraktioner, herunder affald bestående af pap, papir, plast, glas, metal, træ, elektronik, batterier og hårde hvidevarer samt forskellige fraktioner af farligt affald. Pladsen, der er indhegnet og forsynet med en aflåselig ydre port, er åben for aflevering af affald på ugens hverdage i tiden kl. 07.30 - 14.30 (fredag dog til kl. 14.00).

Den fælles affaldsplads består af et område på ca. 4.000 m², hvoraf hovedparten er befæstet med belægningssten. På den sydlige del af pladsen (ydre del af pladsen) findes en containerplads til opbevaring af forskellige fraktioner af ikke farligt affald samt en miljøcontainer til opbevaring af mindre partier af farligt affald.

På den nordlige del af affaldspladsen (indre del af pladsen) findes 4 bygninger (A - D), der alle har tæt gulvbelægning med høj kant. Den ene af disse bygninger anvendes til opbevaring af flydende farligt affald.

Mellem den indre og ydre del af affaldspladsen er der en aflåselig port, der kun kan benyttes af personalet på pladsen.

Affaldspladsens indretning fremgår af figur 6.

Figur 6 – Affaldspladsens indretning

Overfladevand fra den indre del af affaldspladsen afledes via en olieudskiller til forsyningselskabets spildevandsanlæg, mens tagvand og overfladevand fra containerpladsen ledes til nedsivning i faskine.

Farligt affald opsamles decentralt i egnet emballage, der er opstillet med mulighed for opsamling af spild, eller i tankanlæg.

Asbestholdigt affald vil kun fremkomme i forbindelse med nedbrydningsarbejder på flyvestationens område. Affaldet vil i den forbindelse blive håndteret og bortskaffet af den pågældende entreprenør på opgaven. Der vil således ikke forekomme oplag af asbestholdigt affald på affaldspladsen.

Klinisk risikoaffald og medicinrester fra infirmeriet opbevares i specialemballager på infirmeriet. Mængden er meget begrænset, da der som udgangspunkt kun foretages undersøgelser på infirmeriet.

Madaffald fra kantinen, herunder fritureolie, opbevares i lukkede beholdere i en mindre bygning, der er placeret i umiddelbar tilknytning til kantinen.

Flyvestationens affaldsproduktion i perioden 2018 – 2020 fremgår af tabel 8.

	Affaldsmængder (tons)		
	2018	2019	2020
Genanvendelse	164	221	134
Genanvendelse – specialbehandling	24	13	7
Forbrænding	161	237	147
Forbrænding – specialbehandling	12	35	25
Deponi	9	24	3
Deponi – specialbehandling	3	0	2
Vandigt affald fra tømning af udskillere m.m.	471	572	911
Slam fra septiktanke	-	431	403

Tabel 8 – Affaldsproduktion i perioden 2018 – 2020

Affaldet registreres løbende i Forsvarets centrale affaldsregistreringssystem AffaldsReg.

Bortskaffelse af affaldet finder sted ved brug af eksterne transportører. For at begrænse omfanget af skadedyr og lugtgener finder afhentning af madaffald og dagrenovation sted fra de decentrale pladser 1-2 gange

ugentligt. Klinisk risikoaffald fra infirmeriet bortskaffes 1 gang ugentligt. Øvrige affaldsfraktioner fra de decentrale pladser transporteres til den fælles affaldscentral, hvorfra affaldet bortskaffes når kapaciteten i oplagsenhederne tilsiger et behov herfor.

Der vil i tilknytning til F-35 Campuset blive etableret en decentral affaldsplads, der placeres syd for hovedbygningen. Affaldspladsen vil blive indrettet, så den opfylder de generelle krav til opbevaring af farligt affald, jf. afsnittet nedenfor om jord- og grundvandsforurening, herunder:

- at farligt affald opbevares i tætte lukkede beholdere mærket med indhold,
- at affaldet opbevares under overdækning beskyttet mod vejrlig på tæt belægning uden afløb,
- at affaldspladsen indrettes så spild kan holdes inden for et afgrænset område uden mulighed for afløb til jord, overfladevand eller kloak,
- at området dimensioneres, så det kan rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og
- at emballager og restprodukter fra maling, sealer m.m., der anvendes til vedligeholdelse af F-35 kampflyene, vil blive håndteret i et lukket system og returneret til leverandøren.

Det forventes ikke at affaldsproduktionen, herunder affaldets sammensætning, vil ændres væsentligt efter indfasning af F-35 kampflyprojektet.

Jord- og grundvandsforurening

Langt hovedparten af flyvestationens område er beliggende på hedesletten umiddelbart vest for hovedstilsandslinjen, som blev dannet under den sidste istid (Weichsel). De terrænnære sedimenter i området er opbygget af kvartære materialer, primært fra sidste istid, men også fra næstsidste istid (Saale). I den nordligste del af området udgøres aflejringerne af moræneler fra Saale (Gram Bakkeø). Den resterende del af området er præget af smeltevandssand og -grus fra Weichsel.

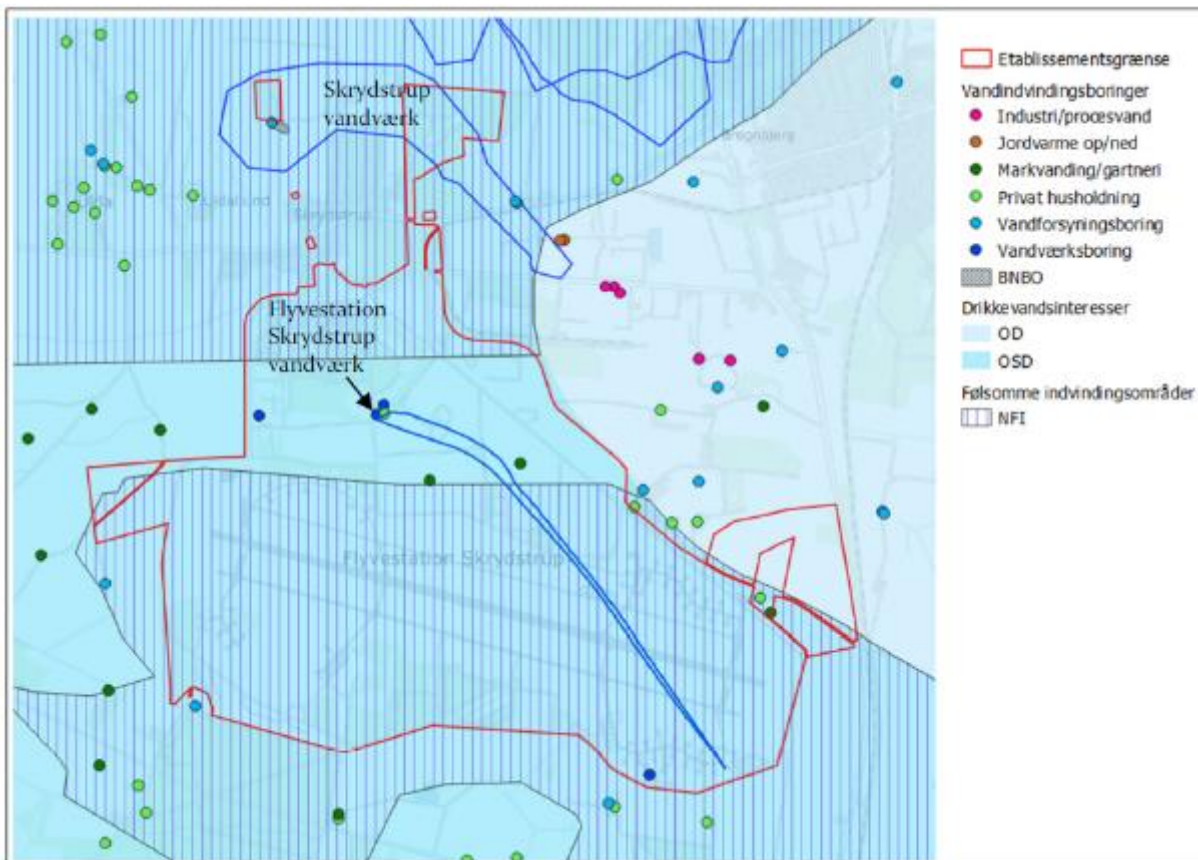
På hedesletten findes ingen beskyttende lerdække over de øvre kvartære magasiner, mens der på den nordligste og østligste del af området ses lerdække over det nedre kvartære magasin.

Strømningen i det primære magasin er mod vest og nordvest, og grundvandspotentialet falder fra kote ca. 39 i øst til kote ca. 35 i vest. Pejlinger i forbindelse med ansøgning om tilladelse til nedsivning af overfladevand fra start- og landingsbaner viser, at grundvandsspejlet er beliggende 3,5 – 6 meter under terræn afhængigt af placering. Under hedesletten er det terrænnære og det primære magasin sammenhængende, og der er tale om et frit magasin.

Flyvestationen har egen forsyning med drikkevand, som finder sted fra i alt 4 borer, hvoraf størstedelen indvindes fra de tre borer tilknyttet hovedvandværket. Aktuelt finder drikkevandsforsyningen dog sted fra det almene vandforsyningsanlæg Skrydstrup Vandværk, da der er fundet PFAS-forbindelser i vandet fra hovedvandværket. På flyvestationens område findes endvidere flere markvandsboringer og borer til procesvand.

Flyvestationens område er udpeget som område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Den nordligste del af området er beliggende inden for indvindingsoplandet til Skrydstrup Vandværk, og mod syd er området beliggende inden for indvindingsoplandet til flyvestationens hovedvandværk. Sidstnævnte indvindingsopland er beregnet og optegnet af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i forbindelse med tidligere udførte forureningsundersøgelser. Hovedparten af området er endvidere udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde (NFI).

Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande m.m. fremgår af figur 7.

Figur 7 – Angivelse af områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande m.m.

Forsvarsministeriet kortlægger selv forurenede arealer på vidensniveau 1, jf. bestemmelserne herom i jordforureningslovens¹² § 3, stk. 2. Der er i alt 47 V1-kortlagte arealer på flyvestationens område. Arealerne er hovedsageligt kortlagt grundet værkstedsaktiviteter og håndtering af brændstof etc. Af sikkerhedshensyn er placering og udstrækning af de kortlagte arealer ikke offentligt tilgængelige.

Region Syddanmark kortlægger, jf. jordforureningslovens § 3, stk. 1, arealer på vidensniveau 2. De V2-kortlagte arealer omfatter hovedsageligt områder, hvor der er dokumenteret forurening med olieprodukter eller PFAS-forbindelser.

Forsvarsministeriet har siden 1980'erne udført et stort antal forureningsundersøgelser og monitoringer på flyvestationen. Undersøgelserne har primært haft fokus på grundvandsforurening, og har i flere områder resulteret i løbende monitoringer herfor. Undersøgelser og monitoringer har typisk haft fokus på oliestoffer, men siden 2014 er der tillige foretaget undersøgelser for PFAS-forbindelser.

PFAS-forureningsundersøgelserne har især været koncentreret omkring brandøvelsespladsen (se afsnittet nedenfor om brandøvelsespladsen), men har også omfattet andre arealer, hvor der har været håndteret produkter indeholdende PFAS-forbindelser.

Der udføres endvidere undersøgelser eller bortgravning af forurenede jord efter en konkret vurdering i forbindelse med spild eller påvisning af ældre forureninger.

¹² Bekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 af lov om forurenede jord

Der er nedenfor redegjort for oplag og aktiviteter på flyvestationen, der potentielt kan udgøre en risiko for jord- og grundvandsforurening.

Tanke og rørsystemer til opbevaring og transport af brændstof m.m.

Som anført i afsnittet ovenfor om flyvestationens indretning findes der i alt tre områder for opbevaring og håndtering af flybrændstof på flyvestationens område. Et af tankområderne er tilsluttet NEPS-systemet, og fra dette område føres brændstoffet, efter tilsætning af additiver og rensning for partikler og vand, via en nedgravet trykledning (benævnt ringledningen) til de to øvrige tankområder. Når NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke er etableret i 2024, vil forsyning hertil ske direkte fra NEPS-systemet uden tilsætning af additiver. Der skal være mulighed for at kunne anvende det ikke-additiverede brændstof i NATO AAR lagertanke til anden flyvning på flyvestationen, hvorfor der samtidig etableres et nyt decentralt additiveringsanlæg for fremtidig additivering af brændstof til de to øvrige lagerområder.

Systemet inkl. NATO AAR-anlægget er tilsluttet et SRO-anlæg, som modtager signaler fra flowmålere og niveaumålere, således at overensstemmelse mellem afgivende og modtagende mængder løbende kan kontrolleres af brændstofsektionen.

Brændstofsektionen er døgnbemandet med adgang til SRO-skærme såvel centralt som decentralt i hvert af de tre depotområder.

I hvert af depotområderne er SRO-anlægget suppleret med et SMS-modul for afsendelse af prioriterede kritiske alarmer for maks. niveau i lagertanke og væskespild i pumpehuse m.m., hvorved der opnås mulighed for hurtig indsats i tilfælde af uregelmæssigheder.

Der er installeret autostop på pumpning for at forhindre overfyldning af tanke. Pumpning finder altid sted under tilstedeværelse af personale.

Ringledningen og tankene i de tre depotområder er katodisk beskyttet med påtrykt strøm for at forebygge korrosion i rørene og tankene. Den katodiske beskyttelse overvåges i SRO-anlægget, med alarm i tilfælde af svigt i systemet.

Inspektion af den nedgravede ringledning gennemføres ved "pigging", hvor ultralydsmåleudstyr sendes gennem ledningsstrækningen for at undersøge rørvæggens godstykkelse indefra og for at opdage evt. beskadigelser i form af buler eller skader på rør-coating etc. Ringledningen er senest inspiceret og renoveret i 2015. Næste inspektion forventes foretaget senest i 2025.

Nedgravede lagertanke, defuelstanke og sloptanke kontrolleres efter rengøring ved inspektion og tæthedskontrol i overensstemmelse med bestemmelserne i olietankbekendtgørelsen. De eksisterende lagertanke er senest kontrolleret i det ene af depotområderne i 2015 og i umiddelbar forlængelse heraf i de to andre områder. Næste inspektion vil blive påbegyndt senest i 2025.

Overvågning og inspektion af NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke vil ske i henhold til de samme principper, som de tre tankområder, når anlægget er etableret.

Ud over de ovenfor anførte tanke til opbevaring af flybrændstof findes der oplag af brændstof og olier til andre formål, herunder mindre oplag i tilknytning til tankningsanlæg for kørende materiel, decentrale varmesforsyningsanlæg og nødgeneratorer.

Kontrol og inspektion af tankene og tilhørende rørsystemer finder som minimum sted i overensstemmelse med bestemmelserne i olietankbekendtgørelsen.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret fortegnelse over flyvestationen olietanke, indeholdende oplysninger om tankenes placering, størrelse og etableringsår m.m.

Påfyldning af flybrændstof

Tankning fra brændstoftanke til tankbiler finder sted på befæstede arealer med kontrolleret afledning af overfladevand og ved brug af manuelt betjente ventiler.

Tankbiler læsset med brændstof skal pumpe brændstoffet rundt for at sikre en god opblanding. Der er tidligere sket overpumpning fra et tankrum til et andet med resulterende spild til følge. Nye tankbiler med bedre sikring mod spild er under indkøb.

Tankning af F-16 kampflyene, herunder udenlandske fly, finder sted på befæstede arealer ved shelters og hangarer med mulighed for opsamling af evt. spild.

Tankning af F-35 kampflyene vil ske i hangareterne, hvor evt. spild vil kunne inddæmmes og håndteres. Afløb i hangareterne ledes via olieudskiller til et separat spildevandssystem med et tilhørende inddampningsanlæg.

Tankning af NATO AAR tankfly sker på standpladser, som er indrettet med tæt belægning. Afløb fra tankpladserne ledes via sandfang og olieudskiller til nedsivning. Udlevering sker via hydrantanlæg, som er indrettet med "død mands system".

Tanke til opbevaring af farligt affald m.m.

I tilknytning til værkstedsfaciliteter m.m. findes der i alt 14 tanke til opbevaring af farligt affald, heraf 11 nedgravede tanke.

Tanke til opbevaring af farligt affald er ikke omfattet af bestemmelserne i olietankbekendtgørelsen. Forsvarsministeriet har imidlertid planer om at gennemføre en risikoscreening af disse tanke. Risikoscreeningen vil omfatte en nærmere vurdering af de enkelte tanke, baseret på tankenes alder og indretning m.m.

Som anført i afsnittet ovenfor om BAT er flyvestationens anvendelse af BAT i relation til emissioner fra oplag af brændstof vurderet ved gennemgang af den af Miljøstyrelsen udarbejdede BAT-tjekliste for EU-kommisionens BREF-dokument *Emissioner fra oplag, juli 2006*. De i BREF-dokumentet indeholdte BAT-definitioner og anbefalinger vil i relevant omfang indgå i risikoscreeningen af de nedgravede tanke til opbevaring af farligt affald, herunder anbefalingen om etablering af dobbeltvæggede tanke med lækagealarm.

I sammenhæng med ovennævnte bemærkes, at den senest nedgravede tank til opbevaring af farligt affald er etableret som en dobbeltvægget tank med lækagealarm, og at de kommende sloptanke ved NATO AAR også planlægges at være dobbeltvæggede med lækagealarm.

Herudover findes der 16 nedgravede tanke, der anvendes til opsamling af overfladevand i tilknytning til shelters.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret fortegnelse over nedgravede tanke til opbevaring af henholdsvis farligt affald og overfladevand m.m., der indeholder nærmere oplysninger om tankenes anvendelse, størrelse og alder.

Opbevaring og håndtering af kemikalier

Opbevaring og håndtering af kemikalier finder sted på arealer og i bygninger, der er forsynet med tæt belægning med mulighed for opsamling af spild.

Kemikalier modtages som udgangspunkt hos SCD (Supply Chain Division), hvorfra de distribueres til resten af flyvestationen i mængder til brug over en kortere periode.

Brandslukningsmiddel (skumvæske) opbevares i palletanke, der er opstillet i en bygning ved brandstationen. Bygningen er forsynet med tæt gulvbelægning og opkant, der gør det muligt at opsamle evt. spild.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt en klassificeret fortegnelse over lokaliteter på flyvestationen, hvor der opbevares og håndteres kemikalier og hjælpestoffer, herunder oplysninger om foranstaltninger til beskyttelse af jord og grundvand. Bilaget indbefatter oplysninger om oplag i tilknytning til det nye F-35 Campus.

Opbevaring og anvendelse af afisningsmidler

Som anført i afsnittet ovenfor om flyvestationens indretning finder afisning af banesystemet med tilhørende forpladser og standpladser m.m. sted ved anvendelse af henholdsvis Aviform-L, der er et kaliumformiatbaseret middel på væskeform og Aviform-S, der er et natriumformiatbaseret middel på fast form. Til afisning af flyene anvendes de-icer, som er et glycolbaseret middel.

Aviform-L opbevares i en dobbeltvægget tank (tank indeholdende to tanke à 25.000 l), der er opstillet uden dørs i umiddelbar tilknytning til en bygning ved Brand og Redning. Påfyldning af køretøjer med Aviform-L finder sted i bygningen, hvor der også opbevares Aviform-S (i plasticsække). Bygningen er forsynet med tæt gulv og opkant, der gør det muligt at opsamle evt. spild.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt et af Rambøll udarbejdet notat af 18. maj 2022, indeholdende en miljøvurdering af de anvendte baneafisningsmidler. Om risikoen ved at lade stofferne nedsive på flyvestationen er det sammenfattende anført:

Det konkluderes, at der ikke umiddelbart er en risiko ved at lade Aviform-produkter (natrium- og kaliumformiat) nedsive på Flyvestation Skrydstrup. Der foreligger data, der viser at det forventes, at produkterne hurtigt nedbrydes ved nedsivning under danske forhold.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har ved mail af 28. september 2022 fremsendt en supplerende udtalelse fra Rambøll. Det fremgår heraf, at man er opmærksom på, at der på en anden lokalitet er fundet flygtige organiske syrer i grundvandet i perioder med høj grundvandsstand. Med henvisning til at det terrænnære grundvandsspejl på flyvestationens område ligger 3,5 – 6 m.u.t. vurderes det, at der her er optimale betingelser for nedbrydning af afisningsprodukterne.

Afisning af F-16 kampflyene finder i dag sted på pladser uden mulighed for opsamling af overskydende væske. Da F-35 kampflyene vil være parkeret i hangaretter, når de ikke er i brug, vil der i fremtiden alene være behov for forebyggelse mod tilisning af flyene (anti-icing) og forbruget hertil vil være meget begrænset.

Anti- og de-icervæske opbevares i originalemballagen (plasttromler) i en bygning, der er forsynet med tæt gulvbelægning og høj kant, der gør det muligt at opsamle evt. spild.

Opbevaring og håndtering af affald

Som anført i afsnittet ovenfor om affald er der indrettet en fælles affaldsplads for hele flyvestationen, hvor opbevaring af farligt affald finder sted i en bygning forsynet med tæt gulvbelægning med høj kant, der gør det muligt at tilbageholde og opsamle eventuelle spild. Øvrige affaldsfraktioner opbevares i containere, der er opstillet på arealer med fast belægning.

Et nærmere afgrænset område ud for bygningen til opbevaring af flydende farligt affald er forsynet med tæt belægning og kontrolleret afledning af regnvand. Når der transporteres affald ind og ud af bygningen lukkes afløbet ved hjælp af en manuelt betjent afspæringsventil.

Farligt affald opsamles decentralt i egnet emballage, der er opstillet med mulighed for opsamling af spild, eller i særlige tankanlæg.

Klinisk risikoaffald og medicinrester fra infirmeriet opbevares i specialemballager på infirmeriet.

Madaffald fra kantinen, herunder fritureolie, opbevares i lukkede beholdere i en mindre bygning, der er placeret i umiddelbar tilknytning til kantinen. Bygningens gulv består af en tæt belægning uden afløb.

Der vil i tilknytning til F-35 Campuset blive etableret en decentral affaldsplads, der placeres syd for hovedbygningen. Affaldspladsen vil blive indrettet, så den opfylder de generelle krav til opbevaring af farligt affald, hvilket bl.a. omfatter:

- at farligt affald opbevares i tætte lukkede beholdere mærket med indhold,
- at farligt affald opbevares under overdækning beskyttet mod vejrlig på tæt belægning uden afløb,
- at affaldspladsen indrettes så spild kan holdes inden for et afgrænset område uden mulighed for afløb til jord, overfladevand eller kloak,
- at området dimensioneres, så det kan rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og
- at emballager og restprodukter fra maling, sealer m.m., der anvendes til vedligeholdelse af F-35 kampflyene, vil blive håndteret i et lukket system og returneret til leverandøren,

Tankningsanlæg for kørende materiel

Som anført i afsnittet ovenfor om flyvestationens indretning finder tankning af det kørende materiel sted fra et tankningsanlæg, der består af en dieselstander og en stander for tankning af AdBlue med tilhørende tanke. Anlægget er renoveret i 2020.

I forbindelse med renoveringen blev der anlagt nye tanke og rørføringer. Endvidere blev de eksisterende belægninger renoveret og anlægget blev sikret mod påkørsel. Afvanding af pladsen finder sted via sandfang og olieudskiller til forsyningsselskabet spildevandsanlæg.

Der foreligger ikke planer om at etablere et tankningsanlæg for kørende materiel i tilknytning til det nye F-35 Campus.

Vaskepladser

På flyvestationen findes i alt 4 pladser til vask af køretøjer og materiel, heraf 1 vaskehal og 3 udendørs pladser. Pladserne er forsynet med tæt belægning og kontrolleret afledning af spildevand via sandfang og olieudskiller til forsyningsselskabets spildevandsanlæg.

Endvidere er der på affaldspladsen etableret en vaskeplads med tæt belægning og kontrolleret afledning af spildevand til forsyningsselskabets spildevandsanlæg. Denne plads har imidlertid ikke været benyttet i de senere år, men vil umiddelbart kunne tages i brug, hvis der måtte opstå behov herfor.

Udendørs vask af F-16 kampfly finder sted på en plads med tæt belægning og kontrolleret afledning af henholdsvis spildevand og overfladevand.

Ved F-35 Campuset etableres der udendørs skylle- og vaskefaciliteter for F-35 kampfly på tæt belægning. Spildevandet herfra vil blive ledt til et inddampningsanlæg og restproduktet herfra vil blive opbevaret i egnet emballage under tag og bortskaffet som farligt affald.

Brandøvelser

Brandøvelsespladsen består af en ca. 1.600 m² stor plads belagt med SF-sten. Under SF-stenbelægningen er der en betonbelægning med en underliggende dug. Der er kontrolleret afledning af spildevand fra pladsen via sandfang og olieudskiller til en 40 m³ opsamlingsstank, der tømmes med slamsuger.

Brandøvelserne foregår ved, at der først hældes brændstof og vand på pladsen. Herefter tilsættes en blanding af 50 % benzin og 50 % flybrændstof, der fungerer som optændingsmiddel. Slukning finder sted ved anvendelse af vand eller pulverlukker.

Der afholdes 20-25 øvelser om året med et varierende antal slukninger pr. øvelse. Som led i øvelserne anvendes mockups i form af miljøbehandlede biler og fly.

Test af brandbilernes skumkanoner finder alene sted ved anvendelse af rent vand.

Aktiviteterne på såvel tidligere anvendte øvelsespladser som den nu anvendte plads har medført forurening med PFAS-forbindelser.

Der blev første gang konstateret forurening med PFAS-forbindelser i 2014. Siden da er der udført en række supplerende undersøgelser, senest i 2021. I forbindelse hermed er der på flyvestationens hovedvandværk påvist overskridelse af drikkevandskvalitetskriteriet for summen af 4 PFAS-forbindelser, hvorfor forsyningen med drikkevand siden sommeren 2021 har fundet sted fra Skrydstrup Vandværk.

Efter at have modtaget de seneste resultater af undersøgelserne har Haderslev Kommune vurderet, at forureningen med PFAS-forbindelser ved brandøvelsespladsen ikke er tilstrækkelig afgrænset i forhold til forureningsfanens udbredelse. Med baggrund heri har kommunen den 8. juli 2022 meddelt Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse påbud i medfør af jordforureningslovens § 40 om at foretage en afgrænsende undersøgelse af forureningen, indeholdende:

1. En miljøhistorik for den nye brandøvelsesplads herunder også beskrivelse af belægninger og deres tilstand, kloakforhold samt hvorledes opsamling af brandslukningsvand er foregået.

Historikken skal desuden indeholde en vurdering af i hvilken periode og hvordan den konstaterede PFAS-forurening er opstået.

2. En afdækning af brugen af brandslukningsskum på den nye brandøvelsesplads, med et estimat af de anvendte mængder PFAS-holdigt brandslukningsskum, fordelt på de år der er sket øvelser på pladsen. Desuden skal afdækningen indeholde datablade eller sikkerhedsdatablade for anvendte brandslukningsskum.
3. En horisontal og vertikal afgrænsning af den konstaterede PFAS-forurening i grundvand samt en undersøgelse af PFAS-forurening i jordmatricen, herunder en afgrænsning. Inden undersøgelserne gennemføres anbefales det, at der fremsendes et oplæg til en forureningsundersøgelse fra en rådgiver med erfaring indenfor miljøområdet til godkendelse fra Haderslev Kommune.
4. En risikovurdering af forureningen. Risikovurderingen skal omfatte nuværende og potentielle risici for jord, grundvandsressource, drikkevandsressource samt recipienter, og vurderingen skal være underbygget af konkrete data og på baggrund af de gældende kvalitetskriterier for jord, grundvand og overfladevand.
5. Et projekt for totaloprensning af forureningen. Projektet skal indeholde en teknisk beskrivelse af, hvorledes forureningen kan fjernes, tidsplan samt et økonomisk overslag over oprensningsomkostningerne. Hvis det vurderes, at større eller mindre dele af forureningen, uden risiko for miljøet kan

efterlades, herunder f.eks. taget i betragtning at en fuldstændig fjernelse af forureningen vil være for omkostningsfuld, kan der tillige udarbejdes et eller flere forslag til forureningsfjernelse (afværgeskatolog), der ikke medfører totaloprensning. I så fald skal der redegøres for økonomien knyttet til de alternative forslag, herunder omfanget af efterladt restforurening samt hvilke risici det udgør for recipient, grundvand og jord, der knytter sig til forslagene.

De påbudte undersøgelser, jf. pkt. 1 - 4, skal være gennemført og afrapporteret senest 3 måneder efter der foreligger et godkendt undersøgelsesoplæg, eller senest den 1. juni 2023. Senest den 1. oktober 2023 skal der foreligge et afværgeskatolog, jf. pkt. 5.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har den 5. august 2022 påklaget kommunens afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Spildevand

Sanitært spildevand og processpildevand

Sanitært spildevand fra F-35 Campuset vil sammen med øvrigt sanitært spildevand fra flyvestationen blive ledt til forsyningsselskabets spildevandsanlæg (Skrydstrup Renseanlæg). Fra enkelte bygninger, beliggende i ukloakerede områder, finder afledningen af sanitært spildevand dog fortsat sted ved nedsivning i overensstemmelse med tidligere meddelte tilladelser.

Afledningen af spildevand til forsyningsselskabets spildevandsanlæg indbefatter endvidere processpildevand fra nærmere afgrænsede områder/aktiviteter, herunder vaskepladser og pladser til tankning af kørende materiel m.m. Hvor der opbevares eller håndteres olieprodukter, afledes spildevandet via olieudskillere og spildevand fra kantinen afledes via fedtudskillere.

Der er etableret flere nedgravede tanke til opsamling af processpildevand fra specielle aktiviteter, herunder spildevand fra brandøvelsespladsen og spildevand fra vask af F-16 kampfly. Hertil kommer tanke til opsamling af overfladevand, der kan indeholde spild af brændstof fra f.eks. parkering i shelters. Opsamlet spildevand i disse tanke tømmes med slamsuger og transporteres til godkendt modtager.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt klassificerede kloaktegninger for de eksisterende forhold og en fortegnelse over nedgravede tanke til opsamling af særligt processpildevand.

Processpildevand fra det nye F-35 Campus, som vil bestå af spildevand fra afløb i værksteder, male- og vedligeholdelsesdække samt hangaretter, vil blive ledt til et inddampningsanlæg. I anlægget fordampes spildevandet, hvorefter dampen kondenseres. Herved opnås rensset vand, der genanvendes til skylning af fly, og et restprodukt, der bortskaffes som farligt affald.

Der etableres en udendørs plads med tilhørende faciliteter til afskylning af baneafisningsmidler på flyene. Pladsen indrettes således, at skyllevandet opsamles og renses i inddampningsanlægget, hvorefter det genanvendes til flyskyl.

Vaskeplads for fly placeres indendørs i hovedbygningen. Vaskevandet vil ligeledes blive ledt til inddampningsanlægget.

Når spildevandet fordampes i inddampningsanlægget opkoncentreres tungmetaller og andre stoffer med et kogepunkt, der er højere end vand, til et restprodukt.

Restproduktet fra inddampningen håndteres som farligt affald i beholdere på tæt belægning uden afløb, og bortskaffes til et godkendt modtageanlæg. Der vil ikke forekomme emissioner til luften fra inddampningsanlægget, da dampen kondenseres til rensset vand.

I det omfang, at rensed processpildevand fra inddampningsanlægget ikke vil kunne genanvendes i flyskylle-faciliteten vil det blive afledt til forsyningsselskabets spildevandsanlæg (Skrydstrup Renseanlæg). Der vil blive indsendt ansøgning om tilslutningstilladelse herfor.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt klassificerede kloaktegninger for det nye F-35 Campus, der viser afløbssystemerne for sanitært spildevand og processpildevand, herunder placeringen af sandfang og udskillelere m.m.

Da der i sammenhæng med nærværende afgørelse ikke foretages en revurdering af flyvestationens nugældende tilladelser til afledning af spildevand til forsyningsselskabets spildevandsanlæg, og da der ikke længere forekommer udledninger af sanitært spildevand og processpildevand til vandløb, indeholder den miljøtekniske beskrivelse ikke nærmere oplysninger om afledning af sanitært spildevand og processpildevand.

Tag- og overfladevand

Tagvand og overfladevand fra flyvestationen nedsiver i stor udstrækning gennem faskiner eller ved direkte afledning til den omkringliggende jord, jf. de i afgørelsen af 5. oktober 1999 indeholdte forudsætninger herom.

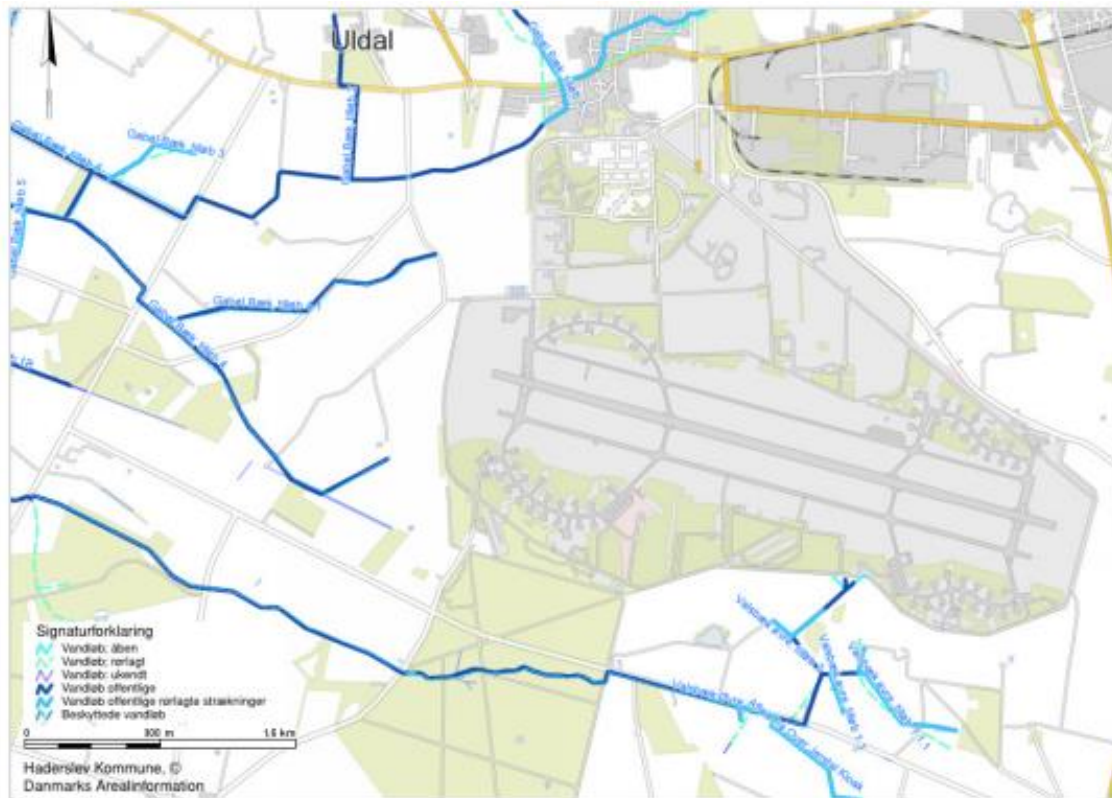
Haderslev Kommune har efterfølgende meddelt tilladelse af 16. juni 2016 til nedsivning af tag- og overfladevand fra flyvestationens affaldsplads.

Kommunen den 3. april 2019 meddelt tilladelse til nedsivning af overfladevand fra start- og landingsbanen, og efter omlægning af afvandingsrender langs start- og landingsbanen nedsiver overfladevandet nu via nedsivningsgrøfter. Herved er den tidligere udledning af overfladevand fra banen til vandløb ændret til lokal nedsivning.

Endvidere har kommunen den 12. januar 2022 meddelt tilladelse til afløb og nedsivning af overfladevand fra tankområde og taxiway i forbindelse med NATO AAR-projektet. Tilladelsen vedrører tre standpladser og rullevejsudvidelsen. I forbindelse med projektets etablering af brændstofanlæg og lagertanke skal der ansøges om tilladelse til nedsivning af overfladevand fra spildplader.

Tag- og overfladevand fra det nye F-35 Campus ledes til nedsivning i overensstemmelse med en af kommunen meddelt tilladelse af 29. maj 2020. Der vil som udgangspunkt ske nedsivning af tag- og overfladevand inden for eller i umiddelbar nærhed af området. Dog vil der kunne ske overløb fra et regnvandsbassin med udledning til Gabøl Bæk. Der er i tilladelsen af 29. maj 2020 fastsat nærmere vilkår om udledningen til vandløbet.

Overfladevand, der ikke nedsiver, udledes til Valsbæk og Gabøl Bæk, som er beliggende henholdsvis vest og syd for flyvestationen, jf. figur 8.

Figur 8 – Recipienter for dele af flyvestationens tag- og overfladevand

Valsbæk og Gabøl Bæk er en del af Ribe Å-system, der udmunder i Vadehavet.

Til Valsbæk udledes:

- Tagvand og overfladevand fra befæstede arealer (veje og pladser) i den sydøstlige del af flyvestationen med et samlet reduceret areal på ca. 5,8 ha, fordelt på 6 oplande.

Udledningerne af tag- og overfladevand til Valsbæk finder sted via 2 udløb i samme udløbspunkt, benævnt Udløb 1 og Udløb 2 med koordinaterne 6118628 nord, 517437 øst.

De mindre delvist rørlagte tilløb til Valsbæk er ikke målsatte i henhold til forslag til vandområdeplanerne for 2021 – 2027, men nedstrøms udløbene fra flyvestationen er vandløbet målsat til at skulle have en god økologisk og kemisk tilstand. Vandløbet er endvidere beskyttet efter naturbeskyttelseslovens¹³ § 3.

Det følger af forslaget til vandområdeplanerne, at målsætningen for Valsbæk ikke er opfyldt, idet den nuværende tilstand er vurderet til moderat økologisk tilstand, mens den kemiske tilstand for vandløbet er ukendt. For at opnå målopfyldelse er der planer om at iværksætte mindre strækingsbaserede restaureringer af vandløbet.

Til Gabøl Bæk udledes:

- Overfladevand fra befæstede arealer og tagvand fra bygninger i den nordlige del af flyvestationen med et samlet reduceret areal på ca. 7,3 ha, fordelt på 4 oplande.
- Overløb fra nedsivningsanlæg og regnvandsbassin i tilknytning til det nye F-35 Campus, jf. det ovenfor anførte herom. Det samlede reducerede areal i oplandet er opgjort til ca. 1,5 ha.

¹³ Bekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 af lov om naturbeskyttelse

Udledningerne af tag- og overfladevand til Gabøl Bæk finder sted via 3 udløb, henholdsvis Udløb 3 med koordinaterne 6122058 nord, 516619 øst (hvorfra udledningen til bækken finder sted via et tilløb, benævnt Tilløb 6), Udløb 4 med koordinaterne 6119358 nord, 514675 øst (hvorfra udledningen til bækken finder sted via et tilløb, benævnt Tilløb 4) og Udløb 5 med koordinaterne 6120574 nord, 514958 øst (hvorfra udledningen til bækken finder sted via et tilløb, benævnt Tilløb 4.1).

Gabøl Bæk er i henhold til forslag til vandområdeplanerne 2021 – 2027 målsat til at skulle opnå god økologisk og kemisk tilstand. Målsætningen er ikke opfyldt, idet den nuværende tilstand er vurderet til ringe økologisk tilstand på den nedre strækning og dårlig på den øvre strækning, mens den kemiske tilstand for vandløbet er ukendt. For at opnå målopfyldelse er der planer om at iværksætte mindre strækningsbaserede restaureringer af vandløbet.

Hovedparten af vandløbet er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Tilløb 4 og 4.1 til Gabøl Bæk er ikke målsatte i henhold til forslag for vandområdeplanerne 2021 – 2027, men tilløbene er beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt et klassificeret notat af 18. maj 2022, udarbejdet af Rambøll. Det fremgår heraf, at der for hvert af vandløbene er foretaget opgørelser over den gennemsnitlige afstrømning fra oplandene, baseret på en årsmiddelnedbør for området på 833 mm, jf. oplysningerne herom i Spildevandskomiteens Regneark, ver. 4.1. Resultaterne heraf fremgår af tabel 9.

Recipient/udløb	Reduceret areal af oplandene (ha)	Afstrømning fra oplandene baseret på årsmiddelnedbør (L/s)
Valsbæk Udløb 1 (opland 1 og 2) samt Udløb 2 (opland 3, 4, 5 og 6)	5,8	1,52
Gabøl Bæk Udløb 3 (opland 7), Udløb 4 (opland 7.1 ^{*)}) og Udløb 5 (opland 8, 9 og 10)	8,8	2,32

Tabel 9 – Afstrømning fra oplande på flyvestationen til Valsbæk og Gabøl Bæk baseret på en årsmiddelnedbør på 833 mm

*) Oplandet for det nye F-35 Campus med et reduceret areal på 1,5 ha, hvorfra afledningen af overfladevand vil skulle finde sted i overensstemmelse med de i kommunens afgørelse af 29. maj 2020 fastsatte vilkår. Endvidere bemærkes, at der i tilknytning til opland 7 til Tilløb 6 og opland 10 til Tilløb 4.1 findes regnvandsbassiner.

Rambølls notat af 18. maj 2022 indeholder en nærmere redegørelse for aktiviteterne i de enkelte oplande til udløbene. Det fremgår heraf, at der ud over afledning af tagvand, typisk afledes overfladevand fra interne køreveje, parkeringspladser og forpladser i tilknytning til hangarer m.m. I enkelte oplande findes der endvidere pladser til påfyldning af tankbiler med brændstof, hvorfra overfladevandet afledes via olieudskillere.

Det er med udgangspunkt i ovennævnte vurderet, at indholdet af forurenende stoffer i det afledte tag- og overfladevand primært vil være karakteriseret ved følgende parametre:

- Suspenderet stof
- BOD
- COD
- Total-P
- Total-N
- Zink
- Kobber

- Bly
- Benz(a)pyren

Ved anvendelse af værktøjet "Regnvandskvalitet" er koncentrationerne af de ovenfor anførte parametre i tag- og overfladevand beregnet for hvert opland, og de resulterende koncentrationer af zink, kobber, bly og benz(a)pyren i vandløbene er sammenholdt med gældende miljøkvalitetskrav.

Da der i flere af oplandene (primært oplandene til Valsbæk) anvendes baneafisningsmidler, er der tilsvarende foretaget beregninger af overfladevandets koncentrationer af indholdsstofferne kaliumformiat, natriumformiat og dinatriummetasilikat i de anvendte midler. De resulterende koncentrationer af indholdsstofferne i vandløbet er sammenholdt med de oplysninger om stoffernes toksicitet overfor vandlevende organismer, der fremgår af databladene for de anvendte produkter (Aviform L50 og Aviform S).

Det er anført, at beregningerne er baseret på konservative forudsætninger, og med baggrund heri vurderer Rambøll sammenfattende:

- at anvendelsen af afisningsmidler ikke vil resultere i overskridelser af de akuttoksiske niveauer for vandlevende organismer i vandløbene,
- at de forventede koncentrationer af zink, kobber, bly og benz(a)pyren i det afledte tag- og overfladevand ikke vil resultere i overskridelser af gældende miljøkvalitetskrav for stofferne, jf. bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb¹⁴ m.m., og
- at det ikke anses for sandsynligt, at udledningen af tag- og overfladevand fra oplandene kan udgøre en miljømæssig risiko for vandløbene.

Der er i et klassificeret notat af 8. november 2022, udarbejdet af Rambøll, redegjort nærmere for den hydrauliske påvirkning af vandløbene. Det fremgår heraf, at der ved anvendelse af Spildevandskomiteens Regneark er foretaget beregninger af regnintensiteten for hvert af vandløbene, baseret på en 5-års gentagelsesperiode.

Det er ved beregningerne forudsat, at der ikke vil ske yderligere befæstelse af arealer i oplandene, hvorfor der er anvendt en fortætningsfaktor på 1,0. Ved anvendelse af en klimafaktor på 1,12 (svarende til sikkerhedsfaktor for en 5-års hændelse ved en planlægningshorisont på 50 år) og en modelusikkerhed på 1,1 er den samlede sikkerhedsfaktor bestemt til 1,23. Regnvarigheden er fastsat som et peak-flow på 10 min.

Med disse forudsætninger er regnintensiteten bestemt til 225 l/s/red. ha. Til sammenligning svarer afstrømningen baseret på den ovenfor anførte årsmiddelnedbør på 833 mm til 0,26 l/s/red. ha.

De beregnede afstrømninger for en 5-års gentagelsesperiode til Valsbæk og Gabøl Bæk (Tilløb 6, Tilløb 4 og Tilløb 4.1) fremgår af tabel 10.

---

¹⁴ Bekendtgørelse nr. 833 af 27. juni 2016 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand

Recipient	Reduceret opland (red. ha)	Afstrømning baseret på 5 års gentagelsesperiode (L/s)
Valsbæk	5,8	1.305
Gabøl Bæk, Tilløb 6	1,7	383
Gabøl Bæk, Tilløb 4	1,5	338
Gabøl Bæk, Tilløb 4.1	5,6	1.260

Tabel 10 – Afstrømninger for en 5-års gentagelsesperiode fra oplandene til Valsbæk og Gabøl Bæk (Tilløb 6, Tilløb 4 og Tilløb 4.1)

Som anført ovenfor vil der i oplandet til Gabøl Bæk, Tilløb 4, der omfatter afledningen af overfladevand fra det nye F-35 Campus, blive etableret LAR-løsninger, som sikrer overholdelse af de i kommunens afgørelse af 29. maj 2020 fastsatte vilkår. Afledningen herfra indgår derfor ikke i den efterfølgende beskrivelse og vurdering.

I oplandene til Valsbæk er der ikke forsinkelsesbassiner. Afstrømningen på 1.305 L/s er baseret på en pulsafstrømning, og der er således ikke taget højde for afstrømningstid og udjævrende mekanismer i kloakoplandet.

Ved fuldt løbende rør kan der forudsættes en ikke uvæsentlig begrænsning i afstrømningen. Af kloaktegningerne fremgår, at rørdløbene til vandløbet er en Ø500 mm og en Ø400 mm betonledning. Under antagelse af at de to udløbsledninger ligger med et fald på 5 %, kan disse transportere henholdsvis 282 L/s og 157 L/s ved fuldt løbende rør. Summen heraf svarer til 439 L/s, hvilket er vurderet at afspejle en mere realistisk afstrømning.

I oplandet til Gabøl Bæk, Tilløb 6 finder afledningen sted via et forsinkelsesbassin, som er forsynet med en vandbremse, der sikrer, at afledningen fra bassinet ikke overstiger 5 L/s.

I oplandet til Gabøl Bæk, Tilløb 4.1 finder afledningen fra ca. 96 % af oplandet sted via et forsinkelsesbassin, som er forsynet med en vandbremse på 8 L/s. Den del af oplandet, der ikke er tilsluttet bassinet, udgør ca. 0,24 red. ha, hvilket bidrager med en afledning på 54 L/s. Den forventede afledning fra oplandet forventes derfor ikke at overstige 62 L/s (8 L/s + 54 L/s).

Med baggrund i ovenstående forventes udledningerne til vandløbene for en 5 års gentagelsesperiode at modsvare de i tabel 11 anførte værdier.

Recipient	Estimerede udledninger baseret på en 5 års gentagelsesperiode (L/s)
Valsbæk	439
Gabøl Bæk, Tilløb 6	5
Gabøl Bæk, Tilløb 4.1	62

Tabel 11 – Estimerede afledninger baseret på en 5 års gentagelsesperiode

Den naturlige afstrømning i vandløbene vurderes typisk ud fra målestationer, som over en længere årrække har målt vandføringer i vandløbene, alternativt ud fra målestationer i nærtliggende vandløb.

De nærmeste målestationer i forhold til udledningerne fra flyvestationen er beliggende i Gels Å, som er en del af samme vandløbssystem og som løber syd og vest for flyvestationen. Placeringen af disse målestationer fremgår af figur 9.

Figur 9 – Målestationer i Gels Å (vist med rød cirkel, strømningens retning (vist med blå pile) og vandløbsstrækninger ved udledninger fra flyvestationen (vist med blå streger)

På grundlag af data fra de i figur 7 viste målestationer er de karakteristiske afstrømninger i Gels Å bestemt til de i tabel 12 anførte værdier for henholdsvis medianminimum, årsmiddel og medianmaksimum.

Vandføring	Gels Å, Åbøl (L/s/km ²)	Gels Å, Bevtoft (L/s/km ²)
Medianminimum	6,1	5,3
Årsmiddel	12,7	13,4
Medianmaksimum	42,0	47,2

Tabel 12 – Karakteristiske vandføringer i Gels Å ved Åbøl og Bevtoft

Der er praksis for at anvende medianmaksimumvandføringen til beskrivelse af den naturlige afstrømning i et vandløb. Med baggrund heri er der taget udgangspunkt i en medianmaksimumvandføring på 42 L/s/km².

De naturlige oplandsarealer til udledningspunkterne er fastlagt med udgangspunkt i tidligere amtstemaer for 1-4. ordens vandløb og medianminimumvandføringerne ved udledningspunkterne er herefter bestemt til de i tabel 13 anførte værdier.

Vandløb	Opland (km ²)	Medianmaksimum (L/s/km ²)	Medianmaksimum (L/s)
Valsbæk	0,42	42	18
Gabøl Bæk, Tilløb 6	1,36	42	57
Gabøl Bæk, Tilløb 4.1	5,00	42	210

Tabel 13 – Medianmaksimum vandføringer ved udløbspunkter

Det fremgår af tabel 13, at medianmaksimumvandføringen ved udledningen til Valsbæk er opgjort til 18 L/s, hvilket er væsentlig lavere end den estimerede afledning på 439 L/s for en 5 års gentagelsesperiode, jf. tabel

11. Forholdet kan primært tilskrives, at der ikke findes forsinkelsesbassiner i oplandet, og Rambøll vurderer, at det ikke kan udelukkes, at udledningen er forbundet med erosion af vandløbet.

Ved udledningerne til Gabøl Bæk, hvor der findes forsinkelsesbassiner i oplandene, er de estimerede udledninger for en 5 års gentagelsesperiode forholdsvis lave, og udledninger vurderes derfor ikke at være forbundet med erosion.

Det er i sammenhæng med ovennævnte bemærket, at der ifølge oplysninger fra Haderslev Kommune ikke foreligger konkret viden om hydraulisk overbelastning af vandløbet.

Driftsforstyrrelser og uheld

Foranstaltninger til sikring mod uheld i forbindelse med tankning eller andre uheld, der kan medføre udledning af brændstof, er beskrevet i flyvestationens procedure herfor. Af proceduren fremgår bl.a., at der efter alle uheld skal oprettes en uhedsrapport.

Tank- og tilkaldebiler medbringer større mængder af absorberingsmateriale (opsugningsmateriale på granulatform) i tilfælde af spild. Ved alle udleveringssteder for brændstof findes også oplag af absorberingsmateriale.

Indpumpning af brændstof fra NEPS finder kun sted under tilstedeværelse af personale og stopper automatisk, hvis pumpeydelsen stiger (tegn på lækage). Tanksystemerne er forsynet med alarmer og overvåges hele døgnet.

De nye tanke, som etableres i forbindelse med NATO AAR-projektet, bliver alle dobbeltvæggede og indrettet med lækagealarm, overfyldningssikring m.m. Filter/pumpebygværker og hydrantfilterbygning indrettes bl.a. med "væske-på-gulv"-alarm. Alarmerne er tilsluttet det centrale overvågningssystem.

Tankning via tankbiler, herunder inspektion af tilslutningsanordninger m.m., finder sted i overensstemmelse med en særlig procedure. Tankning finder altid sted på befæstede arealer med mulighed for opsamling af evt. spild.

Flyvestationens tankanlæg for kørende materiel er renoveret i 2020, og der er i forbindelse hermed etableret sikring mod påkørsel.

Olie- og brændstoftanke omfattet af olietankbekendtgørelsen er underlagt bestemmelserne i bekendtgørelsen, herunder regelmæssig beholdningskontrol og inspektion.

Decentrale overjordiske tanke er placeret enten i tankgrav, på tæt belægning eller i container med opkant. Ved udskiftning af nedgravede tanke etableres dobbeltvæggede tanke med lækagealarm.

Større oplag af POL (Petrol, oil and Lubricants) sker i miljøcontainer eller i særlige POL-oplag, hvor der kan ske opsamling af spild ved uheld.

Hydrazin opbevares i en aflåst og indhegnet bygning, og stoffet håndteres kun af særligt autoriseret personale. I tilknytning til bygningen findes en nedgravet tank på 10.000 l til opsamling af vand og hydrazin som neutraliseret væske. Der vil efter udfasningen af F-16 kampflyene ikke længere findes oplag af hydrazin på flyvestationen.

Forslag til vilkår om egenkontrol

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har i den miljøtekniske beskrivelse fremsat forslag om egenkontrol vedrørende nedgravede tanke til opbevaring af farligt affald og screening af direkte udledninger af overfladevand til vandløb. Det foreslås således:

- at der med fokus på beskyttelse af jord og grundvand gennemføres en risikoscreening af de nedgravede tanke for farligt affald med henblik på fremsendelse af en redegørelse til kommunen.

Risikoscreeningen vil omfatte en vurdering af den enkelte tanke og pågældende indhold, der er oplagret samt en vurdering af de risici, der er forbundet med tankene i relation til jord- og grundvandsforhold.

På baggrund af risikoscreeningen vurderes det, i hvilket omfang der er behov for etablering af forebyggende foranstaltninger, herunder om nedgravede tanke med farligt affald vil kunne placeres overjordisk under hensyntagen til såvel de fysiske forhold som brand- og militærsikkerhed.

Redegørelsen fremsendes senest et år efter meddelelse af afgørelsen med henblik på forelægning for tilsynsmyndigheden og dennes accept af forslag til forebyggende foranstaltninger for nedgravede tanke.

- at der med fokus på beskyttelse af vandløb udføres screening af det udledte overfladevand

Med hensyn til screeningen af det afledte overfladevand er det konkret foreslået, at der udtages prøver til analyse for de i tabel 14 og 15 anførte parametre.

Parameter	Rutineprogram Udtages 2 gange årligt	Udvidet Udtages 1 gang årligt
pH	X	
Suspenderet stof	X	
BI5	X	
COD	X	
Kalium	X	
Natrium	X	
Flygtige organiske syrer	X	
Zink		X
Kobber		X
Bly		X
Benz(a)pyren		X
GC-FID-screening (olie)		X

Tabel 14 – Forslag til analyser af overfladevand der ledes til Valsbæk

Parameter	Rutineprogram Udtages 2 gange årligt	Udvidet Udtages 1 gang årligt
pH	X	
Suspenderet stof	X	
BI5	X	
COD	X	
Zink		X
Kobber		X
Bly		X
Benz(a)pyren		X
GC-FID-screening (olie)		X

Tabel 15 – Forslag til analyser af overfladevand der ledes til Gabøl Bæk via tilløb 4.1 og tilløb 6

Om parametrene kalium, natrium og flygtige organiske syrer er det bemærket, at disse ikke findes relevante for overfladevand, der ledes til Gabøl Bæk via tilløb 4.1 og tilløb 6, idet der ikke anvendes afisningsmidler i de respektive oplande.

Det foreslås, at prøveudtagning og analysering baseres på vilkår om:

- at prøverne udtages i brønde placeret umiddelbart inden udledning til vandløbene,
- at alle prøver udtages som flowproportionale døgnprøver hvor det er muligt,
- at prøveudtagning og analysering foretages af et akkrediteret laboratorium, jf. bestemmelserne herom i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger,
- at analyserapporter fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter modtagelsen, og
- at egenkontrollen indtil videre forløber over en screeningsperiode på 3 år, hvorefter det tages op til overvejelse om nogle af parametrene kan udgå og/eller om prøvetagningsfrekvensen kan nedsættes

Indhentede udtalelser

Der har været fremsendt tre udkast til afgørelser til kommentering ved Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, jf. § 59 i godkendelsesbekendtgørelsen.

Første udkast er fremsendt den 9. februar 2023. Den 24. marts 2023 er udkastet suppleret med NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke. Den 20. april er udkast 3 fremsendt. I udkast 3 er Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses bemærkninger til udkast 1 og 2 indarbejdet.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har ved brev af 30. marts 2023 fremsendt følgende bemærkninger til det første udkast til afgørelse:

1. **Retsbeskyttelse**

Haderslev Kommune redegør indledningsvist i afgørelsen for retsbeskyttelse og revurdering. Der meddeles miljøgodkendelse efter § 33, stk. 1 i miljøbeskyttelsesloven til etablering og drift af faciliteter for F-35 kampfly (F-35 Campus). Herudover har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse siden ansøgningen af 30. juni 2022 fremsendt endnu en ansøgning om miljøgodkendelse til etablering af en platform for

NATO-tankfly (AAR) med etablering af påfyldningsplads samt lagertanke til brændstof m.m. Projektet bør tilføjes i oversigten, såfremt kommunen afgør, at det kan omfattes af nærværende afgørelse.

I afsnittet om retsbeskyttelse gør kommunen det klart, at afgørelser, der er revurderet, tildeles mærket "R" i oversigten på side 17-18. Vilkår i andre tidligere meddelte afgørelser, som d.d. er omfattet af retsbeskyttelse, berøres ikke af revurderingen, og er heller ikke blevet overført til nærværende afgørelse. De må fortsat læses af de respektive afgørelser. Dog omhandler flere af disse blot en afgørelse om, at det ansøgte anses for omfattet af rammeafgørelsen fra 1999, hvilket vil sige, at de er uden (nye) vilkår.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse anerkender, at der i en opgave som denne med både revurdering af en række tidligere afgørelser samt meddelelse af tillægsgodkendelser til nye aktiviteter og udvidelser ligger en udfordring i, at vilkår til f.eks. drift og indretning på én og samme tid er gældende for begge dele. Det anses dog for uhensigtsmæssigt, at det i afgørelsen er vanskeligt at se gældende retsbeskyttelse for de nye aktiviteter ud af de enkelte vilkår. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse opfordrer Haderslev Kommune til at overveje en måde at anskueliggøre gældende retsbeskyttelse for de af vilkårene, som også er meddelt ifølge § 33, stk. 1 i miljøbeskyttelsesloven således, at retsbeskyttelsen kan sikres opretholdt ved eventuelle fremtidige justeringer af nærværende afgørelse.

2. **Maskinværkstedsbekendtgørelse (vilkår 18, 19, 20, 21, 22, 56 og 57)**

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har den 3. marts 2023 gennemført en besigtigelse af flyvestationens bygninger med maskinværkstedaktiviteter med henblik på at undersøge, om der er indrettet produktionsareal på 1.000 m² eller derover.

Generelt er maskinerne til metalforarbejdning placeret i mindre og afgrænsede lokaler, og besigtigelsen klarlagde, at det samlede areal er på ca. 700 m², hvorfor flyvestationens eksisterende værkstedsfaciliteter ikke kan anses for at være omfattet af bekendtgørelsens regler. Resultatet af besigtigelsen kan i detaljer læses sidst i dette punkt.

Brugen af faciliteterne har ikke karakter af en egentlig produktion (produktionsfremstilling), men er udelukkende til reparations- og vedligeholdelsesarbejder efter behov, hvilket betyder periodevis benyttelse af maskinerne. Der er typisk ingen fastansatte til at betjene maskinerne.

Idet der med etableringen af F-35 Campus og udfasningen af F-16 kampfly er planlagt en rocade med udflytning af flere af de eksisterende værkstedsfaciliteter til nye og formentlig større rammer, jf. bilag 8 til ansøgningen af 30. juni 2022, finder Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse det dog for hensigtsmæssigt i nærværende afgørelse at fremtidssikre rokaden, såfremt produktionslokalet herefter viser sig at overstige de 1.000 m², som er en forudsætning for at være omfattet af bekendtgørelsen.

Rokaden vil bl.a. omfatte, at 500-komplekset sideløbende med udfasningen af F-16 indrettes til værksted for specialkøretøjer og jordudstyr samt uddannelse af flymekanikere. Det er aktiviteter, der i dag pågår på flyvestationen, men i utidssvarende faciliteter. De i vilkårene 20, 21 og 22 fastsatte tidsfrister ønskes forlænget, så der bliver indbygget en fleksibilitet i forhold til, at en del af rokaden netop skal følge udfasningen af F-16 frem til 2028. Ønsket om længere tidsfrister konkretiseres for de enkelte vilkår i det følgende:

I anden del af vilkår 20 er der i udkastet fastsat en frist på to år til at sikre overholdelse af grænseværdierne i vilkår 18 og 19 for punktudsug fra eksisterende værksteder. Fristen på to år skønnes for kort, og ønskes tilpasset rokaden med en frist på fem år, som også er fastsat i vilkår 1. Herved kan ressourcerne målrettes til etablering af de påkrævede indretninger for udsugning og luftafkast i de fremtidige lokaler i 500-komplekset, frem for at gennemføre undersøgelser og ændringer af eksisterende værksteders luftafkast, hvorefter faciliteten senere skal flyttes til nye rammer.

Ligeledes vil formuleringen i vilkår 21 betyde, at tidsfristen for at efterkomme vilkår 21 fastsættes af vilkår 5, da vilkåret ikke sætter en tidsfrist. Dette ønskes ændret til fristen i vilkår 1 med samme begrundelse, som anført i forrige afsnit.

I vilkår 22 fastsættes også en frist på to år til at indsende en samlet fortegnelse over luftafkast omfattet af vilkår 18, 19 og 21. Denne frist ønskes ligeledes afpasset med planen for rokaden og de 5 år, som er fastsat i vilkår 1.

I vilkår 56 og 57 fastsættes krav om og en frist for at gennemføre præstationskontroller ud fra udledte luftmængder. Såfremt ønsket om fleksibilitet i tidsfristerne herover imødekommes, skal dette også justeres ind i vilkår 56 og 57.

Hovedparten af flyvestationens eksisterende værkstedsfaciliteter er placeret med god afstand til skel, og ud fra omfanget af den faktiske benyttelse af faciliteterne vurderes det, at den miljømæssige påvirkning fra de metalforarbejdende værksteder er beskeden, og at relevante B-værdier i omgivelserne med stor sandsynlighed er overholdte. En ændring af fristen til fem år for restandelen af de eksisterende værksteder, som forbliver uden for rokaden, til at efterkomme kravene i vilkår 20 og 21, vil ikke få en miljømæssig væsentlig konsekvens.

De nyetablerede værksteder i 500-komplekset og F-35 Campus vil være indrettet efter vilkårene 18 og 19 inden ibrugtagning jf. første del af vilkår 20. Hovedparten af rokaden med flytning af værkstedsfaciliteterne til hhv. Campus og 500-komplekset forventes at kunne gennemføres hurtigere end de fem år, men der ønskes dog indbygget en fleksibilitet i forhold til forløbet med udfasningen af F-16 kampflyene i afgørelsen.

Resultatet af besigtigelsen af de relevante bygninger med eksisterende metalforarbejdende værkstedsfaciliteter kan til miljømyndighedens orientering ses herunder:

813: Værksted på ca. 10 m² med et søjlebor, en bænksliber og en svejseplads. Der svejses 2-3 gange ugentligt af en times varighed. De to andre maskiner benyttes 1-2 gange ugentligt i 15 minutter. Større reparationsarbejder sendes til ALS.

191: Ingen maskiner. Der renses for rust med slibebørste.

175: BOR. To mindre værksteder med maskiner af ca. 42 m². I alt 84 m² med maskiner.

500: Det største værksted. Ikke i brug dagligt. Der er to rum af ca. 90 m² samt et større lokale på ca. 15 m². Derudover er der et slibeværksted på ca. 50 m². I alt et areal på ca. 380 m² med maskiner.

300: ALS. Reparation af lastbiler. Ligeledes et større værksted på ca. 120 m². Der findes også et rum med sandblæsning og en svejseplads på ca. 112 m². I alt ca. 232 m². Dele af aktiviteterne på ALS kunne i øvrigt argumenteres at være omfattet af autoværkstedsbekendtgørelsen i stedet.

I alt udgør det samlede produktionsareal 696 m² for de eksisterende værkstedsfaciliteter med indretning til jern- og metalforarbejdning.

3. **Sprængninger på Harmoniseringsbanen (vilkår 6, 11 og 62)**

Vilkår 6, bullet nr. 8; 11; 62, bullet nr. 15 skal udgå ligesom henvisninger dertil i Del 3 på siderne 28, 59 og 60, idet aktiviteten er ophørt.

4. **Vilkår med bullets**

Det anbefales af hensyn til entydighed ved senere brug af afgørelsen, at bullets ændres til enten bogstaver eller tal.

5. **En generel frist på seks måneder til implementering, hvor ikke andet er bestemt (vilkår 5)**

Fristen ønskes forlænget til udgangen af 2024, subsidiært 1 år efter afgørelsens meddelelse, med begrundelse i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses interne forretningsgange, som vil være betydeligt belastede at skulle imødekomme en frist på seks måneder. Dette da kommende projekter og vedligehold på flyvestationen generelt skal meddeles ind året før gennemførelse, hvorfor ressourcerne for 2023 overordnet er allokeret på nuværende tidspunkt.

6. **Energicentral og decentrale energianlæg $\geq$ 120 kW (vilkår 15, 16 og 17)**

Forsvaret overvejer en generel udfasning af gas- og oliefyrr på sine etableringer, herunder også Flyvestation Skrydstrup inden for de kommende år. Den endelige prioritering af gennemførelsen er ikke fastlagt endnu, hvorfor der i vilkår 16 og 17 ønskes indbygget en fleksibilitet og dialog om ikke at skulle iværksætte på anlæggenes indretning og afkast, hvorefter de efter kort tid vil skulle ophøre helt i drift. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har noteret sig, at formuleringen i vilkår 16 rummer en mulighed for dialog med tilsynsmyndigheden. En tilsvarende mulighed ønskes også tilføjet i 17, som fastsætter krav til afksthøjder.

7. **Afspærringsventiler (vilkår 29)**

En besigtigelse har klarlagt, at der skal etableres afspærringsventiler flere steder, hvorfor fristen til implementering jf. vilkår 5 ønskes som anført under pkt. 5.

8. **Olieudskillere i forbindelse med påfyldningspladser skal indrettes med automatisk flydelukke og akustisk alarm (vilkår 33)**

For olieudskillere ved tankpladser for tankvogne er der etableret alarmer, hvilket mangler på de steder, hvor der påfyldes fly. Fristen til efterkommelse jf. vilkår 5 ønskes derfor fastsat som anført under punkt 5.

9. **Regelmæssig tømning af olieudskillere, sandfang og bassiner (vilkår 34)**

Begrebet "bassiner" foreslås præciseret, så det entydigt fremgår, hvilke bassiner vilkåret omhandler. Herudover kan det overvejes, om tømning af bassiner skal være omfattet af en regelmæssig tømningsordning, eller rutinemæssige besigtigelser med kvittering herfor i driftsjournalen samt tømning efter behov kan sikre en tilstrækkelig opsamlingskapacitet.

10. **Håndtering og oplag af asbestholdigt affald (vilkår 42)**

Asbestholdigt affald vil kun fremkomme i forbindelse med bygge- og anlægsprojekter på flyvestationsområder. Affaldet skal i den forbindelse håndteres af pågældende entreprenør på opgaven med krav om, at det skal ske efter kommunens retningslinjer i regulativet for erhvervsaffald. Indretningen af miljøpladsen imødekommer ikke oplag fra bygge- og anlægsarbejder, og det er heller ikke et ønske. Vilcåret foreslås slettet.

11. **Oplag i tanke omfattet af olietankbekendtgørelsen (vilkår 49)**

Teksten foreslås præciseret med, at det handler om oplag af mineralolie.

12. **Afising/deicing af F-16-kampfly (vilkår 53)**

Vilkåret ønskes justeret til, at aktiviteten med deicing skal foregå ved platform for NATO-tankfly, foran Hangar 3 og på vaskeplads ved Campus.

Der er etableret kontrolleret afledning med opsamling og håndtering ved pladsen for NATO-tankfly samt fra vaskepladsen ved Campus, hvor vandet via et inddampningsanlæg ledes til Skrydstrup Renseanlæg.

Tilladelsen efter miljøbeskyttelseslovens § 19 for anvendelse af pladsen ved Hangar 3 skal muligvis justeres, idet den regulerer opsamling af vand fra flyvask af F-16 fly og ikke deicing, med mindre at det kan omfattes i nærværende afgørelse.

13. Egenkontrol på udledning af overfladevand (vilkår 61)

Der vilkårsfastsættes i udkastet krav om at udtage fire årlige prøver i tre udløb til hhv. Valsbæk og Gabøl Bæk (tilløb 4.1 samt tilløb 6). Prøveantallet kan efter tre år tages op til revision, Kontrolperioden, hvor prøverne skal udtages, fastsættes fra 1. november til 1. april.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse kan tilslutte sig ønsket om at få belyst udledningerne, men vurderer ikke, at et samlet prøveantal på 12 stk. igennem tre kontrolperioder (i alt 36 stk.) står mål med, at der på flyvestationen reelt allerede er sket, og fremover vil ske yderligere lokal afledning af regnvand i oplandene samt en væsentlig reduktion i afledning af overfladevand med indhold af afisningsmidler direkte til recipient. Aktiviteten med udendørs afisning af F-16 kampfly skal fremover ifølge vilkår 53 finde sted på steder med kontrolleret afledning. Vilkår 53 omfatter også gæstende fly, som skal benytte faciliteten for NATO-tankfly. Herudover har Haderslev Kommune i januar 2022 meddelt en nedsivnings-tilladelse til overfladevand fra tankområde og taxiway. Tilladelsen fastsætter også krav om opsamling og forbindelse med anvendelse af afisningsmidler.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse foreslår, at der i vilkåret i stedet fastsættes, at prøveantallet tages op til revision efter ét år. Efter en gennemført kontrolperiode med udtagning af fire prøver på hvert af de tre tilløb (i alt 12 stk.) er det vurderingen, at der vil være opnået et tilstrækkeligt grundlag for en revision af antallet.

Det kan desuden oplyses, at Viborg Kommune for Flyvestation Karup har ophævet krav om egenkontrol for tilløb af overfladevand – herunder baneafisningsvand til recipient med den vurdering, at der ikke kunne konstateres en negativ påvirkning af vandløbene. Egenkontrollen bestod i en årrække af vandkemiske analyser, der efter påbud blev ændret til tre år med faunaanalyser for i 2022 helt at bortfalde.

14. Justering af beskrivelse af vedrørende F-16 kampfly

På side 24 beskrives følgende:

Frem til endelig udfasning af F-16 kampflyene vil de indgå i flyvestationens operative kapacitet. Efter påbegyndelsen af Campuset for de nye F-35 kampfly er F-16 kampflyene samlet i ét eskadrilleområde med tilhørende shelters og hangarer m.m.

Teksten ændres til at definere operationer i to områder: Nordøst med AVB og T-17 samt sydøst med F-16 træningsflyvning og efterfølgende deployeringsområde for gæstende enheder.

15. Host Nation Support

Flyvestationen skal kunne støtte gæstende NATO-enheder, der opererer eller træner fra Skrydstrup eller deres deployeringer via Skrydstrup. Opgaven er endnu ikke endelig specificeret. Såfremt der opstår behov, som kan karakteriseres som en udvidelse eller ændring i forhold til den forestående afgørelse, vil der blive fremsendt en ansøgning om et tillæg.

Haderslev Kommune skal hertil bemærke:

Ad 1.

Natur- og Miljøklagenævnet (nu Miljø- og Fødevareklagenævnet) har i en afgørelse fra 2012 (NMK-133-00120) udtalt:

Retsbeskyttelsen følger af loven og tildeles ikke i forbindelse med en miljøgodkendelse. Det er ikke noget vilkår i afgørelsen, og kommunen skal ikke fastsætte retsbeskyttelsen i forbindelse med meddelelsen af en miljøgodkendelse.

Kommunen har med henvisning hertil ikke fundet grundlag for at følge opfordringen.

Ad 2.

Med baggrund i de nu foreliggende oplysninger om værkstedsfaciliteterne lægges det til grund for afgørelsen, at flyvestationen først vil være omfattet af bestemmelserne i maskinværkstedsbekendtgørelsen i forbindelse med udfasningen af F-16 kampflyene og etablering af nye og større værkstedsfaciliteter i 500-komplekset. Afgørelsen er justeret i overensstemmelse med denne forudsætning.

Ad 3.

Afgørelsen er justeret i overensstemmelse med den nu foreliggende oplysning om, at aktiviteten er bragt til ophør.

Ad 4.

Bullets i vilkår 6 og 60 er i overensstemmelse med anbefalingen erstattet af tal.

Ad 5.

Kommunen har fundet at kunne imødekomme det fremsatte ønske, hvorefter fristen i vilkår 5 er ændret fra et halvt år til 1 år.

Ad 6.

Det er i en fodnote til tabellen i vilkår 16 præciseret, at tilsynsmyndigheden vil kunne acceptere, at de nuværende afksthøjder for de decentrale anlæg bibeholdes, hvis der foreligger konkrete planer om at nedlægge anlæggene inden 3 år efter meddelelse af afgørelsen.

Ad 7.

Der henvises til ad 5.

Ad 8.

Der henvises til ad 5.

Ad 9.

Afgørelsen er justeret i overensstemmelse med det fremsatte forslag.

Ad 10.

Afgørelsen er justeret i overensstemmelse med de nu foreliggende oplysninger om håndtering af asbestholdigt affald.

Ad 11.

Det er i vilkår 47 præciseret, at det omhandler oplag af mineralolie.

Ad 12.

Det er supplerende gjort gældende, at deicing også ville kunne finde sted ved Hangar 3 og på vaskepladsen i F-35 Campuset, hvor der også vil kunne ske opsamling af overskydende væske.

Ad 13.

Det må forventes, at forbruget af afisningsmidler vil kunne variere betydeligt fra år til år. Hertil kommer, at flere analyseparametre i egenkontrolprogrammet ikke er relateret til forbruget af afisningsmidler, men til fysiske aktiviteter i de enkelte oplande, og at disse aktiviteter også må forventes at variere over tid.

Med baggrund heri har kommunen som udgangspunkt ikke fundet at kunne imødekomme det fremsatte forslag. Kommunen vil dog være indstillet på allerede efter første kontrolperiode at vurdere om den del af egenkontrolprogrammet, der omhandler analyser for PFAS-forbindelser, helt eller delvist, vil kunne bortfalde.

Ad 14.

Det er præciseret, at afvisningsberedskabet (AVB) vil være placeret i et særskilt afgrænset område.

Ad 15.

Kommunen tager oplysningen til efterretning.

Niras har på vegne af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fremsendt bemærkninger til udkast 2 vedr. NATO AAR ved mail af 28. marts 2023. Bemærkningerne var sproglige rettelser og præciseringer, som kommunen har indarbejdet.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har ved brev af 17. maj 2023 oplyst, at de ikke har bemærkninger til udkast 3.

Trafikstyrelsen har under en telefonisk drøftelse af sagen den 1. juni 2022 tilkendegivet, at man ikke anser det for påkrævet at få forelagt et udkast til afgørelse til kommentering, men at man gerne modtager en kopi af den endelige afgørelse.

Kommunens vurdering og begrundelse

Som anført i DEL 1 indbefatter afgørelsen ikke anlæg og aktiviteter i tilknytning til Vojens Lufthavn og flyvestationens skydebane.

Flyvestationens maskinværkstedsfaciliteter vil fremadrettet være omfattet af bestemmelserne i maskinværkstedsbekendtgørelsen. Da aktiviteterne i tilknytning til værkstederne vurderes at være teknisk og forureningsmæssigt forbundet med andre aktiviteter på flyvestationen optages bekendtgørelsens relevante bestemmelser som vilkår i afgørelsen.

Flyvestationens energianlæg har tilsammen en effekt på mere end 5 MW og er derfor omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, listepunkt G201, der lyder:

Kraftproducerende anlæg, varmeproducerende anlæg, gasturbineanlæg og motoranlæg, med en samlet nominal indfyret termisk effekt på mere end eller lig med 5 MW og mindre end 50 MW.

Der er i standardvilkårsbekendtgørelsens¹⁵ afsnit 11 optaget standardvilkår for listepunkt G201. Der fastsættes i overensstemmelse hermed vilkår om emissionsgrænseværdier m.m. for naturgasfyrede og gasoliefyrede kedelanlæg med nominel indfyret effekt større end 120 kW.

Endvidere fastsættes der vilkår om indretning og drift af flyvestationens affaldsplads, der i relevant omfang er i overensstemmelse med gældende standardvilkår herfor, jf. afsnit 17 i standardvilkårsbekendtgørelsen.

I sammenhæng med ovennævnte er det kommunens vurdering, at det ansøgte, i kombination med den eksisterende indretning og drift af flyvestationen, modsvarer BAT på området, jf. godkendelsesbekendtgørelsens bilag 6.

Der er supplerende redegjort for kommunens vurderinger og begrundelser i de efterfølgende afsnit.

Hensynet til omgivelserne

Realiseringen af det ansøgte er baseret på bestemmelserne i Lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup med tilhørende vurdering af projektets indvirkning på miljøet (VVM).

Kommunen vurderer, at det ansøgte dels etableres i overensstemmelse med gældende planlægning for området, dels vil kunne drives uden at tilsidesætte hensynet til omgivelsernes sårbarhed.

For at sikre at vilkår for den eksisterende del af flyvestationen er baseret på bedste tilgængelige teknik (BAT) og samtidig er i overensstemmelse med gældende bestemmelser og praksis på området, er der i forbindelse med behandling af det ansøgte samtidig foretaget en revurdering af tidligere meddelte miljøgodkendelser af flyvestationen.

Trafikale forhold

Haderslev Kommune vurderer, at til- og frakørsel, også efter etablering og idriftsættelse af F-35 Campuset, vil kunne finde sted uden at afstedkomme væsentlige gener i omgivelserne.

I forbindelse med afvikling af Air Shows vil der imidlertid være tale om en betydelig trafik til og fra flyvestationen, hvorfor der fastsættes vilkår om, at der senest 3 uger forud for afholdelse af disse arrangementer skal informeres herom ved annoncering i de lokale ugeaviser og på Forsvarsministeriets hjemmeside.

Forebyggelse og begrænsning af forurening

Generelle forhold

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om generelle forhold:

1. *Godkendelsen omfatter kun de miljømæssige forhold, som defineret i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 og i bekendtgørelse nr. 794 af 9. december 1991 om godkendelse af listevirksomhed.*
2. *Retsbeskyttelsesperioden for godkendelsen udløber 8 år efter meddelelsen. Hvis godkendelsen påklages, er det 8 år efter den endelige afgørelse.*
3. *Ændringer eller udvidelser, der har miljømæssig betydning skal anmeldes til den godkendende myndighed, inden ændringen eller udvidelsen foretages. Ændringen/udvidelsen skal bygge på*

---

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 2079 af 15. november 2021 om standardvilkår i godkendelse af listevirksomhed

anvendelsen af den mindst forurenende teknologi, der er almindeligt tilgængelig, og dette skal dokumenteres i anmeldelsen.

De ovenfor anførte vilkår omhandler forhold, der følger af lovgivningen, hvorfor de ikke videreføres.

Der fastsættes vilkår om, at godkendelsen til at foretage ændringer af flyvestationens indretning, der ikke er omfattet af Lov om udbygning af Flyvestation Skrydstrup, bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år efter offentliggørelsen, jf. § 37, stk. 2 i godkendelsesbekendtgørelsen. Dette omhandler bl.a. flytning af eksisterende værkstedsfaciliteter.

Der fastsættes endvidere generelle vilkår, der omhandler:

- Tidsfrist for at udføre planlagte udvidelser og ændringer af flyvestationen, der ikke er omfattet af lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 37, stk. 2.
- Afgørelsens tilgængelighed for personer med ansvar for flyvestationens indretning og drift.
- Foranstaltninger ved helt eller delvis ophør af driften.
- Definition af betegnelserne "befæstet areal" og "tæt belægning", jf. efterfølgende vilkår herom.
- Frist for implementering af ændringer i tilknytning til flyvestationens eksisterende indretning og drift, der er nødvendige for at kunne overholde nye/revurderede vilkår.

Indretning og drift

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 eller senere meddelte afgørelser ikke fastsat specifikke vilkår om flyvestationens indretning og drift.

Det lægges til grund for afgørelsen, at det samlede areal af værksteder, der forarbejder emner i jern, stål eller andre metaller, fremadrettet vil kunne overstige 1.000 m² og derfor vil være omfattet af bestemmelserne i maskinværkstedsbekendtgørelsen. Da aktiviteterne vurderes at være teknisk og forureningsmæssigt forbundet med flyvestationens øvrige aktiviteter fastsættes der vilkår i overensstemmelse med bekendtgørelsens bestemmelser.

Der fastsættes endvidere vilkår, der dels er fundet relevante for kommunens tilsyn med flyvestationen, dels modsvarer nugældende praksis på området, herunder vilkår om:

- Procedurer for kontrol af henholdsvis tætte belægninger, opgørelse af affaldsproduktionen, forbruget af fly- og baneafsningsmidler, forbruget af overfladebehandlingsprodukter, skift af filtre, tømning af gruber og spildbakker, benyttelse af brandøvelsespladsen og andre pladser samt håndtering af uheld.
- Procedureernes tilgængelighed for personalet.
- Drift af malekabiner/-haller.
- Sikring af overjordiske tanke med fyringsolie og motorbrændstof mod påkørsel m.m.
- Afholdelse af brandøvelser uden brug af spildolie eller andre affaldsfraktioner.
- Kontrol af tætte belægninger.

- Indsendelse af statusorientering om afvikling af oplaget af hydrazin med oplysning om, hvornår oplaget vil være endeligt afviklet.
- Information af offentligheden i forbindelse med afholdelse af Air Shows.

Støj

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om støj, herunder lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer:

4. *Støj fra fly i forbindelse med start og landing.
Den samlede støjbelastning (L_{DEN}) fra starter og landinger må ikke overstige de i bilag 2 viste værdier.*
5. *For de enkelte boliger, der ligger lige op til flyvestationen/lufthavnen og umiddelbart i forlængelse af baneretningen, og hvor grænseværdien $L_{DEN} = 60$ dB ikke kan overholdes skal flyvestationen/lufthavnen til belysning af forholdene omkring disse udarbejde et kort med markering af boligerne samt en tilhørende liste med angivelse af støjbelastningen på de pågældende boliger.*
6. *Maksimalværdien om natten (kl. 22.00 – 07.00) af støj fra flyvestationens fly må ikke overstige 80 dB i boligområder.

Maksimalværdien gælder ikke for militære operationer med fastvingede fly. Disse operationer vil forekomme ca. 5 gange om måneden.*
7. *Til brug for kontrol af støjbelastningen fra flytrafik skal der foretages en løbende registrering af operationstal fordelt på flytyper og døgnerperioder (dag, aften, nat).
Månedlige opgørelser heraf skal indsendes til tilsynsmyndigheden en gang årligt – jf. vilkår nr. 37.*
8. *Kontrolværdien efter TDENL-metoden må ikke overstige 150.*
9. *Driften af flyvestationen/lufthavnens øvrige aktiviteter må ikke medføre, at det samlede bidrag til støjbelastningen nedenstående værdier i de udpegede 13 målepunkter – jf. bilag 3.*

Hverdage	07.00 - 18.00	55 dB(A)
Hverdage	18.00 - 22.00	45 dB(A)
Lørdage	07.00 - 14.00	55 dB(A)
Lørdage	14.00 - 22.00	45 dB(A)
Søn- og helligdage	07.00 - 22.00	45 dB(A)
Alle dage	22.00 - 07.00	40 dB(A)

Undtagen fra ovenstående er gennemførelse af motorafprøvninger, trimninger og accelerationstest.

10. *Anvendelsen af skydebanen skal være i overensstemmelse med det i bilag 4 opstillede brugsskema.*
11. *De foreslåede grænseværdier for lavfrekvent støj og infralyd i Miljøstyrelsens orientering nr. 9 1997 skal overholdes, men der stilles først krav om dokumentation for overholdelse i tilfælde af, at tilsynsmyndigheden fremsender en begrundet anmodning herom.*

12. *Aktiviteter på flyvestationen/lufthavnen må ikke medføre, at det KB-vægtede accelerationsniveau L_{aw} overstiger 75 dB beboelser i rene boligområder, 80 dB ved boliger i andre områder, samt 85 dB i erhvervsbebyggelser.*

Flyvestationen/lufthavnen skal på given foranledning efter begrundet forlangende fra tilsynsmyndigheden dokumentere overholdelse af ovenstående vilkår ved at lade et autoriseret firma/laboratorium foretage vibrationsmålinger.

De ovenfor anførte vilkår om støj fra flyvestationen er ved ikrafttrædelse af Lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup afløst af de rammer for flystøj og terminalstøj, der er fastlagt i bekendtgørelse om støj fra Flyvestation Skrydstrup. Med baggrund heri og med henvisning til det i DEL 1 anførte om Vojens Lufthavn og flyvestationens skydebane fastsættes der ikke vilkår om støj i nærværende afgørelse.

Haderslev Kommune har ved mail af 20. januar 2022 anmodet Miljøstyrelsen om at bekræfte kommunens opfattelse af, at der med henvisning til bestemmelserne i Lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup ej heller vil skulle optages vilkår om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i godkendelsen. Miljøstyrelsen har ved mail 11. marts 2022 erklæret sig enig heri.

Det følger af § 2, stk. 1, nr. 2 i bekendtgørelse om støj fra Flyvestation Skrydstrup, at bekendtgørelsens anvendelsesbestemmelser ikke indbefatter støj fra sprængninger på Harmoniseringsbanen og støj fra brandøvelser.

Det foreligger oplyst, at der ikke længere foretages sprængninger på Harmoniseringsbanen, og i betragtning af karakteren og omfanget af brandøvelser, er det ikke fundet relevant at optage særlige støjgrænser herfor i afgørelsen. Der er under vilkår om flyvestationens indretning og drift fastsat vilkår om, at brandøvelser kun må finde sted i tidsrummet kl. 08.00 – 18.00 på ugens hverdage.

Luftforurening

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om luftforurening:

4. *Emissionskoncentrationerne fra enkeltafkast må ikke overstige de i Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1990 "Begrænsning af luftforurening fra virksomheder" samt "orientering fra Miljøstyrelsen nr. 15/1996 fastsatte grænseværdier og immissionen må ikke overstige de tilhørende B-værdier for pågældende stof.*

De væsentligste emissioner er:

<i>Stof</i>	<i>Emissionsgrænseværdi mg/Nm³</i>	<i>B-værdi mg/m³</i>
<i>Cellulosefortynder</i>	<i>300</i>	<i>0,3</i>
<i>Terpentin</i>	<i>300</i>	<i>0,3</i>
<i>Exxol D80 (terpentin)</i>	<i>300</i>	<i>0,3</i>
<i>Trichlorethylen</i>	<i>100</i>	<i>0,04</i>
<i>Xylen</i>	<i>100</i>	<i>0,1</i>

Energianlæggene skal overholde følgende værdier:

<i>Parameter</i>	<i>Emissionsgrænseværdi mg/Nm³</i>	<i>B-værdi mg/m³</i>
<i>CO (kulilte) for naturgas</i>	<i>max.650^{1/}</i>	<i>-</i>

$NO_x^{2/}$ (kvælstofilter) for naturgas	max.650 ^{1/}	0,125
$NO_x^{2/}$ (kvælstofilter) for gasolie	max.500	0,125
SO ₂ (svovldioxid)	max. 500	0,250
CO ₂ (kultveilte) for gasolie	min. 11 %	-
CO ₂ (kultveilte) for naturgas	min. 10 %	-
Sod for gasolie	max. 2	-
Støv i øvrigt (inert) < 10 µm	-	0,08
Støv tota for gasolie	max. 100	-
Støv total for naturgas	max. 5	-

Emissionsgrænserne angives som milligram (mg) pr. Normal kubikmeter (Norm.m³) hvor Nor.m³ er en kubikmeter gas ved referencetilstanden med tryk 101,3 kPa, temperatur 0 °C, tør gas samt 10 % iltkoncentration ved forbrændingsprocesser.

1/ Gasmotorer og turbiner. Tør gas ved en elvirkningsgrad på 30 % og med 5 % O₂-indhold i gasen.

2/ For B-værdien omregnes NO_x til NO₂.

5. Flyvestation Skrydstrup/Vojens Lufthavn skal efter begrundet anmodning fra tilsynsmyndigheden ved måling og/eller beregning dokumentere at grænseværdier i vilkår 4 er overholdt. Resultatet skal fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter anmodningen.
6. Dokumentationen skal udføres af et firma, der er akkrediteret af DANAK eller accepteret af tilsynsmyndigheden dertil.
7. Flyvestationen/lufthavnen skal løbende træffe foranstaltninger, der i fornødent omfang sikrer, at flytrafikens emission af luftforurenende stoffer ikke giver anledning til gener, som tilsynsmyndigheden anser for væsentlige.
8. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at flytrafikken forårsager væsentlige luftforureningsproblemer i omgivelserne, skal Flyvestationen/lufthavnen efter tilsynsmyndighedens begrundede anmodning iværksætte undersøgelser, der kan dokumentere flyvestationens/lufthavnens bidrag til luftforureningen samt dets betydning for luftkvaliteten i omgivelserne.
9. Flyvestationens/lufthavnens aktiviteter må ikke give anledning til lugtgener, der efter tilsynsmyndighedens opfattelse kan betegnes som væsentlige uden for eget areal. Som væsentlighedskriterie fastsættes et lugtimmissionskoncentrationsbidrag på 10 LE (lugtenheder)/m³ luft (1 minuts midlingstid).
10. Aktiviteterne og driften må ikke give anledning til støvgener herunder røggener, der efter tilsynsmyndighedens vurdering kan betegnes som væsentlige uden for eget område.

Energianlæg

Som anført ovenfor er flyvestationens energianlæg omfattet af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, pkt. G201. Der er i standardvilkårsbekendtgørelsens afsnit 11 fastsat standardvilkår for listepunkt G201, herunder emissionsgrænseværdier for kedelanlæg.

De i vilkår 4 indeholdte vilkår om energianlæg erstattes af bestemmelserne i standardvilkårsbekendtgørelsens afsnit 11, herunder de i bekendtgørelsen fastsatte emissionsgrænseværdier for naturgasfyrede og gasoliefyrede kedelanlæg med en nominel indfyret effekt på 120 kW – 5 MW.

Vilkår 5 og 6 erstattes af vilkår om præstationskontrol for kedelanlæg større end 1 MW, jf. afsnittet nedenfor om egenkontrol.

Gasmotoranlægget, der idriftsættes til forsyning af det nye F-35 Campus med varme, vil være omfattet af bestemmelserne i gasmotorbekendtgørelsen¹⁶, hvorfor der ikke fastsættes emissionsgrænseværdier herfor i afgørelsen.

Der fastsættes vilkår om, at røggasser fra energianlæggene skal emitteres via afkast med en højde, der i det væsentligste modsvarer de faktiske forhold. For enkelte decentrale kedelanlæg vil de fastsatte vilkår om afkasthøjder dog indebære, at eksisterende afkast vil skulle erstattes af nye og højere afkast.

Der fastsættes endvidere vilkår om, at gældende B-værdier for relevante parametre i tilknytning til emissioner fra energianlæggene skal sikres overholdt.

Nødgeneratorer

I betragtning af anlæggenes størrelse (indfyret effekt i kW) og det forhold, at nødgeneratorerne som udgangspunkt kun vil være i drift et begrænset antal timer om året i forbindelse med rutinemæssige tests og afprøvninger, fastsættes der ikke emissionsgrænseværdier for disse anlæg.

Der fastsættes vilkår om, at røggasser fra stationære nødgeneratorer skal emitteres via afkast med en højde, der modsvarer afkasthøjderne for afkast i tilknytning til decentrale kedelanlæg.

Punktudsug fra værksteder m.m.

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 ikke fastsat specifikke vilkår vedrørende punktudsug fra værksteder.

Som anført ovenfor er det lagt til grund for afgørelsen, at flyvestationens værkstedsaktiviteter, efter etablering af nye og større faciliteter, vil være omfattet af maskinværkstedsbekendtgørelsen. Der fastsættes vilkår i overensstemmelse med bekendtgørelsens bestemmelser, herunder emissionsgrænseværdier for støv og olietågeaerosoler.

For ansøgte udvidelser og ændringer vil grænseværdierne skulle sikres overholdt ved idriftsættelse af nye udsugningsanlæg. For punktudsug i tilknytning til eksisterende værkstedsfaciliteter vil grænseværdierne skulle sikres overholdt senest 5 år efter afgørelsens meddelelse.

Det bemærkes i sammenhæng med ovennævnte, at de eksisterende værkstedsaktiviteter i dag er spredt på forskellige lokaliteter med en indbyrdes relativ stor afstand, og at det vurderes, at de eksisterende forhold sikrer overholdelse af gældende B-værdier.

Det foreligger oplyst, at hydrazinbygningen alene er forsynet med rumudsug, og at der i bygningen findes udstyr til kontinuerlig overvågning af hydrazindampe. Med baggrund heri fastsættes der alene vilkår om, at gældende B-værdi for hydrazin skal sikres overholdt.

---

¹⁶ Bekendtgørelse nr. 1473 af 12. december 2017 om begrænsning af nitrogenoxider og carbonmonoxid fra motorer og gasturbiner

Malekabiner

Der er i lovgivningen fastsat bestemmelser om regulering af emissioner fra malekabiner, hvis forbruget af organiske opløsningsmidler overstiger nærmere angivne mængder, herunder:

- Godkendelsesbekendtgørelsen, bilag 2, pkt. A203, der omfatter anlæg, der foretager overfladebehandling af jern, stål og andre metaller, hvis kapaciteten til forbrug af organiske opløsningsmidler overstiger 6 kg/h, bortset fra anlæg omfattet af maskinværkstedsbekendtgørelsen.
- Maskinværkstedsbekendtgørelsen, der omfatter metalforarbejdende virksomheder med et produktionsareal på 1.000 m² og derover, herunder bl.a. overfladebehandling i vådmaleanlæg, når kapaciteten til forbrug af organiske opløsningsmidler overstiger 6 kg/h, men under 150 kg/h eller 200 ton/år.
- VOC-bekendtgørelsen¹⁷, der omfatter anlæg, hvor der foregår en eller flere af de processer og aktiviteter, som angivet i bekendtgørelsens bilag 1, når tærskelværdierne i bekendtgørelsens bilag 2 og 3 for forbruget af organiske opløsningsmidler overskrides (for malearbejde > 5 ton/år).

Flyvestationens forbrug af organiske opløsningsmidler vil, også efter ibrugtagning af de nye malefaciliteter i F-35 Campuset, være væsentligt mindre end de ovenfor anførte tærskelværdier, og drift af malekabinerne/-dokkene vil derfor ikke være omfattet af hverken godkendelsesbekendtgørelsens bilag 2, pkt. A203, maskinværkstedsbekendtgørelsen eller VOC-bekendtgørelsen.

Da den i Luftvejledningen fastsatte massestrømsgrænse for blandingsfortyndere ikke findes overskredet, jf. de i Rambølls notat af 13. januar 2023 indeholdte vurderinger om emissionen af opløsningsmidler fra maledokken og malekabinen, fastsættes der ikke en emissionsgrænseværdi herfor.

Der fastsættes vilkår om, at maledokkens og malekabinens indretning og drift skal være i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for afgørelse, herunder de oplysninger der fremgår af tabel 4.

Der fastsættes endvidere vilkår om, at gældende B-værdier for relevante parametre i tilknytning til emissioner fra maledokken og malekabinen skal sikres overholdt.

Det lægges til grund for afgørelsen, at malekabinen i bygning 303, der tidligere har været benyttet til reparation af overflader på kørende materiel m.m., ikke vil være i drift efter meddelelse af afgørelsen.

Da der p.t. ikke foreligger nærmere oplysninger om de overfladebehandlingsprodukter, der vil skulle tages i anvendelse i F-35 Campuset, fastsættes der vilkår om, at det samlede forbrug af produkterne indtil videre ikke må overstige 40 kg om året. Produktoplysningerne (i form af relevante datablade m.m.) skal være tilgængelige for tilsynsmyndigheden, så snart de foreligger. Tilsynsmyndigheden vil på grundlag af produktoplysningerne kunne forlange nærmere dokumentation for spredningen af relevante stoffer i omgivelserne (OML-beregninger), herunder til brug for evt. accept af, at forbruget af produkterne overstiger 40 kg om året.

Forbruget af overfladebehandlingsprodukter vil skulle registreres og indberettes til tilsynsmyndigheden, jf. afsnittet neden for om egenkontrol.

Der fastsættes endvidere vilkår om, at såvel maledokken som malekabinen i F-35 Campuset skal være forsynet med filtre af klasse H13 efter DS/EN 1822, samt at den udsugede luft fra anlæggene skal føres til det fri via afkast, der er indrettet i overensstemmelse med de i ansøgningen indeholdte oplysninger.

---

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 1491 af 7. december 2015 om anlæg og aktiviteter, hvor der bruges organiske opløsningsmidler

Diffuse kilder, herunder lugt og støv

Det findes dokumenteret, at den fremtidige afvikling af flytrafikken ikke vil være forbundet med en uacceptabel påvirkning af luftkvaliteten i omgivelserne, hvorfor vilkår 7 og 8 i afgørelsen af 5. oktober 1999 om iværksættelse af afhjælpende foranstaltninger og eventuelle undersøgelser til belysning af flytrafikkens luftforureningsmæssige betydning ikke videreføres.

Vilkår 9 og 10 videreføres med redaktionelle justeringer.

Til afdækning af eventuelle klager over lugtgener fastsættes der samtidig vilkår om, at der på tilsynsmyndighedens forlangende skal foretages nærmere undersøgelser af flyvestations lugtbidrag i omgivelserne, dog højst én gang hvert 2. år. Målinger som led i undersøgelserne skal udføres af et firma/laboratorium, der er akkrediteret hertil af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond eller et tilsvarende anerkendt akkrediteringsorgan.

Affald

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om affald:

- 22. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald skal ske til SMOK/Kommune Kemi A/S eller genbrugsvirksomhed, der er godkendt til at modtage olie- og kemikalieaffald under forudsætning af, at kommunen har meddelt fritagelse for afleveringspligten.*
- 23. Indtil der er udviklet renere teknologiløsninger skal kuglefangsmaterialet fra skydebanen betragtes som kemikalieaffald og afleveres til Kommune Kemi A/S, godkendt deponi eller genbrugsvirksomhed, der er godkendt til at modtage det omhandlede materiale.*
- 24. Bortskaffelse af andet affald skal ske i overensstemmelse med kommunens anvisninger.*
- 25. Jorddepotet for forurenede jord må kun tilføres jord, der er forurenede med olie- eller brændstofprodukter og stammer fra Flyvestation Skrydstrup/Vojens Lufthavn.*

Vilkår 22 – 24 i afgørelsen af 5. oktober 1999, der primært omhandler bortskaffelse af affald, er i dag reguleret via anden lovgivning. Disse vilkår videreføres derfor ikke og erstattes af nye vilkår om opbevaring og håndtering af affald, herunder vilkår til imødegåelse af jord- og grundvandsforurening m.m.

Det i vilkår 25 anførte jorddepot er efter afgørelsens meddelelse nedlagt, hvorfor vilkåret ikke videreføres.

Det lægges til grund for afgørelsen, at der i forbindelse med den almindelige drift af flystationen ikke vil forekomme oplag af asbestholdigt affald, og at asbestholdigt affald, der måtte fremkomme i forbindelse med nedbrydningsarbejder på flyvestationens område, ikke vil blive oplagret på den centrale affaldsplads.

Miljøstyrelsen har den 9. april 2012 udsendt et notat om ændringer i relation til godkendelsesbekendtgørelsen. Det fremgår heraf, at virksomheders interne pladser til indsamling af affald fra egen underafdelinger, inden bortskaffelse, ikke er selvstændig godkendelsespligtige. Hvor det er fundet relevant, er der imidlertid fastsat vilkår om opbevaring og håndtering af affald, der modsvarer gældende standardvilkår på området, jf. bl.a. afsnit 17 i standardvilkårsbekendtgørelsen, uanset at flyvestationens pladser til indsamling og opbevaring af affald ikke selvstændigt omfattes af disse bestemmelser.

Jord- og grundvandsforurening

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om jord- og grundvandsforurening:

26. *Olie- og benzinudskillere skal være dimensioneret efter DIF's normer herfor. Udskillerne skal efterses og tømmes efter behov dog mindst 1 gang pr. år. Tidspunktet for inspektion og tømning skal noteres i en driftsjournal, som på forlangende skal forevises tilsynsmyndigheden.*
27. *Nedgravede tanke.
Senest ved ikrafttræden af den nye bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olie-tanke, rørsystemer og pipelines hvor amtet bliver tilsynsmyndighed, skal der udarbejdes en opdateret beskrivelse af samtlige nedgravede tanke inkl. deres overvågningsudstyr i relation til sikring mod jord- og grundvandsforurening samt udarbejdes en inspektionsplan der tilgodeser den nye bekendtgørelses bestemmelser.*
28. *Ved enhver form for transport og håndtering af farlige kemikalier, herunder hydrazin, skal der forefindes neutraliserings- og rengøringsmateriel i umiddelbar nærhed.*
29. *De erkendte jord- og grundvandsforureninger, hovedsageligt forureninger med olie og flybrændstof, skal ryddes op i overensstemmelse med de miljøhandlingsplaner der udarbejdes herfor i samarbejde mellem Forsvarets Bygningstjeneste og Sønderjyllands Amt.*

Vilkår 26 i afgørelsen af 5. oktober 1999 videreføres med redaktionelle justeringer, jf. afsnittet nedenfor om spildevand/overfladevand.

Vilkår 27 og 29 vurderes i dag at kunne henføres til anden lovgivning og videreføres derfor ikke.

Vilkår 28 erstattes og suppleres af nye vilkår om opbevaring og håndtering af affald, jf. det ovenfor anførte herom, samt vilkår om, at aktiviteter, der potentielt kan udgøre en risiko for forurening af jord og grundvand skal foregå på arealer med tæt belægning og kontrolleret afledning af spildevand. Sidstnævnte indebærer bl.a., at afisning af F-16 kampfly og fremmede fly som udgangspunkt skal finde sted på pladsen for tankning og afisning af NATO-tankfly, når der foreligger mulighed for opsamling af overskydende afisningsmidler i tilknytning til denne plads. Alternativt vil afisningen kunne finde sted ved Hangar 3 eller på vaskepladsen i det nye F-35 Campus, hvor der også vil kunne ske opsamling af den overskydende væske.

Flyvestationens tanke til opbevaring af farligt affald m.m. er, i modsætning til tankene til opbevaring af fyrrings- og motorbrændstof, ikke omfattet af bestemmelserne om kontrol og vedligeholdelse i olietankbekendtgørelsen.

Den miljøtekniske beskrivelse er bilagt klassificerede oplysninger om placeringen af de nedgravede tanke til opbevaring af farligt affald, vand fra vask af fly og brandslukningsvand, herunder oplysninger om tankenes størrelse og alder. Det fremgår heraf, at hovedparten af tankene er enkeltvæggede med en alder på mere end 30 år.

Kommunen har i sammenhæng med ovennævnte noteret sig oplysningen om, at der foreligger planer om at gennemføre en risikoscreening af de nedgravede tanke til opbevaring af farligt m.m., og at det på baggrund af resultaterne heraf vil blive vurderet, i hvilket omfang der er behov for at etablere foranstaltninger til imødegåelse af jord- og grundvandsforurening.

Der fastsættes vilkår om, at tanke til opbevaring af farligt affald, vand fra vask af fly og brandslukningsvand senest ét år efter meddelelse af afgørelsen skal tæthedskontrolleres af et uvildigt, særligt sagkyndigt firma. Vilkåret omfatter ikke dobbeltvæggede tanke forsynet med lækagealarm og overjordiske tanke, der er opstillet i betongrube eller lignende.

Resultaterne af tæthedskontrollen skal senest 3 måneder efter udførelsen indsendes til tilsynsmyndigheden og skal være ledsaget af en plan for udskiftning af tankene med enten dobbeltvæggede overjordiske tanke (alternativt enkeltvæggede tanke opstillet i betongrube eller lignende) eller dobbeltvæggede nedgravede tanke forsynet med lækagealarm. Tæthedskontrollen af nedgravede enkeltvæggede tanke og enkeltvæggede overjordiske tanke, der ikke er opstillet i betongrube eller lignende, skal gentages én gang årligt.

Det fremgår af afgørelsen af 5. oktober 1999, at baneafisningen på daværende tidspunkt, helt eller delvist, fandt sted ved anvendelse af urea, som har et meget højt indhold af kvælstof og derfor kan udgøre en væsentlig kilde til forurening af vandmiljøet. De nu anvendte afisningsmidler, som er formiatbaserede, finder til lige anvendelse på andre danske lufthavne og flyvestationer, og kommunen har ikke fundet grundlag for at anfægte de i den miljøtekniske beskrivelse indeholdte vurderinger om nedbrydning og tilbageholdelse af indholdsstofferne i jordmiljøet.

Der henvises i øvrigt til afsnittet nedenfor om egenkontrol.

Spildevand

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om spildevand:

20. *Flyvestation Skrydstrup og Vojens Lufthavns spildevand skal tilledes det kommunale kloaksystem på de af Vojens Kommune givne vilkår.*

Undtaget fra ovenstående er følgende:

I henhold til miljøbeskyttelseslovens § 34 stk. 3 meddeles udledningstilladelse af spildevand fra trailervaskeplads beliggende i flyvestationens sydlige udkant – jf. bilag 1.

Spildevandet skal via eksisterende ledning tilledes kommunevandløb 16 B Vedsted Valsbæk.

Inden tilledning skal spildevandet have passeret et sandfang samt olieudskiller med flydelukke.

Koncentrationen i spildevandet må ikke overstige:

- Olie   5 mg/l
- BI_5 10 mg/l
- Total-kvælstof   4 mg/l

målt som stikprøveværdi 1 gang årligt efter passage af sandfang og olieudskiller.

Perkolat fra jordberedskabsdepotet skal ledes gennem olie- og benzinudskiller samt et forsinkelsebassin med dykket afløb inden udledning til kommunevandløb nr. 7 Vojens. Koncentrationen i spildevandet må ikke overstige:

- Olie   5 mg/l

målt som stikprøveværdi 1 gang årligt ved udløbet.

I lufthavnens sydlige område findes 5 stk. trix- anlæg for sanitært spildevand fra den perifere bebyggelse hver dimensioneret til 100 p.e. Recipienten for disse anlæg er kommunevandløb nr. 16 Vojens og nr. 16 Vedsted (Valsbæk).

Koncentrationen i spildevandet må ikke overstige:

- BI_5 10 mg/l

målt som stikprøveværdi 1 gang årligt.

21. Tag- og overfladevand.

De hidtil gældende tilladelser fortsætter deres gyldighed dvs. at tagvand i stor udstrækning ledes til faskiner medens overfladevand fra befæstede områder, herunder gulve i shelters, standpladser og startbaner ledes ud på jorden.

Disse tilladelser er givet efter bestemmelser i det, der svarer til det nuværende kapitel 3 § 19 i Miljøbeskyttelsesloven og er ikke omfattet af godkendelsens 8 års retsbeskyttelse og kan til enhver tid tilbagekaldes eller ændres.

Udsprøjtning fra brandøvelsesplads.

Miljøstyrelsens tilladelse af 13. november 1987 med vilkår fortsætter sin gyldighed.

Der er i afgørelsen af 5. december 2006 fastsat følgende vilkår om udledning af tag- og overfladevand:

1. Der må kun udledes overfladevand fra de af denne tilladelse omfattede arealer.
2. Udledningen til kommunevandløb 16 må ikke overstige 136 l/s.
3. Den maksimalt tilladte udledning på 136 l/s må gennemsnitlig kun overskrides 1 gang hvert 5. år, svarende til $n=1/5$, beregnet efter Haderslev regnserien.
4. Inden udledningen til kommunevandløb 16 skal overfladevandet behandles, således at flydestoffer og bundfældelige stoffer tilbageholdes. Dette skal ske som forudsat i ansøgningsmaterialet.
5. Overfladevandet der udledes må ikke indeholde andre stoffer end de der sædvanligt forekommer i overfladevand fra befæstede arealer.
6. Oplandsarealet udgør ca. 136 ha. Såfremt oplandet til udledningen ønskes udvidet skal Forsvarets Bygningstjeneste dokumentere, at vilkår 2 og 3 kan overholdes.
7. Foretages der ændringer af befæstelsen i oplandet, som medfører en øget afstrømning skal Forsvarets Bygningstjeneste dokumentere, at nr. 2 og 3 kan overholdes.
8. Forsvarets Bygningstjeneste skal tilvejebringe oplysninger om nøjagtige størrelser af oplandet til udledningen til kommunevandløb 16 og om befæstigelsesgraden for de enkelte områder indenfor oplandet. Endvidere skal anvendelsen af de enkelte områder indenfor oplandet beskrives. Oplysningerne sendes til tilsynsmyndigheden Haderslev Kommune, senest 1. juli 2007.

Der er i tilladelsen af 29. maj 2020 fastsat følgende vilkår om udledning af tag- og overfladevand fra det nye F-35 Campus til Gabøl Bæk:

23. Oplandet til udledningen må ikke udvides. Ved ændringer i oplandet, der medfører forøgelse af udledning kræver en ny tilladelse til udledning.

24. Vandet (tagvand/overfladevand/regnvand/grundvand), der udledes, må ikke indeholde andre stoffer end de stoffer, der sædvanligt forekommer i overfladevand fra tilsvarende arealer.
25. Udledning fra oplandet skal ske til udløb til Gabøl Bæk, tilløb 4.
26. Der må maksimalt gennemsnitlig udledes overfladevand til Gabøl Bæk, Tilløb 4, 1 gang hvert 5. år, svarende til $n = 1/5$, beregnet efter Haderslev regnserien.
27. Det skal være muligt at udtage en stikprøve af det rensede vand umiddelbart efter blandingszonen.
28. Udledningen må ikke medføre erosion af vandløbets brinker, hyppigere eller større oversvømmelser af vandløbet, end hvad der ville være tilfældet ved afstrømning fra vandløbets naturlige opland.
29. Hvis kommunen finder en uacceptabel påvirkning af vandløbskvaliteten, kan udledningstilladelsen revurderes og de meddelte vilkår ændres og nye tilføjes.
30. Overløbsbygværket skal forsynes med spærreventil.
31. Ved uheld, der medfører utilsigtet afledning af forurenende stoffer, skal underretning ske til alarmcentralen på 112.

Sanitært spildevand

De i vilkår 20 i godkendelsen af 5. oktober 1999 indeholdte vilkår om særskilt udledning af sanitært spildevand via trix-anlæg til vandløb videreføres ikke, da spildevandet i dag ledes til Skrydstrup Renseanlæg.

Da sanitært spildevand fra det nye F-35 Campus også vil blive ledt til Skrydstrup Renseanlæg fastsættes der ikke nye vilkår om særskilt udledning af sanitært spildevand.

Processpildevand

Der indgår i godkendelsen af 5. oktober 1999 oplysninger om et beredskabsdepot for forurenede jord og en trailervaskeplads, og der er i godkendelsens vilkår 20 fastsat vilkår om særskilt udledning af spildevand (henholdsvis (perkolat og vaskevand) herfra til vandløb.

Det foreligger oplyst, at beredskabsdepotet for forurenede jord og trailervaskepladsen er nedlagt, hvorfor vilkårene ikke videreføres.

Øvrigt processpildevand, herunder spildevand fra vask af kørende materiel og fly m.m., ledes enten til Skrydstrup Renseanlæg eller til nedgravede tanke, hvorfra det bortskaffes til godkendt modtager.

Processpildevand fra det nye F-35 Campus vil blive ledt til et inddampningsanlæg. Kondenseret damp fra inddampningsanlægget vil blive genbrugt til afskylning og/eller vask af fly. Hvis mængden af kondenseret damp måtte overstige behovet for genbrug af vand til afskylning og/eller vask af fly, vil kondensatet, efter forudgående ansøgning og tilladelse i h.t. miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 3, blive ledt til Skrydstrup Renseanlæg. Alternativt vil kondensatet blive bortskaffet til anden godkendt modtager.

Med baggrund i ovenstående fastsættes der ikke nye vilkår om særskilt udledning af processpildevand.

Tag- og overfladevand

Kommunen har noteret sig, at det af Rambølls notat af 8. november 2022 fremgår, at de forudsætninger om oplandsstørrelser m.m., der lå til grund for fastsættelse af vilkår om maksimalt udledte vandmængder til Valsbæk i afgørelsen 5. december 2006, ikke vurderes at være retvisende for den faktiske udledning.

De i Rambølls notat af 8. november 2022 indeholdte oplysninger om udledningen til Valsbæk lægges til grund for meddelelse af afgørelsen og vilkår 2 i afgørelsen af 5. december 2006 videreføres derfor ikke.

Det fremgår imidlertid af Rambølls notat af 8. november 2022, at der i oplandet til udledningen til Valsbæk ikke findes bassiner, og at den estimerede udledning for en 5 års gentagelsesperiode, sammenholdt med vandløbets medianmaksimumvandføring, vurderes at være forbundet med risiko for erosion af vandløbet. Kommunen er ikke i besiddelse af konkret viden om hydrauliske problemer i vandløbet (oversvømmelse og/eller erosion), men finder at kunne tilslutte sig denne vurdering. Endvidere finder kommunen ikke at kunne udelukke, at udledningen er en medvirkende årsag til den manglende opfyldelse af vandløbets målsætning.

Med baggrund i ovenstående fastsættes der vilkår om, at flyvestationen, senest 2 år efter meddelelse af afgørelsen, skal indsende en teknisk og økonomisk redegørelse om mulighederne for at reducere de maksimalt afledte vandmængder til Valsbæk, baseret på beregninger for en 5 års gentagelsesperiode.

Om udledningerne til Gabøl Bæk, via Tilløb 6 og Tilløb 4.1 fastsættes der vilkår om maksimalt afledte vandmængder på henholdsvis 5 l/s og 8 l/s fra bassiner i oplandene til disse udledninger. Vilkårene er baseret på de oplysninger om bassinerne, der fremgår af Rambølls notat af 8. november 2022, herunder at der ikke findes overløb fra bassinerne.

Af Rambølls notat af 8. november 2022 fremgår, at den samlede udledning til Gabøl Bæk, Tilløb 4.1 indbefatter mindre oplande, som afledes uden om bassin. Disse oplande tegner sig imidlertid for mere end 85 % af den samlede udledning for en 5 års gentagelsesperiode. Der fastsættes derfor vilkår om, at flyvestationen, senest 2 efter meddelelse af afgørelsen, skal indsende en teknisk og økonomisk redegørelse om mulighederne reducere de maksimalt afledte vandmængder herfra, baseret på beregninger for en 5 års gentagelsesperiode.

I overensstemmelse med miljøbeskyttelseslovens § 34, stk. 5, fastsættes der vilkår om, at udledningen af tag- og overfladevand fra det nye F-35 Campus, via overløb fra regnvandsbassin, til Gabøl Bæk, Tilløb 4 skal finde sted under overholdelse af vilkår 23 – 31 i kommunens afgørelse af 29. maj 2020. jf. bilag 2.

Der fastsættes endvidere vilkår om dels tømning af olieudskillere, dels monitoringer for overfladevandets indhold af forurenende stoffer, jf. afsnittet nedenfor om egenkontrol.

Det bemærkes, at afgørelsen ikke indbefatter tilladelse til afledning af tag- og overfladevande fra nye oplande.

Driftsforstyrrelser og uheld

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 eller senere meddelte afgørelser ikke fastsat specifikke vilkår om driftsforstyrrelser og uheld.

Det er kommunens vurdering, at der er truffet effektive foranstaltninger for at begrænse risikoen for forurening i tilfælde af driftsforstyrrelser og uheld.

Som anført i afsnittet ovenfor om indretning og drift fastsættes der vilkår om, at der skal foreligge nedskrevne procedurer vedrørende driftsforstyrrelser og uheld. Endvidere fastsættes der vilkår om, at spild af olie og kemikalier skal registreres, jf. afsnittet nedenfor om egenkontrol.

Der fastsættes endvidere vilkår om, at der ved uheld, der medfører forøget emissioner eller lignende til omgivelserne, straks skal gives meddelelse til tilsynsmyndigheden om uheldets art, konsekvenser og afhjælpningsforslag.

Egenkontrol

Der er i godkendelsen af 5. oktober 1999 fastsat følgende vilkår om egenkontrol:

30. *Egenkontrollen skal af virksomheden ajourføres, når der inden for rammen i denne godkendelse sker ændring eller udvidelse. Ændring af egenkontrollen skal accepteres af godkendesmyndigheden.*
31. *Desuden skal der, som en del af miljøledelsessystemet, foretages årlige opgørelser over forbrug af råvarer, hjælpestoffer, vand, energi og mængden af produceret affald.*
32. *Flyvestationen skal føre driftsjournal for trailervaskpladsen indeholdende: Forbrugt vandmængde pr. uge, antal trailere der vaskes, tid for tømning af sandfang og olieudskiller samt mængde af bortkørt slam og olie.*
33. *På spildevandet, som udledes via 5 trix-anlæg, skal der en gang årligt måles BI_5 – biokemisk iltforbrug. Endvidere skal der føres en driftsjournal hvor i noteres tidspunkt for eftersyn og tømning af anlæggene samt resultatet af den årlige kontrolmåling.*
34. *De anvendte mængder glycol og urea/acetat skal journaliseres dels som årlige opgørelser af forbruget og dels løbende opgørelser af forbruget pr. udlægning. Glycolforbruget skal fordeles på forbrug til flyafisning og til deicer.*
35. *Gas anlæg på flyvestationen/lufthavnen skal efterses i henhold til gasreglementet.*
  - *Små gas anlæg (mindre end 300 kW) efterses én gang årligt.*
  - *Større anlæg (mindre end 1000 kW) efterses to gang årligt.*
  - *Store anlæg (større end 1000 kW) efterses fire gange årligt.*

Oliefyrede anlæg på flyvestationen/lufthavnen efterses mindst én gang årligt.

Resultatet af eftersynet indføres i eftersynsrapport og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

36. *Kontrollen af de procesrelaterede afkast skal baseres på regelmæssige forbrugsopgørelser og massebalancevurderinger. Frekvensen fastlægges ved opbygning af miljøstyringssystemet (min. hvert 3. år), max. hver år samt ved større ændringer).*
37. *Til brug for kontrollen af støjbelastningen fra flytrafik skal der foretages en løbende registrering af operationstal fordelt på flytyper og døgnperioder (dag, aften og nat). Månedlige opgørelser heraf indsendes til tilsynsmyndigheden en gang årligt i 2. kvartal foruden en beregning af TDENL-værdien for årets tre travleste måneder.*
38. *For terminalstøjens vedkommende skal der føres journaloptegnelser over de faktiske driftstider for de mest betydende støjkilder, som f.eks. motorafprøvninger.*

39. Flyvestationen skal føre journal, indeholdende oplysninger om tilført og fraført jord til depotet. Journalen skal mindst indeholde følgende oplysninger:

- Dato for indleveret jord
- Mængde af indleveret jord
- Forureningens art og mængde
- Opgravningslokalitet og forureningens årsag
- Dato for fraført jord
- Mængde af fraført jord
- Restforureningen i jorden
- Anvendelse af fraført jord.

40. Der skal føres journal over de faktiske skydetider til dokumentation for overholdelse af oplysningerne i brugsskemaet – jf. bilag 4.

41. Flyvestationen/Vojens Lufthavn skal føre driftsjournal over art og mængde af fremkommet og bortskaffet affald. På forlangende skal journalerne forevises tilsynsmyndigheden.

Den årlige affaldsindberetning til Vojens Kommune kan, såfremt den ligeledes indsendes til amtet, træde i stedet for ovenstående.

42. En gang årligt, i årets andet kvartal, skal der afholdes et møde med tilsynsmyndigheden hvor der foretages en miljøstatus og forelægges en plan for miljøarbejdet det kommende år.

43. Senest en måned før mødet skal følgende rapporteres til Sønderjyllands Amts Industriafdeling:

1. TDENL-beregning samt kopi af registreringer af operationstal – jf. vilkår 37.
2. Opgørelse over forbrug af råvarer, hjælpestoffer, vand, energi og mængden af produceret affald – jf. vilkår 31. Mængder under 100 kg medtages ikke.
3. Udskrift af den førte journal for jorddepotet for det foregående kalenderår.
4. Udskrift af journaloptegnelser for skydebanen for det foregående kalenderår.

Vilkår 30 – 36 videreføres i relevant omfang med redaktionelle justeringer og suppleres med nye vilkår om egenkontrol, herunder vilkår om kontrol af tætte belægninger og udskillere samt vilkår om emissionsmålinger i tilknytning til energianlæg.

Der fastsættes endvidere vilkår om egenkontrol for overfladevand, der udledes til vandløb. Egenkontrolprogrammet afspejler det af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fremsatte forslag, jf. afsnit 4 i notat fra Rambo ll af 8. november 2022. Kommunen har dog fundet grundlag for at udvide antallet af prøver for henholdsvis rutineprogrammet fra 2 til 4 prøver pr. kontrolperiode og det udvidede program fra 1 til 2 prøver pr. kontrolperiode. Endvidere er parametrene for det udvidede analyseprogram suppleret med PFAS-

forbindelser, for hvilke der i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb m.m. er fastsat et miljøkvalitetskrav for PFOS på $6,5 \times 10^{-4}$ µg/L.

Da flere af analyseparametrene for overfladevandet er knyttet til anvendelsen af afisningsmidler, er kontrolperioden fastsat til den 1. november – 1. april. Der fastsættes vilkår om, at der hvert år, inden den 1. juni, skal indsendes en rapport til tilsynsmyndigheden med resultaterne fra den forudgående kontrolperiode. I overensstemmelse med det af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fremsatte forslag, fastsættes der endvidere vilkår om, at egenkontrolprogrammet kan tages op til revision efter tre kontrolperioder, dog vil den del af egenkontrolprogrammet, der omfatter analyse af PFAS-forbindelser kunne tages op til vurdering efter første kontrolperiode.

Vilkår 32, 33 og 39, der omhandler ikke længere eksisterende forhold/aktiviteter videreføres ikke.

Vilkår 37, 38, 40, 42 og 43, der omhandler egenkontrol med flyvestationens støjpåvirkning af omgivelserne og aktiviteter, som ikke omfattes af afgørelsen (Vojens Lufthavn og skydebanen) samt vilkår om afholdelse af møder videreføres heller ikke.

Aktoversigt

De nedenfor anførte akter fra kommunens sagsnr. 20/16256 (F-35 Campus og revurdering) og 21/6128 (NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke) er indgået i sagens behandling – hvis dokumentet er fra andre sager end 20/16256 er det anført i parentes:

- Miljøkonsekvensvurdering for ændring af Flyvestation Skrydstrup, offentliggjort af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 9. november 2019 (sagsnr. 19/43601),
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 26. marts 2021 om Forsvarsministeriets afgørelse om at projektet om anlæg af en NATO-tankplads og flyvning med NATO-tankfly kan undtages VVM-reglerne (sagsnr. 21/6128),
- Mail fra Miljøstyrelsen af 11. marts 2022 om lavfrekvent støj m.m.,
- Notat fra samtale mellem Trafikstyrelsen og OSC-Miljø den 1. juni 2022,
- Ansøgning om miljøgodkendelse, ledsaget af en opdateret miljøteknisk beskrivelse til brug for revurdering af tidligere meddelte godkendelser/afgørelser, indsendt af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 30. juni 2022,
- Notat fra møde mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og OSC-Miljø ApS den 12. august 2022 om indsendelse af supplerende oplysninger,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 12. august 2022 med supplerende oplysninger om flyvestationens solcelleanlæg,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 24. august 2022 med supplerende oplysninger om brandøvelsespladsen,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 2. september 2022 med supplerende oplysninger om flyvestationens vaskepladser og filtre i tilknytning til luftafkast m.m.,

- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 26. september 2022 med supplerende oplysninger om ophørte aktiviteter,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 26. september 2022 med supplerende oplysninger om afledning af sanitært spildevand,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 28. september 2022 med supplerende oplysninger om nedbrydning af anvendte afisningsmidler,
- Notat fra møde mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og Haderslev Kommune den 7. oktober 2022 om udledning af tag- og overfladevand,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 31. oktober 2022 med supplerende oplysninger om afledning af tag- og overfladevand, herunder notat fra Rambøll af 28. oktober 2022,
- Mail fra Rambøll af 8. november 2022 med notat af 8. november 2022 (revision af notat af 28. oktober 2022),
- Notat fra samtale mellem Rambøll og OSC-Miljø den 17. november 2022,
- Klassificeret bilag med fortegnelse over nødgeneratorer, udleveret af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse under tilsyn på flyvestationen den 21. november 2022,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen af 2. december 2022 med supplerende oplysninger om luftafkast i tilknytning til hydrazinbygningen,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 6. januar 2023 med supplerende/nye oplysninger om emissioner fra malekabiner, herunder notat fra Rambøll af 3. januar 2023,
- Notat fra samtale mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og OSC-Miljø den 12. januar 2023,
- Mail fra Rambøll af 13. januar 2023 med notat fra Rambøll af 13. januar 2023 (revision af notat af 3. januar 2023),
- Mail til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 9. februar 2023 vedr. høring af udkast til afgørelse til revurdering og miljøgodkendelse,
- Mail fra Niras af 24. februar 2023 med supplerende miljøteknisk beskrivelse af NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke (sagsnr. 21/6128),
- Mail fra Niras af 14. marts 2023 med supplerende oplysninger til den miljøtekniske beskrivelse af NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke (sagsnr. 21/6128),
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse af 16. marts 2023 med supplement til tanklisten i bilag 9a i miljøteknisk beskrivelse med anlæg til NATO AAR (21/6128),
- Mail fra Niras af 22. marts 2023 med bekræftelse af, at NATO AAR brændstofanlæg og lagertanke er omfattet af VVM-undtagelsen fra Forsvarsministeriet (21/6128),

- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen den 30. marts 2023 med svar til høring af udkast til afgørelse.
- Mail til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 20. april 2023 vedr. høring af udkast 3 til afgørelse til revurdering og miljøgodkendelse,
- Mail fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen den 17. maj 2023 med svar til høring af udkast 3 til afgørelse.

Endvidere henvises til tidligere meddelte afgørelser, jf. fortegnelsen herover i indledningen til DEL 3.

DEL 4

Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Offentliggørelse

Offentliggørelse om, at der er truffet afgørelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, og § 41, jf. § 41b vil blive annonceret på [internetportalen for Digital MiljøAdministration, DMA](#), den 6. juni 2023.

Klagevejledning

Det følger af kapitel 5 i lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup, at de dele af afgørelsen, der omhandler anlægsprojektet efter lovens § 1, stk. 2, nr. 1 ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

De dele af afgørelsen, der omhandler den bestående indretning og drift af flyvestationen, herunder ansøgte ændringer, der ikke er omfattet af § 1, stk. 2, nr., 1 i lov om udbygning og drift af Flyvestation Skrydstrup, kan, jf. miljøbeskyttelseslovens kapitel 11, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

1. Den, til hvem afgørelsen er rettet.
2. Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
3. De i §§ 98 – 100 nævnte klageberettigede organisationer og myndigheder i det omfang, de er klageberettigede i den konkrete sag.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er offentliggjort, dvs. den 4. juli 2023.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af [www.naevneneshus.dk](#). Klageportalen ligger på [www.borger.dk](#) og [www.virk.dk](#).

Du logger på [www.borger.dk](#) eller [www.virk.dk](#) ligesom du plejer, typisk med Mit-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen, dvs. kommunen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Du skal betale et gebyr, når du klager. Betaling af gebyret sker ved elektronisk overførsel eller girobetaling. Gebyret tilbagebetales, eksempelvis hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen – se nærmere i vejledningen om gebyrordningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside ([www.naevneneshus.dk](#)).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Haderslev Kommune, der herefter videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet træffer herefter afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Opsættende virkning

En evt. klage over den del af afgørelsen, der omhandler revurdering af tidligere meddelte afgørelser vil have opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 95.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vil, senest når klagefristen er udløbet, blive underrettet om, hvorvidt der er indgået klager til kommunen over afgørelsen.

Søgsmål

Afgørelsen kan i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 101 indbringes for domstolene.

Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter godkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter, at den endelige administrative afgørelse foreligger.

Underretning

Denne afgørelse er sendt til følgende:

- Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (fes@mil.dk)
- Niras, att Kai Krogholm Christensen (kai@niras.dk)
- Miljøstyrelsen, att. Søren Andersen (mst@mst.dk)
- Styrelsen for patientsikkerhed (trsyd@stps.dk)
- Trafikstyrelsen (info@trafikstyrelsen.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening (dnhaderslev-sager@dn.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening lokalafdeling for Haderslev v/ Bent Karlsson (bent.karlsson1@outlook.dk)
- Friluftsrådet (m.martinsen@mail.tele.dk) (sendes særskilt kun med link til godkendelse)
- Danmarks Sportsfiskerforbund (post@sportsfiskerforbundet.dk og sydoestjylland@sportsfiskerforbundet.dk)
- Danmarks Fiskeriforening (mail@dkfisk.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)

DEL 5

Bilagsfortegnelse

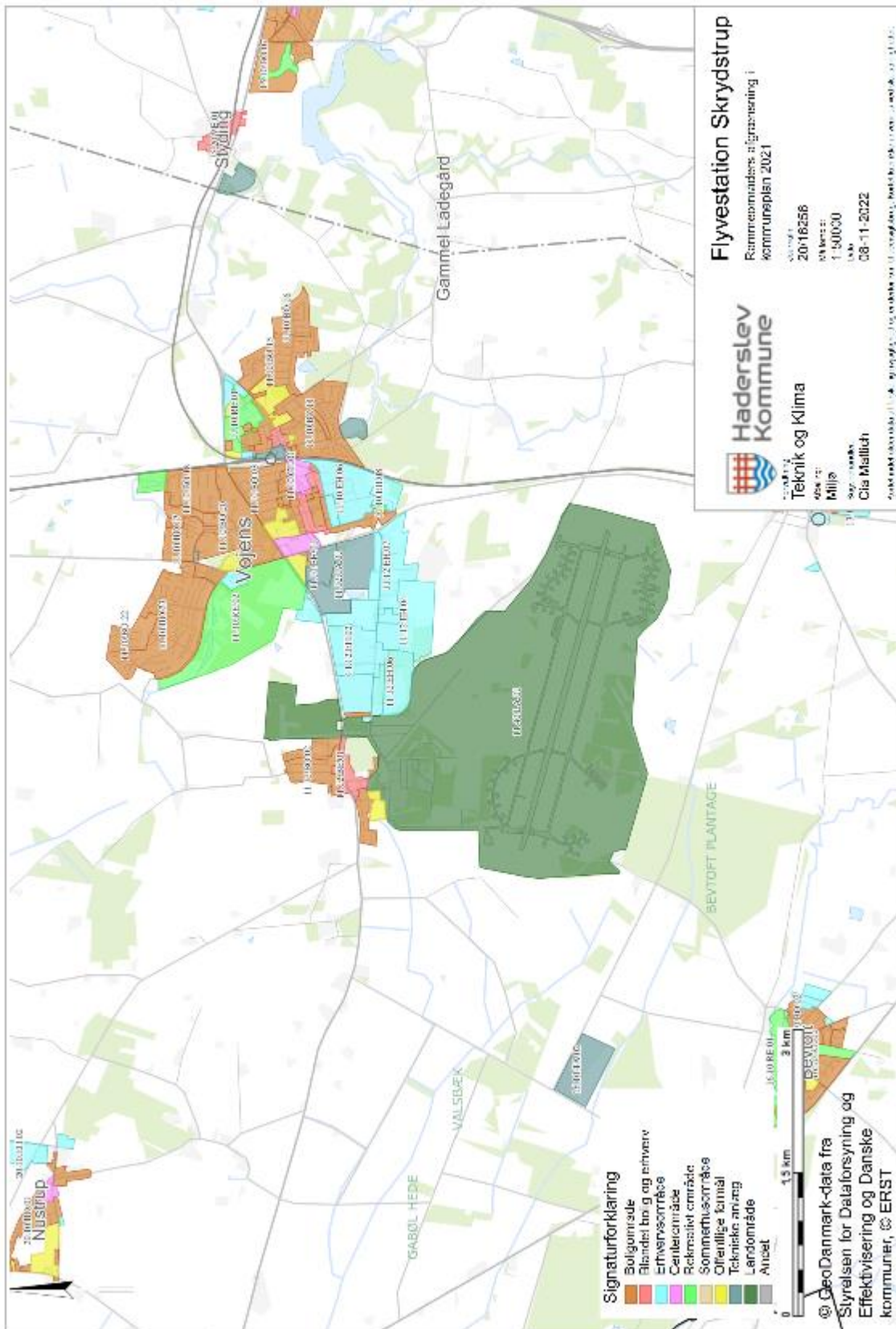
Bilag

1. Kort med angivelse af kommuneplanens rammeområder ved Flyvestation Skrydstrup
2. Tilladelse til nedsivning af vand fra tagflader og befæstede arealer fra F-35 kompleks, meddelt af Haderslev Kommune den 29. maj 2020 (ex. afgørelsens bilag).

Bilag 1. Kort med angivelse af kommuneplanens rammeområder ved Flyvestation Skrydstrup

Bilag 2. Tilladelse til nedsivning af vand fra tagflader og befæstede arealer fra F-35 kompleks

Forsvarets Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Haderslev Kommune
Miljø
Simmerstedvej 1a, 1. sal
6100 Haderslev

www.haderslev.dk

Dir. tlf. 74342149
sovin@haderslev.dk

29. maj 2020 • Sagsident: 20/11421 • Sagsbehandler: Søren Vincents

Tilladelse til nedsivning af vand fra tagflader og befæstede arealer fra F-35 kompleks

Afgørelse:

Haderslev Kommune giver hermed tilladelse til nedsivning af vand fra tagflader og befæstede arealer på adressen Lilholtvej 2, 6500 Vojens, matr. nr. 8a Skrydstrup Ejerlav, Skrydstrup.

Vandet nedsives via nedsivningsanlæg og regnbede, og afgørelsen omfatter tilladelse efter Miljøbeskyttelsesloven¹ § 19 og Spildevandsbekendtgørelsen² § 38.

Haderslev Kommune modtog fra Niras den 20. maj 2020 ansøgning om nedsivningstilladelse på Flyvestation Skrydstrup på vegne af Forsvarets Ejendomsstyrelse. Ansøgningen er vedlagt som bilag 1.

Denne tilladelse kan efter Miljøbeskyttelsesloven § 20 til enhver tid ændres eller tilbagekaldes, hvis nedsivningen udgør en risiko for forurening af vandforsyningsinteresser, er i strid med en vedtaget spildevandsplan eller til fare for miljø og sundhed i øvrigt.

Tilladelsens vilkår:

Generelt

1. Denne tilladelse omfatter kun nedsivning af vand der stammer fra tage og befæstede arealer
2. Der må ikke nedsives tagvand fra bly-, zink- og kobber-tage, uden yderligere tilladelse.
3. Nedsivningsanlæggene og forsinkelsesbassiner skal dimensioneres, placeres og udføres således, at der ikke opstår overfladisk afstrømning, overfladegener eller gener i øvrigt for omkringliggende ejendomme, med undtagelse af klimaregn over en 5 års hændelse.
4. Nedsivningsanlæg skal dimensioneres efter jordbundsforholdene.
5. Afstanden fra nedsivningsanlæg til vandindvindingsboringer, søer, vandløb og havet skal være mindst 25 m.
6. Afstanden fra nedsivningsanlæg til ejendom med beboelse skal være mindst 5 m.
7. Afstanden fra nedsivningsanlæg til ejendom uden beboelse skal være mindst 2 m.
8. Afstanden fra nedsivningsanlæg til skel til nabo skal være mindst 2 m.

¹ Lov nr. 358 af 6. juni 1991 om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven)

² Bekendtgørelse nr. 1469 af 12. december 2017 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4

9. Overfladevand nedsives gennem faskiner og regnbede dimensioneret til årshændelser efter Spildevandskomiteens forskrifter: nedsivningsbassin 1 5 år, nedsivningsbassin 3 10 år, regnbede ved p-plads 1 år, nedsivningsbassin ved p-plads 10 år, nedsivningsbassin 5 5 år, nedsivningsbassin 6 >10 år, rabatter ved taxiways 25 år og rabatter ved adgangsveje 5 år.
  10. Bunden af regnvandsbede og faskiner skal placeres minimum 1 m over højeste grundvandsstand.
  11. Ved regnvandsbede og faskiner skal der etableres nedløbsbrønde med sandfang, der skal renses minimum én gang om året for sand, blade m.m.
  12. Ved udskiftning af filtermuld skal bortskaffelse anmeldes til Haderslev Kommune på www.jordweb.dk.
  13. Nedsivningsanlæggenes påvirkning af eksisterende jord- og grundvandsforureninger på ejendommen skal i en årlig rapport kvantificeres med data fra de kommende monitoringer af grundvand, som skal udføres på ejendommen.
  14. Tilladelsen skal være udnyttet senest 3 år efter tilladelsens dato, begrundet med at komplekset sættes i drift i 2023
  15. Ved hver af to bygninger på komplekset hvor der etableres linedræn med olieudskillere skal der etableres nødombøb. Ved uheld med større oliespild ved tankning af fly skal pumpestationen ved forsinkelingsbassinet stoppes, så olien ikke ledes til nedsivning.
  16. Ved eventuelt spild af olie eller kemikalier på befæstede arealer skal væsken eller stoffet straks opsamles, f. eks. ved hjælp af velegnede absorberende midler.
  17. Vandet, der nedsives eller udledes, må ikke indeholde andre stoffer end de stoffer, der sædvanligt forekommer i overfladevand fra tilsvarende områder. Kommunen kan i den forbindelse kræve, at ejendommens ejer udfører en spildevandsprøve til analyse for forurenende stoffer. Kommunen kan efterfølgende ændre vilkårene i denne tilslutningstilladelse.
  18. Overfladevand fra parkeringsareal skal afledes via regnbede bestående af salttålelig beplantning og et 40 cm tykt lag filtermuld, der er sammensat af 85 % type A vasket sand (0-4 mm), 13 procent kalk (Granufax fra fx Faxø Kalk) og 2 procent kompost fra en genbrugsstation. Filtermulden skal blandes til en homogen muld, før den udlægges i regnbedet. Der henvises til arbejdsbeskrivelse i http://separatvand.dk/download/BAT_BAGGRUNDSRAPPORT.pdf
  19. Filtermulden skal have en pH på minimum 6,5. Hvis pH er mindre end 6,5 iblandes kalk til den færdige blanding har opnået en pH på 7,5.
  20. Før udlægning skal filtermuldens forureningsgrad undersøges for parametrene cadmium, kobber, bly, zink, benz(a)pyren og dibenz(a,h)anthracen, sum af PAH'er bestemt som summen af koncentrationen fluoranthen, benz(b+j+k)fluoranthen, benz(a)pyren, dibenz(a,h)anthracen, indeno(1,2,3-cd)pyren). Sum af kulbrinter skal kvantificeres i fraktionerne Benzen – C10, >C10 – C15, >C15 – C20 og >C20 – C40)
  21. Analyseresultaterne skal indsendes til Haderslev Kommune, Teknik og Miljø til skriftlig accept, før filtermulden udlægges i regnbedene.
  22. Senest 10 år efter skriftlig meddelt tilladelse til udlægning af filtermuld fremsendes en redegørelse af restkapaciteten i filtermulden i henhold til forureningsgraden og pH. Af redegørelsen skal der analyseres for de ovenstående stoffer, som fremgår af vilkår 21 fra de øverste (0-5 cm, uden rødder), de mellemste (5-15 cm) og de nederste (15-30 cm) jordlag i regnbedene. På baggrund af redegørelsen vil Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, vurdere, om filtermulden skal udskiftes grundet mangel på restkapacitet.
- Udledning til Gabøl Bæk, Tilløb 4**
23. Oplandet til udledningen må ikke udvides. Ved ændringer i oplandet, der medfører forøgelse af udledning kræver en ny tilladelse til udledning.

24. Vandet (tagvand/overfladevand/regnvand/grundvand), der udledes, må ikke indeholde andre stoffer end de stoffer, der sædvanligt forekommer i overfladevand fra tilsvarende område.
25. Udledning fra oplandet skal ske til udløb til Gabøl Bæk, tilløb 4
26. Der må maksimalt gennemsnitlig udledes overfladevand til Gabøl Bæk, Tilløb 4, 1 gang hvert 5. år, svarende til $n=1/5$, beregnet efter Haderslev regnserien.
27. Det skal være muligt at udtage en stikprøve af det rensede vand umiddelbart efter blandingszonen.
28. Udledningen må ikke medføre erosion af vandløbets brinker, hyppigere eller større oversvømmelser af vandløbet, end hvad der ville være tilfældet ved afstrømning fra vandløbets naturlige opland.
29. Hvis kommunen finder en uacceptabel påvirkning af vandløbskvaliteten, kan udledningstilladelsen revurderes og de meddelte vilkår ændres og nye tilføjes.
30. Overløbsbygværket skal forsynes med spærreventil.
31. Ved uheld, der medfører utilsigtet afledning af forurenede stoffer, skal underretning ske til alarmcentralen på 112.

Olieudskillere

32. Olieudskillere skal som minimum være dimensioneret til en regnmængde svarende til "first flush" fra det tilsluttede areal. Regnmængder, der overstiger "first-flush", kan ledes udenom olieudskilleren via bypass. By-pass'et skal dog være forsynet med en afløbsspærre, som skal kunne slås til i tilfælde af større spild/læk af olie eller lignende.
33. Olieudskillere og sandfang skal tømmes efter behov
34. Sandfang skal senest tømmes og bundsuges, når 50% af slamvolumen er fyldt op.
35. Efter tømning skal det påses, at sandfang og olieudskillere er i forskriftsmæssig og funktionsdygtig stand, og fyldes med vand.
36. Ved konstatering af utætheder, skader eller andre uregelmæssigheder i anlægget (sandfang, olieudskillere og rørledninger) eller alarmer, skal disse udbedres inden fortsat brug. Med mindre der alene er tale om fejl på alarmer, skal kommunen straks underrettes om det konstaterede og inden tiltag til udbedringer iværksættes.
37. Olieudskillerne skal indrettes med alarm for væskestand og lagtykkelse. Lagtykkelsesalarmer skal senest udløses, når indholdet af olieprodukter udgør 70%.
38. Det skal være muligt, at udtage en vandprøve umiddelbart efter udløb fra olieudskillerne.
39. Virksomheden skal på forlangende af tilsynsmyndigheden kunne dokumentere, at kontrol og eventuelt tømning er foretaget.
40. Indholdet fra sandfang og olieudskillere skal anmeldes til Haderslev Kommune, bortskaffes til myndighedsgodkendt modtager og transporteres af myndighedsgodkendt transportør.
41. Virksomheden skal kunne forvise dokumentation for:
  - a. Pejling og inspektion af sandfang og olieudskillere
  - b. Opsamlende og bortskaffede mængder affald fra sandfang og olieudskillere, samt tidspunkt for tømning
  - c. Funktionsafprøvning af lagtykkelsesalarmer
  - d. Fejl, mangler og udførte reparationer med relation til funktionen af olieudskillerne
42. I tilfælde af uheld, der medfører utilsigtet afledning af forurenende stoffer, skal underretning ske til alarmcentralen på 112
43. Opsamlet indhold fra sandfang og olieudskillere skal bortskaffes til et myndighedsgodkendt anlæg efter anmeldelse til Haderslev Kommune, og transporteres af en myndighedsgodkendt transportør.

Ansøgningen

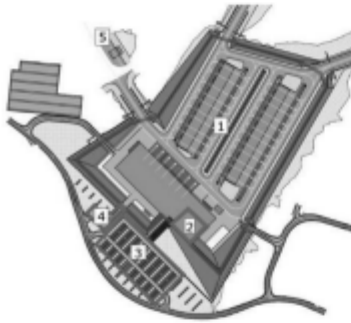
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse skal etablere et nyt kompleks på Flyvestation Skrydstrup. I forbindelse med opførelse af nye bygninger og etablering af nye befæstede arealer skal overfladevand fra disse arealer håndteres.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ansøger om tilladelse til at nedsive tagvandet og overfladevandet ved det nye kompleks.

Ved geotekniske undersøgelser er det vurderet, at smeltevandssandet i området generelt er velegnet til nedsivning.

Det er vist, at grundvandsspejlet i området varierer mellem kote 34,6 og 35,6 over året. Da det forventes at grundvandsspejlet i fremtiden vil stå højere end det gør nu, er det dimensionsgivende grundvandsspejl bestemt til at være i kote 36,6, altså 1 meter højere end den højeste vandstand.

Nedenstående figur viser nedsivningsanlæggenes oplande 1 til 5.

Nedenstående figur viser nedsivningsanlæggenes placering.

1. Forsinkelses- og nedsvinningsbassin for regnvand fra opland 1
2. Nedsvinningsareal for regnvand fra opland 1
3. Nedsvinningsbassin for regnvand fra opland 4
4. Nedsvinningsbassin og regnbede for regnvand fra opland 3
5. Nedsvinningsbassin for regnvand fra opland 2
6. Nedsvinningsbassin for regnvand fra del af ringvejen og klimavand fra opland 1
7. Nedsvinningsbassin for regnvand fra bygning og adgangsvej uden for kompleks
8. Rabatter langs veje
9. Klimavandveje inde på komplekset, vist med lysegrøn på figuren

Tabel 1 viser oplandenes areal og mængden af overfladevand, som skal nedsives.

Opland	Areal [ha]	Befæstet areal [ha]	Nedsvinningsmængde [m ³ /år]	Tilhørende nedsvinnings- og forsinkelses-bassin
1	12,4	12,4	91.735	1, 2 og 6
2	0,15	0,15	1.110	5
3	1,4	1,4	10.357	4
4	0,16	0,16	1.184	3
5	0,54	0,54	3.995	7
Sum	14,65	14,65	108.381	

Tabel 1

Tabel 2 viser arealet af forsinkelses- og nedsvinningsbassinene.

Bassin	Areal [m ²]
1	9.800
2	10.000
3	850
4	3.500
5	1.150
6	4.700
7	500
Sum	30.500

Tabel 2

Klimavandveje og regnbede på komplekset udføres med filtermuld, for tilbageholdelse af miljøfremmede stoffer. Filtermulden vil som udgangspunkt blive blandet ud fra muld og sand fra området i forholdet 50% sand og 50% muld. Der vil ligeledes blive etableret filtermuld i bunden af forsinkelsesbassinet, primært for at forbedre nedsvinningssevnen og sekundært for tilbageholdelse af miljøfremmede stoffer. Ansøger har vurderet, at filtermulden som udgangspunkt skal være 0,3 meter i tykkelsen for at have opnået den ønskede tilbageholdelse af miljøfremmede stoffer.

Der etableres overløbsbygværk ved opland 1 ved en gentagelsesperiode på 5 år. Fra overløbsbygværket vil vandet blive ledt til den eksisterende regnvandsledning ud til Gabøl Bæk, Tilløb 4. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ejere af regnvandsledningen fra flyvestationen og ud til vandløbet.

Ved hver af to bygninger på komplekset etableres liniedræn med hver tre olieudskillere. Olieudskillerne er dimensioneret til at håndtere en 1-års regnhændelse, og etableres med nødmløb til større hændelser. Ved uheld med større oliespild ved tankning af fly stoppes pumpestationen ved forsinkelsesbassinet, så olien ikke ledes til nedsvinning.

For yderligere oplysninger om kompleksets indretning og funktion henvises til bilag 1.

Ved overløb aftedes vand til Gabøl Bæk, Tilløb 4:

Grundvand og overfladevand

Komplekset er placeret i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og nitratfølsomme områder (NFI) men udenfor BNBO og indvindingsoplande til vandværker. Der er mere end 25 meter til havet, søer, vandløb og borer. Komplekset får vand fra eget vandværk, hvor indvindingsboringerne er beliggende ca. 1,4 km nord for komplekset. Nærmeste indvindingsboring er ved tidligere Bevtoft Savværk, mere end 200 m fra komplekset.

Natur og vandløb

Der er ingen §3 beskyttet natur eller vandløb hvor bassinet skal etableres eller Natura 2000 i nærheden af nedslivningsområderne.

Nærmest vandløb er Gabøl Bæk, Tilløb 4, som er beliggende ca. 650 m fra anlægget.

Der er ikke konkrete registreringer af fredede, sjældne arter eller arter på habitatdirektivets bilag inden for projektområdet. Gennemførelse af projektet medfører ikke ændringer på bevoksninger eller lysåbne naturområder, der kan udgøre yngle-, raste- eller leveområder for beskyttede arter. Ansøger vurderer, at nedslivningsbassiner og forsinkelsesbassiner ikke vil være potentielle ynglesteder for bilag IV-arter.

Forurening, risikovurdering

Der er til ansøgningen udarbejdet en risikovurdering overfor omkringliggende forureninger i jord og grundvand ved landingsbanen for flyene, ved det tidligere Bevtoft Savværk og ved Motorprøvestanden.

Ansøger vurderer, at der ikke er en risiko for mobilisering af de konstaterede forureninger ved landingsbanen eller ved det tidligere Bevtoft Savværk, da afstanden er 350 m og 250 m.

Ved at etablere et nedslivningsanlæg lige ved siden af Motorprøvestanden, er der en mindre risiko for, at der ved kraftige regnhændelser vil ske en stigning i vandspejlet. Vandspejlet ved nedslivningsanlægget vil blive påvirket ved en kraftig regnhændelse og der vil midlertidig ske en mindre stigning i vandspejlet. Det betyder, at der midlertidig kan ske en ændring på gradienten af vandspejlet mod nord og nordvest og det forventes at forureningsfanen midlertidig vil få en mere nordvestlig retning end i dag. Når de kraftige regnhændelser er afsluttet vil gradienten på vandspejlet normalisere sig og gå tilbage til det nuværende niveau.

Miljømessig vurdering

Det vurderes, at nedslivning af vand der stammer fra tagflader og befæstede arealer ikke medfører tilførsel af potentielt forurenende stoffer til jord og grundvand i betydelige mængder. Haderslev Kommune vurderer, at tilladelsen varetager miljømessige interesser, herunder risikoen for gener for omkringliggende

ejendomme, afstrømning til vandløb, søer, havet og grundvandsinteresser i tilstrækkelig grad, når tilladelsens vilkår overholdes.

Regnvandsanlægget dimensioneres for en regn, der forekommer hvert 5. år. Ved mere ekstreme regnhændelser (skybrud), der statistisk set forekommer sjældnere end hvert 5. år, vil regnvandsanlægget være fyldte og i overløb. Regnvandsanlægget kan derfor ikke ved forsinkelse af overfladeafstrømningen afbøde effekten af skybrud.

Haderslev Kommune vurderer, at udledningerne under normale omstændigheder ikke vil forårsage oversvømmelser ved recipienterne, føre til erosion af vandløbets brinker eller hindre afvanding af arealer, som dræner til. I ekstreme situationer, hvor den naturlige afstrømning i vandløbene samtidigt er meget høj, kan det ikke udelukkes, at der vil forekomme oversvømmelser.

For at sikre, at der ikke opstår hydrauliske problemer, er der stillet vilkår om at udledningerne ikke må give anledning til erosion af vandløbets brinker og oversvømmelser af arealerne omkring vandløbet, ligesom de ikke må hindre afvanding af arealer, som dræner til vandområdet.

Lodsejerne ved Gabøl Bæk, Tilløb 4 udsættes ikke for risiko for gener som følge af oversvømmelser m.v., der rækker udover, hvad der eventuelt måtte kunne skyldes naturlig afstrømning fra projektområdet. Vurderingen bygger yderligere på følgende: "Miljøstyrelsen mener som udgangspunkt, at afløbssystemer, bassiner m.v. skal være dimensioneret, så der kun sjældent sker opstuvning i vandløb som følge af udledningerne. Miljøstyrelsen anser dette som udgangspunkt for at være med en gentagelseshyppighed af størrelsesordenen 5 år." (Miljøklagenævnets afgørelse af 4. april 2006. Sag: 12-29. Løkken-Vrå Kommune, tilladelse til udledning af opspædet spildevand til Elbækken. <https://mfkn.naevneneshus.dk/afgoerelse/ff647500-53aa-4403-8ebb-a11d70d8c46a?highlight=J.nr.%2012-29>).

Kommunen vurderer desuden, at udledningen med de stillede vilkår, ikke vil have indvirkning på nogle af de relevante planter, naturtyper og dyr som området er udpeget for at beskytte. Haderslev Kommune vurderer samlet at kunne give tilladelse til udledning af overfladevand fra projektet ved Flyvestationen med afløb til Tilløb 4, Gabøl bæk og at tilladelsen er meddelt i overensstemmelse med vandområdeplanen for området. Haderslev Kommune vurderer, at projektet hverken medfører forringelse af områdets naturtyper eller levestederne for arterne, eller kan medføre betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for, og EF-habitatdirektivets bilag IV arter.

Øvrigt

Med denne tilladelse har Haderslev Kommune ikke taget stilling til eventuelle tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning, som for eksempel bygge-loven.

Høring af parter

Det er vurderet at der ikke er andre parter end ansøger, og at afgørelsen ikke er til ugunst for ansøger. Der er derfor ikke foretaget en høring.

Klagevejledning

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter Spildevandsbekendtgørelsens § 38 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 42.

Haderslev
Kommune

Haderslev

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af Offentlighedslovens § 7³ er mulighed for aktindsigt i sagen. Tidspunktet for eventuelt gennemsyn af sagen kan aftales telefonisk med Haderslev Kommune på 74 34 34 34.

Hvis klagen ønskes indbragt for domstolene jævnfør § 101 i Miljøbeskyttelsesloven, skal søgsmålet være anlagt senest 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Venlig hilsen

Søren Vincents
Miljømedarbejder

Bilagliste
Bilag 1
Ansøgning

---

³ Lov om offentlighed i forvaltningen - [LOV nr 605 af 12/06/2013](#)